

PÄIJÄT-HÄMEEN
HYVINVOINTIKUNTAYHTYMÄ

Tilinpäätös ja toimintakertomus 2020

Sisällysluettelo

1.	Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa.....	5
1.1	Toimitusjohtajan katsaus.....	6
1.2	Yhtymän hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	9
1.3	Olennaiset muutokset kuntayhtymän taloudessa ja toiminnassa	10
1.4	Yhtymän henkilöstö.....	18
1.5	Ympäristötekijät ja ympäristötunnusluvut.....	21
1.6	Muut ei-taloudelliset asiat	23
1.7	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	23
1.8	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	25
1.9	Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä .	37
2.	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	40
2.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	41
2.3	Kuntayhtymän tase ja sen tunnusluvut.....	45
2.4	Kokonaistulot ja -menot 2020.....	49
2.5	Kuntayhtymän konsernin toiminta ja talous.....	51
2.6	Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamisesta	61
3.	Talousarvion toteutuminen – toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	62
3.1	Kuntayhtymän toiminnalliset tavoitteet.....	63
3.2	Yhtymän johto.....	71
3.3	Yhtymäpalvelut.....	74
3.4	Terveys- ja sairaanhoitopalvelut.....	78
3.5	Ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus.....	84
3.6	Perhe- ja sosiaalipalvelut.....	88
3.7	Ympäristöterveyskeskus	94
3.8	Käyttötalousosa 2020	97

3.9	Investointiosan toteutumisvertailu 2020	98
3.10	Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu 2020	100
3.11	Rahoitusosan toteutumisvertailu 2019.....	103
4.	Tilinpäätöslaskelmat.....	104
4.1	Tuloslaskelma.....	105
4.2	Rahoituslaskelma	106
4.3	Tase	107
5.	Tilinpäätöksen liitetiedot.....	113
	Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	114
	Konsernitilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	115
	Tasetta koskevat liitetiedot.....	123
	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	132
6.	Eriytetyt tilinpäätökset	150
	SOSIAALIALAN OSAAMISKESKUS VERSO -LIIKELAITOKSEN ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2020	151
6.1	Johtajan katsaus	151
6.1.1	Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	151
6.1.2	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	153
6.1.3	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	153
6.1.4	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen	153
6.2	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	154
6.2.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen	154
6.2.2	Toiminnan rahoitus.....	156
6.3	Talousarvion toteutuminen.....	161
6.3.1	Seuranta koskeva sääntely	161
6.3.2	Verson tehtävät	161
6.3.3	Perustoiminta	162
6.3.4	Sosiaali- ja potilasasiamiestoiminta	168
6.3.5	Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön seutukoordinaatio	170
6.3.6	Projektit	172

6.3.7 Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	181
6.3.8 Rahoitusosan toteutuminen	182
6.3.9 Investoinnit.....	182
6.3.10 Kuntayhtymän valtuustoon nähden sitovien erien toteutuminen .	182
6.4 Johtokunnan esitys vuoden 2020 tuloksen käsittelystä	183
6.5 Tilinpäätöslaskelmat.....	183
6.6 Sosiaalialan osaamiskeskus Verson tilinpäätöksen liitetiedot	186
MUUT ERIYTETYT LASKELMAT	194
7. Tilinpäätöksen varmentaminen	197
8. Tilinpäätösmerkintä	198

.....

Organisaatiomme juridinen nimi on edelleen Päijät-Hämeen hyvinvointi-kuntayhtymä, mutta asiakkaiden suuntaan viestimme Päijät-Sote-brändillä. Päijät-Sote kokoaa yhteen alueemme sosiaali- ja terveyspalvelut ja helpottaa palvelujen löytämistä. Päijät-Sotelle luotiin vuonna 2020 visuaalinen ilme, joka näkyy myös tässä toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä.

Julkaisija: Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä

Valokuvat: Matti Immonen, Aki Loponen ja Tanja Reilin

Kuvitukset: Emmi-Riikka Vartiainen

Taitto: Kaskas Media Oy

1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1 Toimitusjohtajan katsaus

Valtakunnallisesti toimintaympäristöä erityisesti määrittäväksi tekijäksi muodostui vuonna 2020 käynnistynyt koronapandemia. Pandemian sosiaaliset, taloudelliset ja poliittiset vaikutukset ovat olleet merkittävät ja jatkuessaan kärjistävät eriarvoistumista ja yksilöiden syrjäytymisriskiä. Pandemian ohella vuoden 2020 aikana kansallisesti merkittävä kokonaisuus sosiaali- ja terveydenhuollossa oli sote-lainsäädännön uudistuksen valmistelu osana Marinin hallituksen työskentelyä.

Valtakunnallisesti keskeiset muutostekijät vaikuttivat myös Päijät-Hämeen toimintaympäristöön. Vuoden 2020 aikana kuntayhtymä osallistui aktiivisesti sote-uudistuksen edistämiseen. Yhtymä toi esiin uudistuksessa vaadittavia muutostarpeita rahoituksen oikeudenmukaisuuden toteutumisen sekä maakunnan riittävän itsehallinnon turvaamisen osalta. Toimintavuotta leimasivat päämäärätietoinen kehittäminen, talouden sopeuttaminen sekä aktiivinen toiminta pandemian hallitsemiseksi ja talouskriisin vaikutusten minimoimiseksi. Rohkea kuntayhtymän uudistaminen synnytti ajoittain värikästä poliittista keskustelua. Toimivien ja tarkoituksenmukaisten ratkaisujen kehittämisessä moniääninen keskustelu on kuitenkin tärkeää ja parhaimmillaan johtaa onnistuneeseen lopputulokseen.

Koronavirustilanne pysyi Päijät-Hämeessä hyvin hallinnassa, mutta se aiheutti runsaasti ylimääräistä työtä ja huolta yhtymän kokonaisuudessa. Kuntayhtymä ylläpiti palvelutoiminnan mahdollisimman normaalina ja sen ohella toteutti ratkaisuja, joiden tarkoituksena on ehkäistä pandemian aiheuttamien merkittävien seurannaisriskien toteutumista alueella.

Omistajakuntien niukan talouden asettamat reunaehdot kuntayhtymälle olivat haasteelliset. Kuntayhtymän syksyllä 2019 laatimassa muutosohjelmassa kuntayhtymä sitoutui talouden tasapainottamiseen ja kustannuksen kasvun taittamiseen. Myös alueen väestörakenteen kehitys on haastava. Yli 75 vuotta täyttäneiden osuuden kasvu jatkui vuonna 2020. Työikäisten sekä lasten ja nuorten määrä väheni. Väestön palvelutarpeessa korostuivat ikääntyneiden palvelut sekä hyvinvointihaasteiden synnyttämä palvelutarve, joka näkyi muun muassa kodin ulkopuolella asuvien lasten määrän kasvussa.

Vuosi 2020 käynnistyi kuntayhtymän talouden osalta vaikeassa tilanteessa, ja yhtymä toteutti 2019 loppuvuodesta yhteistoimintamenettelyssä sovittuja toimenpiteitä.

Vuodelle 2020 asetettiin poikkeuksellisen tiukat tavoitteet talouden tasapainon saavuttamiseksi. Täten vuoden aikana toteutettiin merkittäviä talouden tasapainottamiseen tähtäviä sopeuttamistoimenpiteitä. Sopeutusohjelman mukaiset rakenteelliset muutokset ja säästöt toteutuivat suunnitellusti ja heijastivat vaikutuksensa koko yhtymän toimintaan ja henkilöstöön. Merkittävää on, että talouden sopeuttamistoimet onnistuivat niille asetettujen tavoitteiden mukaisesti, vaikka toimintaympäristöä räsittivät poikkeukselliset haasteet. Toimintakulujen kustannuskasvu taittui aiempiin vuosiin verraten merkittävästi, kasvaen vuonna 2020 vain 1,4 prosenttia. Jäsenkuntien maksusuodet toteutuivat edelliseen vuoteen nähden 0,4 prosenttia alempana 11,1 miljoonaa euroa alle asetetun talousarvion. Kuntayhtymän vaikea taloudellinen lähtötilanne vuoteen 2020 saatiin tasapainotettua, eikä väestön hyvinvointiin ja terveyteen myönteisesti vaikuttavien palveluiden laadusta tai saatavuudesta merkittävästi tingitty missään vaiheessa. Myös keskussairaalaakiinteistön uudistamista on viety eteenpäin asetetussa aikataulussa.

Hyvinvointiyhtymän muutosohjelma eteni vuoden 2020 aikana asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi kuntayhtymälle merkittävän valtionrahoituksen sekä Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaan että rakenneuudistus-hankkeeseen. Nämä ministeriön rahoittamat hankkeet kytkettiin tiiviisti yhtymän muutosohjelman tavoitteisiin ja toteuttamiseen. Yhtymän muutosohjelma siihen kirjattuine tavoitteineen tuki ja vauhditti kehittämistyötä.

Vuoden 2020 merkittävistä haasteista huolimatta kuntayhtymä onnistui talouden ohella myös toiminnallisesti. Henkilöstön kuormittuminen oli kuitenkin paikoin suurta. Tätä ilmaisi myös tuoreen työhyvinvointikyselyn tulos, jossa koettu työn kuormittavuus kasvoi eettisen kuormituksen osalta 4 prosenttia edelliseen mittaukseen verrattuna. Kuormittumisen kasvamisen ilmiö on kansallinen, mutta ratkaisut ovat alueella ja haastavat yhtymän johtajistoa entistä parempaan suoritukseen.

Merkittävät strategiset kehittämishankkeet etenivät tavoitteiden mukaisesti. Rakennemuutos kohti kevyempiä kotiin vietäviä palveluita eteni kaikilla toimialoilla suunnitellusti. Ikäihmisten palveluissa palvelurakennemuutos eteni tavoitteiden mukaisesti vähentäen edelleen perustason sairaalapaikkoja 20 sairaansijan verran. Kotihoidon asiakasmäärän kasvu ei toteutunut väestön ikääntymisen suhteessa. Palvelujen piirissä olevien asiakkaiden runsas hoidon ja tuen tarve lisäsi kuitenkin palvelujen käyttöä. Sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä perustason- ja erityispalvelujen integraatiota vietii eteenpäin usean eri rakenteellisen uudistuksen kautta. Merkittävä tätä

tavoitetta toteuttava palvelurakenteen muutos tapahtui, kun alaikäisten mielenterveyspalveluja ja perheneuvolapalveluja tuottava uusi toimintayksikkö aloitti toimintansa. Kuntayhtymä toteutti mittavan sote-keskushankinnan, jonka tavoitteena on muun muassa parantaa palvelujen saatavuutta ja laatua. Tämän seurauksena Harjun terveys Oy aloitti sote-keskuspalveluiden tuottamisen Lahdessa, Iitissä ja Kärkölässä.

Asiakkaiden asemaa vahvistettiin useiden toimenpiteiden avulla, kuten palvelujen digitalisaatiota edistämällä. Lahdessa ja Asikkalassa toimintansa aloittivat uudentyypiset perhekeskukset, jotka kokoavat lasten ja perheiden palvelut saman katon alle. Yhteistyö kuntien kanssa tehostui myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuksissa. Yhteistyössä kuntien kanssa luotiin maakunnalliset HYTE-kärjet (hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen) ja sovittiin kokonaisuuden koordinaatiosta.

Vuosi 2020 oli kuntayhtymälle raskas. Talouden sopeuttamisessa onnistuttiin, mutta henkilöstön kokema kuormitus kasvoi. Väestön palvelut pystyttiin kuitenkin turvaamaan pääosin hyvin. Erityisesti haluan kiittää tämän onnistumisen mahdollistamisesta kaikkia kuntayhtymän työntekijöitä. Ilman omistajakuntien ja poliittisten päättäjien rohkeutta ja kuntayhtymälle osoittamaa luottamusta emme olisi pärjänneet.

Lämmin kiitos merkityksellisestä työstä!

Marina Erhola
toimitusjohtaja

1.2 Yhtymän hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Yleistä

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä tuottaa erikoissairaanhoidon ja ensihoidon palvelut 12 jäsenkunnalle. Sosiaali- ja perusterveydenhuollon palveluja tuotetaan kymmenelle kunnalle Heinolan kaupunkia ja Sysmän kuntaa lukuun ottamatta. Ympäristöterveydenhuollon palveluja tuotetaan 11 kunnalle Lahden kaupunkia lukuun ottamatta. Yhtymä tuottaa lisäksi lääketieteellisiä ja muita tukipalveluita.

Yhtymän hallintosäätöä tarkistettiin yhtymäkokouksen päätöksellä 7.8.2020. Ensimmäisessä muutoksella selkiytettiin ja vahvistettiin järjestämistoimintoa. Muutoksessa huomioitiin myös mahdollisuus yhtymän vaikuttamistoimielinten asettamiseen. Vuoden 2020 aikana aloitettiin yhtymän vanhus- ja vammaisneuvoston asettamista koskeva valmistelu.

Jäsenkunnat ovat käynnistäneet perussopimuksen tarkistamista koskevaa valmistelua. Erityisesti selkiyttämistä vaatii yhtymäkokouksen päätöksentekomenettely.

Luottamuselinorganisaatio

Luottamuselinorganisaatio on ollut seuraava:

- yhtymäkokous
- hallitus
- hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta
- kielellisen vähemmistön lautakunta
- tarkastuslautakunta
- Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitoksen johtokunta

Toimialat

Yhtymän toiminta jakaantui seuraaviin toimialoihin:

- terveys- ja sairaanhoitopalvelut
- ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus
- perhe- ja sosiaalipalvelut
- yhtymäpalvelut
- ympäristöterveyskeskus

sekä toimialoihin rinnasteisiin liikelaitoksiin:

- Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitos

Tilivelvolliset

Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat toimielinten jäsenet ja edellä mainittujen toimielinten alaiset johtavat viranhaltijat: kuntayhtymän toimitusjohtaja, toimialojen johtajat, perusyhtymän tulosalueiden johtajat sekä liikelaitosten johtajat ja johtokunnat.

1.3 Olennaiset muutokset kuntayhtymän taloudessa ja toiminnassa

Yhtymän ulkoiset toimintatuotot kasvoivat 1,1 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen ja olivat yhteissummaltaan 772,9 miljoonaa euroa. Jäsenkuntien maksuosuudet olivat 650,8 miljoonaa euroa, mikä on 2,4 miljoonaa euroa (0,4 prosenttia) vähemmän kuin vuonna 2019. Muutostalousarvioon nähden maksuosuudet alittuivat 11,1 miljoonaa euroa (-1,7 prosenttia).

Ulkoiset toimintakulut olivat 762,9 miljoonaa euroa, missä oli kasvua 1,4 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Yhtymän vuosikate oli 10,4 miljoonaa euroa, ja se laski edellisvuodesta noin 2,1 miljoonaa euroa. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 11,5 miljoonaa euroa, missä oli laskua 1,2 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Laskua selittävät vuoden 2019 kertapoistot sekä koneiden ja kaluston laskeneet poistot. Yhtymä teki 250 000 euron arvonalennuksen Lahden Terveystalo Oy:n osakkeista. Satunnaiset erät sisälsivät noin 1,1 miljoonan euron tulon *sales and lease back* -järjestelystä, joka liittyi yhteisyritys Harjun terveys Oy:n perustamiseen.

Yhtymän tilikauden tulos oli noin 0,3 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tilikauden alijäämäksi poistoeron ja varausten muutoksen jälkeen muodostui noin 0,1 miljoonaa euroa.

Yhtymän taseen loppusumma on 236,7 miljoonaa euroa (2019: 202,1 miljoonaa euroa). Pysyvistä vastaavista rakennusten tasearvo oli 58,5 miljoonaa euroa (2019: 63,4 miljoonaa euroa) ja koneiden ja kaluston 12,0 miljoonaa euroa (2019: 13,9 miljoonaa euroa). Keskeneräisten hankintojen arvo oli 45,2 miljoonaa euroa (2019: 14,0 miljoonaa euroa). Yhtymällä oli vuoden lopussa kassavaroja sijoitettuna 45,0 miljoonaa euroa kassanhallinnan tehostamiseksi.

Yhtymän oma pääoma on 62,0 miljoonaa euroa. Uutta pitkäaikaista vierasta pääomaa ei vuoden 2020 aikana nostettu. Pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä vuoden lopussa oli 18,3 miljoonaa euroa (2019: 20,6 miljoonaa euroa).

Investointimenot toteutuivat 37,7 miljoonan euron suuruisina. RV7-rakennushanke eteni suunnitellusti, ja rakentamiskustannuksia kertyi yhteensä 32,4 miljoonaa euroa. Suurimpia laiteinvestointeja olivat dialyysivesilaitteisto, UNA Ydin -investointi, natiivikuvauslaite ja gammakamera. Investointituloja syntyi noin 1,1 miljoonaa euroa, kun yhtymä myi käyttöomaisuutta ja irtaimistoa leasingyhtiölle *sales and lease back* -järjestelyllä osana Harjun terveys Oy:n valmistelua. Yhtymä sai koronapandemian myötä lahjoituksia sairaalalaitteiden hankintaan noin 60 tuhatta euroa. Lahjoituksilla hankittiin muun muassa ventilaattoreita.

Vuoden 2020 aikana tehtiin kaksi muutostalousarviota, jotka hyväksyttiin yhtymäkokouksissa 25.5.2020 ja 14.12.2020.

Toimialojen merkittävimmät tapahtumat

Terveys- ja sairaanhoitopalveluiden toimialalla koronapandemia sävytti koko vuoden toimintaa oleellisesti. Maaliskuussa varauduttiin teho-osaston potilasmäärän moninkertaistumiseen. Lisäksi etenkin vuodeosastotoiminnan laajentaminen, suojaravinteiden käytön rajoittaminen sekä koronapäivystyksen, -testauksen, -jäljityksen ja puhelintuen järjestäminen alensivat muuta palvelutuotantoa. Jakso oli henkilöstölle erittäin kuormittava.

Kesän jälkeen tuotanto palasi lähes kaikin osin normaalitilanteeseen. Koronapandemia aiheutti hoitojonoja, joita purettiin osana normaalitoimintaa, lisätöin ja ostopalveluin vuoden jälkipuoliskolla. Seuraavalle vuodelle näistä jonoista jäi lähinnä leikkauksia. Vuoden lopussa yli kuusi kuukautta erikoissairaanhoidon odottaneita oli 155 potilasta, kun vuotta aiemmin heitä oli 177.

Yhteisyrityksen toiminnan valmistelu käynnistyi kevään 2020 aikana koskien Lahden, Iitin ja Kärkölen avoterveydenhuollon palveluiden uudelleenjärjestelyä. Keskussairaalan RV7:n ja Hollolan uuden sote-keskuksen rakennushankkeet etenivät suunnitellusti. Toimialalla jatkettiin yhtymän muutosohjelman toteuttamista.

Toimialan tulos oli 7,7 miljoonaa euroa muutostalousarviota parempi. Toimintatuotot yhteensä ylittivät muutostalousarvion 3,2 miljoonalla eurolla. Valtionavustusta koronapandemiatilanteen hoitoon saatiin yhteensä 10,2 miljoonaa euroa. Myyntituotot toteutuivat 0,8 miljoonaa euroa muutosarviota suurempina. Suoritemäärien pienentyminen alensi sekä toimintakuluja että maksutuottoja. Erikoissairaanhoidon ulkokuntamyynni toteutui edellisvuoden tasolla.

Ikääntyneiden palveluiden ja kuntoutuksen toimialalla saavutettiin muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta toiminnalliset tavoitteet ja osin tavoitteet jopa ylitettiin. Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus oli vuoden lopussa 93,2 prosenttia. Asetettu tavoite oli 92,7 prosenttia. Vuodesta 2019 vuoteen 2020 yli 75-vuotiaiden osuus kasvoi 4,8 prosenttia. Vastaavasti kuitenkin yli 75-vuotiaiden palvelutarve raskaimmissa palveluissa ei kasvanut samassa suhteessa, mutta palvelujen piirissä olevien asiakkaiden hoitoisuus kasvoi merkittävästi. Kotihoidossa on nähtävissä selkeä henkilöstövaje. Asumispalveluista vähennettiin 26 tehostetun palveluasumisen paikkaa palvelurakennemuutoksen myötä.

Perusterveydenhuollon vuodeosastojen ylikapasiteettia purettiin lakkauttamalla Hollolan vuodeosasto, 20 paikkaa, maaliskuussa 2020. Kuntoutuksen tulosalueella koronan vaikutukset näkyivät selkeästi. Kuntoutuksessa lisättiin etävastaanottoja pandemian takia. Lisäksi asiakasohjausta kehitettiin vahvasti.

Ikääntyneiden palvelujen ja kuntoutuksen toimialan toimintatuotot ylittyivät 0,4 miljoonaa euroa. Toimintakulut ylittivät muutostalousarvion 1,3 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos oli 0,6 miljoonaa euroa heikompi suhteessa muutostalousarvioon.

Muutostalousarviossa henkilöstökulut alittuivat noin 4,3 miljoonaa euroa, mutta työvoimavuokrauskulut ylittyivät 2,6 miljoonaa euroa.

Perhe- ja sosiaalipalveluiden toimialalla jatkui palvelurakenteen uudistamistyö. Koronapandemiasta huolimatta kehittämistyölle asetetut tavoitteet toteutuivat hyvin. Uusia toiminta- ja palvelumalleja otettiin käyttöön, ja yt-päätösten toimeenpano onnistui hyvin. Hoito- ja palvelutakuun toteutumisessa oli edelleen haasteita lastensuojelussa ja psykiatrialla asiakasmäärien kasvun ja henkilöstövajeen takia. Lasten ja lapsiperheiden tuen tarpeet lisääntyivät, ja kustannuskehityksen kannalta merkittävää oli laitoshoidon tarpeen kasvu. Maakunnalliset hyvinvoinnin sekä terveyden edistämisen kärjet ja koordinaatorakenne valmisteltiin.

Perhe- ja sosiaalipalveluiden tilikauden tulos toteutui 3,6 miljoonaa euroa ylijäämäisenä. Toimintatuotot olivat 15,5 miljoonaa euroa ja toteutuivat 1,2 miljoonaa euroa muutostalousarviota suurempina. Toimintakulut olivat 187,1 miljoonaa euroa ja toteutuivat 2,0 miljoonaa euroa muutostalousarviota pienempinä.

Yhtymäpalveluiden toimialalla tehtiin toimia ICT-infravelan maksamiseksi. Toimet rahoitettiin toimialan talousarvioraamin puitteissa. Koronapandemian myötä muuttuneet työnteon tavat edellyttivät ICT-palveluiden voimakasta kehittämistä. Rakennushankkeisiin osallistuminen oli tiivistä: RV7-hanke, Hollolan sote-keskuksen suunnittelu ja toteutus, perhekeskuksen suunnittelu ja toteutusvaiheen koordinointi ja Nastolan sote-keskuksen hankesuunnittelu. Pandemiaan liittyvät hankinnat (erityisesti suojaintarvikkeet) olivat merkittävä työllistäjä. Vuoden 2020 alusta käyntiin lähtenyt logistiikkapalvelujen logistinen kumppanuus Hub Logisticsin kanssa jatkui yhteisenä kehittämisenä. Toimialan kaikki tulosalueet osallistuivat vahvasti yhteisyri-työs Harjun terveys Oy:n valmisteluun. Vuoden 2019 syksyllä sovittujen yt-toimien toteutus eteni suunnitellusti, vaikka koronapandemian myötä lomautusten koordinointi vaatikin ylimääräistä suunnittelutyötä. Yhtymän merkittävät kehittämishankkeet muutosohjelma, Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus sekä sote-rakenneuudistushanke etenivät.

Yhtymäpalveluiden toimintatuotot olivat 8,7 miljoonaa euroa (muutostalousarvio 10,0 miljoonaa euroa) ja toimintakulut 74,8 miljoonaa euroa (muutostalousarvio 76,3 miljoonaa euroa). Ero talousarvioon selittyy pääosin hanketoimiston muutostalousarviosta, joka osoittautui liian suureksi. Toimialan sisällä tulosalueiden (erityisesti toimitilat ja hankinta) talousarvioiden alituksella rahoitettiin asiakasjärjestelmien tarvetta rahoittaa ICT-infravelan korjauskuluja ilman lisärahoitusta.

Ympäristöterveydenhuollossa ei tapahtunut suuria toiminnallisia muutoksia toimintakauden aikana. Toimialan tulos toteutui 0,1 miljoonaa euroa parempana kuin muu-
tostalousarviossa ennakoitiin toimintakulujen jäädessä pienemmäksi.

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitoksen liikevaihto oli 0,4 miljoonaa euroa ja liiketoiminnan muut tuotot 0,4 miljoonaa euroa. Tilikauden alijäämäksi muodostui 107 404,50 euroa. Yhtymäkokouksen asettama tulostavoite oli 0 euroa. Verson perustoiminnan (noin 57 tuhatta euroa) sekä sosiaali- ja potilasasiain toiminnan tulokset (noin 7 tuhatta euroa) olivat yhteensä noin 64 tuhatta euroa tappiolliset, ja hankkeiden tappio oli noin 44 tuhatta euroa. Perustoiminnan alijäämä selittyy muun muassa LAPE-agentin (Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma) ja kokemusasiantuntijatoiminnan kuluilla, joihin ei järjestynyt hankerahoitusta, 28 tuhannen euron strategia- ja tukipalvelukuluilla ja noin 10 tuhannen euron lomapalkkavelalla. Pähe 2.0 -hankkeen omarahoitus oli yli 30 tuhatta euroa, eikä kaikkea saatu katettua hankkeille osoitetulla työpanoksella.

Jäsenkuntien maksuosuuksien arviointia

Hyvinvointikuntayhtymän jäsenkuntien palvelukäytön kokonaiskustannukset olivat vuonna 2020 yhteensä 650,8 miljoonaa euroa, mikä on 2,4 miljoonaa euroa (0,4 prosenttia) vähemmän kuin vuonna 2019. Muutostalousarvioon nähden maksuosuudet alittuivat 11,1 miljoonaa euroa (-1,7 prosenttia). Yhtymälle aiheutui koronapandemiasta merkittäviä lisäkustannuksia, joihin saatiin valtionkorvausta yhteensä 10,2 miljoonaa euroa. Koronapandemia aiheutti yhtymälle arviolta noin 15 miljoonan euron kustannukset. Kustannukset koostuvat muun muassa työvoimakustannuksista, suojatarvikekustannuksista, testauskustannuksista ja pandemiapotilaiden vuodeosastohoidon kustannuksista. Yhtymän talouden tasapainottaminen onnistui, ja tehdyt sopeuttamispäätökset olivat vaikuttavia.

Maksuosuuksista valtaosa, 57,4 prosenttia (2019: 57,8 prosenttia), käytettiin kunta-
laisten peruspalveluihin. Erikoissairaanhoidon osuus oli 36,3 prosenttia (2019: 35,5 prosenttia), päivystyksen 4,2 prosenttia (2019: 4,7 prosenttia) ja ensihoidon 1,8 prosenttia (2019: 1,7 prosenttia). Ympäristöterveydenhuoltoon käytettiin edelleen 0,2 prosenttia maksuosuuksista. Kahdeksan kunnan osalta kunnan maksuosuus laski edelliseen vuoteen verrattuna ja vain neljän kunnan sote-menot nousivat.

Erikoissairaanhoidon maksuosuudet toteutuivat 4,5 miljoonaa euroa (1,9 prosenttia) edellistä vuotta suurempina ja olivat 236,2 miljoonaa euroa.

Päivystyskeskuksen maksuosuus laski 3,5 miljoonaa euroa, ja kuntien maksuosuuksi muodostui 27,5 miljoonaa euroa. Valtiolta saatu 10,2 miljoonan euron korvaus koronapandemiasta aiheutuneisiin kustannuksiin käsiteltiin osana päivystyksen maksuosuuslaskentaa. Päivystyksen muu kuin koronapandemiaan liittyvä käyttö vähentyi merkittävästi.

Ensihoitokeskuksen osalta kuntien maksuosuuksi muodostui 12,0 miljoonaa euroa. Ensihoidon nettokustannukset kasvoivat 0,6 miljoonaa euroa (5,1 prosenttia). Nettokustannusten kasvu johtui pääasiassa myyntituottojen laskusta.

Peruspalveluiden kokonaismaksuosuus on 373,5 miljoonaa euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna maksuosuudet laskivat 4,1 miljoonaa euroa (-1,1 prosenttia). Vain lapsiperhepalveluiden (3,6 miljoonaa euroa) ja avosairaanhoidon (0,7 miljoonaa euroa) kustannukset nousivat. Muiden palveluiden kustannukset laskivat, eniten vammais- palveluiden (2,6 miljoonaa euroa eli 4,3 prosenttia). Peruspalveluiden kustannuskehitykseen koronalla oli suuri merkitys.

Ympäristöterveydenhuollon maksuosuuksi muodostui 1,6 miljoonaa euroa. Kuntien maksuosuus kasvoi 4,9 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Tulevaisuuden arvio

Väestörakenteeseen liittyvä palvelutarpeen kasvu, lapsiperhepalveluiden jatkuva kysynnän kasvu, hoitojen parantuminen, kunta-alan palkkaratkaisu ja yleinen inflaatio aiheuttavat merkittävän menojen nousupaineen vuosittain Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän alueella. Koronapandemian vaikutuksia yhtymän talouteen ja toimintaan on vaikea ennakoida. Yhtymän laajuisella ja monivuotisella muutosohjelmalla haetaan kustannustason kasvulle kehitysuraa, joka vastaa kuntien maksukykyä.

Perusyhtymän toimintakulut vuonna 2020 olivat 762,3 miljoonaa euroa (2019: 751,5 miljoonaa euroa).

Talousarviossa vuodelle 2021 toimintakulujen yhteismäärä on 783,9 miljoonaa euroa. Jäsenkuntien maksuosuuksien kokonaismäärä talousarviossa on 676,0 miljoonaa euroa, joka on 2,1 prosenttia enemmän kuin vuoden 2020 talousarviossa. Perusyhtymän talousarvio vuodelle 2021 päättyy poistoeron muutoksen jälkeen nollatulokseen. Vuoden 2021 talousarvio ei sisällä mahdollisia koronapandemian vaikutuksia.

Lisäkustannuksia voivat aiheuttaa esimerkiksi pandemian aikana syntyneen hoitovielan purkaminen erityistoimilla ja koronatestaus. Talousarvio ei kata täysimääräisesti lainsäädännön muutoksista tai palvelutarpeen kasvusta tulevia lisäkustannuksia. Lainsäädännöllisiä muutoksia ovat muun muassa asiakasmaksulain uudistus sekä hoitajamitoituksen uudistus. Kustannusten nousupaineet ja kuntamaksuosuuksien maltillinen korotus huomioiden talousarvióraami on erittäin haasteellinen.

Toteuma toimialakohtaisista palvelujen käytön nettokustannuksista jäsenkunnittain vuonna 2020

Jäsenkunta	Erikois- sairaanhoito	Päivystys- keskus	Ensihoito- keskus	Perus- palvelut	Ympäristö- terveydenhuolto	Palvelunkäyttö yhteensä		
	TP 2020	TP 2020	TP 2020	TP 2020	TP 2020	TA 2020	TP 2020	TP/TA %
Asikkala	9 114 064	1 049 222	480 805	16 500 706	216 389	28 335 385	27 361 186	96,6 %
Hartola	3 184 731	305 226	181 586	8 379 771	129 118	12 708 588	12 180 431	95,8 %
Heinola	20 320 097	1 721 214	1 189 755		243 782	25 000 141	23 474 848	93,9 %
Hollola	25 468 869	3 256 683	1 161 356	42 853 580	243 233	75 079 895	72 983 722	97,2 %
Iitti	7 860 434	832 458	406 461	15 851 948		26 188 460	24 951 302	95,3 %
Kärkölä	4 614 305	596 545	219 284	8 748 038	130 057	15 677 880	14 308 229	91,3 %
Lahti	135 614 316	16 530 507	6 808 966	232 111 533		394 560 954	391 065 322	99,1 %
Myrskylä	1 945 635	225 563	99 043	4 177 519	53 354	6 608 988	6 501 113	98,4 %
Orimattila	17 730 638	2 006 306	904 965	32 388 574	319 873	53 415 937	53 350 356	99,9 %
Padasjoki	3 797 567	418 627	200 897	8 966 335	60 476	12 952 242	13 443 902	103,8 %
Pukkila	2 106 551	229 256	97 781	3 540 369	58 577	6 326 054	6 032 534	95,4 %
Sysmä	4 446 243	303 765	237 832		161 722	5 045 474	5 149 562	102,1 %
Yhteensä	236 203 451	27 475 372	11 988 731	373 518 374	1 616 581	661 900 000	650 802 508	98,3 %

1.4 Yhtymän henkilöstö

Yhtymän henkilöstömäärä vuoden lopussa oli 6780. Määrä sisältää sekä vakituiset että määräaikaisten työntekijät. Vuoden 2020 alussa henkilötyövuosien määrä oli 6445 ja vuoden lopussa 6080, eli henkilötyövuosien määrä laski 365 henkilötyövuodella vuoden aikana. Henkilötyövuodella tarkoitetaan täyttä työaikaan tekevän henkilön koko vuoden työskentelyä.

Henkilöstömäärän ja henkilötyövuosien laskuun vaikuttivat syksyllä 2019 yt-neuvotteluissa talouden tasapainottamiseksi ja toiminnan uudelleenorganisoinniseksi sovitut toimenpiteet, joita ovat muun muassa sijaisten käytön vähentäminen, vaihtuvuuden hyödyntäminen, uudelleensijoitukset, osa-aikaisten palvelussuhteiden käyttö, irtisanomiset sekä lomautukset. Rekrytointiin on kiinnitetty myös erityistä huomiota niin, että henkilötyövuosien määrä pysyy hallinnassa. Yhtymä teki myös kumppanuussopimuksen logistiikkapalveluista, ja noin 33 henkilöä siirtyi Hub Logisticsin palvelukseen.

Keskeiset tunnusluvut

Vakinaisten osuus henkilöstöstä kasvoi ja oli 81,5 prosenttia. Vastaavasti määräaikaisten osuus laski vertailujakson aikana 18,5 prosenttiin. Naisten ja miesten osuus vakinaisesta henkilöstöstä on pysynyt lähestulkoon samana: noin yhdeksän kymmenestä työntekijästä on naisia. Henkilöstön keski-ikä on pysynyt ennallaan eli 44,2 vuodessa. Vakinaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus oli hieman laskenut ja oli 6,2 prosenttia. Vanhuuseläkkeelle lähdetään 64 vuoden iässä. Koulutuspäivien lukumäärä henkilöä kohden laski hieman edellisestä vuodesta ja oli kaksi päivää/henkilö.

Sairauksista ja tapaturmista aiheutuneet poissaolot nousivat hieman edelliseen vuoteen verrattuna ja olivat 21,1 päivää/henkilötyövuosi.

Vuonna 2020 yhtymän henkilöstökulut olivat 325,1 miljoonaa euroa, mikä oli 10,5 miljoonaa vähemmän kuin vuonna 2019 (336,3 miljoonaa euroa). Yhtymän päättämien sopeuttamistoimien vaikutus oli reilut 5,3 miljoonaa euroa, joka sisältää irtisanomiset, lomautukset ja keskusvaraston ulkoistuksen. Yhtymän henkilöstökulujen vähenemiseen vaikuttivat myös korona- ja muut korvaukset, joita yhtymä sai henkilöstöön liittyen noin miljoona euroa. Sen lisäksi poikkeusolot selittävät osaltaan

henkilöstökulujen vähenemisen, sillä normaalia toimintaa jouduttiin supistamaan koronan johdosta. Sijaisten vuokraus kasvatti työvoiman vuokrauksen kuluja 1,2 miljoonaa euroa.

Väestön palvelutarpeen kasvu, henkilöstön eläköityminen, uusi hoitajamitoitusvaatimus sekä opiskelijoiden laskeva kiinnostus hoiva-alaa kohtaan asettavat haasteita ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuteen. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota hoitajien saatavuuteen. Muiden rekrytointitoimien lisäksi yhtymän hallitus päätti käynnistää ulkomaisten hoitajien rekrytointia koskevan suunnittelutyön hoitajien saatavuuden turvaamiseksi.

Marraskuussa toteutetun Mitä kuuluu 2020 -työhyvinvointikyselyn tulokset ovat kuta kuinkin samaa luokkaa kuin vuonna 2018. Kokonaisarvosanaksi saimme noin 7. Johtamisen kehittämiskohdiksi nousivat henkilöstön kuormituksen hallinta ja vaikuttamismahdollisuudet työhön ja työoloihin. Esihenkilöiltä toivottiin enemmän tukea. Työyhteisön toimivuus oli koettu positiiviseksi.

Henkilöstökokemuksen ja työnantajakuvan parantamisella varmistamme jatkossa henkilöstön saatavuuden, pysyvyyden ja työssä jaksamisen.

Työsuojelutoimikunta ja yhteistyötoimikunta kokoontuivat vuoden aikana säännöllisesti. Yhtymässä noudatettiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

Keskeisiä tunnuslukuja 2019–2020	2019	2020
Vakinaisen ja määräaikaisen henkilöstön lukumäärä 31.12.	6 956	6 780
Henkilötyövuosien lukumäärä 31.12.	6 445	6 080
Vakinaisia %	76,1	81,5
Määräaikaisia %	23,9	18,5
Naisten osuus vakinaisesta henkilöstöstä %	88,5	88,4
Miesten osuus vakinaisesta henkilöstöstä %	11,5	11,6
Keski-ikä (koko henkilöstö)	44,2	44,2
Lähtövaihtuvuus %	6,4	6,2
Eläkeikä (vanhuuseläke)	63,7	64
Eläkeikä (kaikki eläkkeet)	62,8	62,9
Koulutuspäivien lukumäärä/henkilö	2,2	2
Sairauspoissaolot/toteutunut henkilötyövuosi	19,5	21,1

1.5 Ympäristötekijät ja ympäristötunnusluvut

Talousarviovuodesta laaditaan järjestyksessä 22. ympäristötilinpäätös. Sen tehtävänä on kertoa sairaalan toiminnan vaikutuksista ympäristöönsä.

Ympäristötilinpäätös käsittelee keskussairaalarakennuksessa tapahtuvaa toimintaa. Tilinpäätöksen on myös tarkoitus osoittaa luotettavalla tavalla toiminnan ja tekojen vastaavuus valitsemaamme ympäristöpolitiikkaan, johon olemme ylimpää johtoa myöten sitoutuneet.

Ympäristötilinpäätös tarkastelee keskussairaalan toimintaa kolmelta eri sektorilta: hankinnat, jätehuolto sekä luonnonvarojen ja energian kulutus.

Lajittelun tehostumisen kautta jätelajit ovat massallisesti vakiintuneet. Sekajätteen määrä on noussut ja energiajätteen määrä on laskenut kokonaisvertailujakson aikana. Yhteensä näiden jätteiden määrä on kuitenkin laskenut johtuen poikkeuksellisesta pandemiavuodesta. Paperin määrän vähentymiseen vaikuttavat osaltaan edelleen siirtyminen paperittomaan toimintatapaan sekä tarkennukset tietosuojakäytännöissä. Tästä johtuen tietosuojattavan paperin määrä on kuitenkin kasvanut. Kasvu johtuu osaltaan yksiköiden väärin kohdistuneesta lajittelusta.

Ruokajätteen määrä on kasvanut, mikä johtuu ravintokeskuksemme tuotantomäärien tarpeen kasvusta yhtymän muihin kohteisiin.

Valtaosa vaarallisesta jätteestä tulee laboratoriotoiminnasta sekä lääkejätteistä. Sytostaattihoidon lääkejätteiden määrittely vaarallisiksi nostaa jätemäärää.

Sairaala-apteekkimme käsittelee ison osan koko yhtymän lääkehuollosta ja lääkejätteistä. Lääkejätteiden määrä on tasaantunut keskitetyn lääkehuollon myötä. Vaaralliset jätteet toimitetaan käsittelylaitokseen hävitettäväksi.

Ympäristötunnusluvut

Hankinta milj. €	2016	2017	2018	2019	2020
Apteekkitarvike	15,86	16,1	16,18	17,91	18,70
Hoitotarvike	19,9	20,24	21,65	21,86	21,50

Jätelaji/kg	2016	2017	2018	2019	2020
Sekajäte	284 800	251 600	261 710	231 150	275 580
Energiajäte	272 040	283 500	285 660	308 000	243 850
Lasi	14 256	19 010	16 900	11 280	10 530
Ruokajäte	34 850	35 860	29 430	24 274	31 500
Paperi	31 972	16 500	17 040	13 420	11 140
Pahvi	83 600	78 800	85 200	76 080	70 910
Vaarallinen jäte	24 276	25 563	23 090	18 300	18 133

Energiat/vuosi	2016	2017	2018	2019	2020
Vesi m ³	86 202	73 373	79 356	78 024	58 275
Lämpö MWh, It-korjattu	21 213	20 989	21 272	20 668	19 065
Sähkö MWh	15 449	15 299	15 926	15 575	15 462

Kuluneen vuoden lämmitystarve oli normaalia alhaisempi. Uudet lämpötaloudelliset rakennusosat sekä tekniset ratkaisut, kuten esimerkiksi lämmön talteenottojärjestelmät, joita vanhaan sairaalaosaan on lisätty viime vuosina, ovat alentaneet kulutusta rakennuskuutiometriä kohti.

Sähköenergian ja veden käytön laskuun on vaikuttanut osaltaan myös purettujen ja käyttämättömien rakennusosien kulutuskäytön vähentyminen.

Tarkastelujakson aikana suurta jäädytyksen tarvetta ei ollut. Tämä vaikuttaa osaltaan sähköenergian käytön nousuun lämpiminä kesäkausina.

1.6 Muut ei-taloudelliset asiat

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen on vahva sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja lainsäädäntöä ohjaava periaate. Ihmisoikeuksien kunnioittamista ohjaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Ihmisoikeuksien loukkaamiseen liittyviä riskejä on pyritty vähentämään tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvällä koulutuksella.

Korruption ja lahjonnan torjumiseksi on annettu esteellisyyttä koskeva ohjeistus eturistiriitojen välttämiseksi. Hankinnoissa noudatetaan lakia julkisista hankinnoista. Johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat tehneet sidonnaisuusilmoitukset. Toiminnassa ei ole tunnistettu korruptioon tai lahjontaan liittyviä riskejä.

Vuoden 2020 aikana on aloitettu Euroopan unionin *whistleblowing*-direktiivin edellyttämä valmistelu järjestelmän käyttöönottamiseksi vuoden 2021 lopulla.

1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Koronapandemia ja sen aiheuttama sosioekonominen kriisi vaikuttavat yhteiskunnassa vuoden 2021 aikana, todennäköisesti pidempäänkin. Jos tilanne ei edelleen vaikeudu, kuntayhtymällä on edellytykset järjestää alueen väestölle lakisääteiset palvelut lähes normaalisti. Tavoitteena on, että pandemian aikana syntyneet viivästykset hoidon saatavuudessa saadaan pääosin korjattua vuoden 2021 aikana.

Kuntayhtymän tärkein strateginen kehittämiskokonaisuus vuonna 2021 on henkilöstön työhyvinvoinnin vahvistaminen. Periaatteet ja toimenpiteet perustuvat laadittavaan henkilöstöstrategiaan. Kuntayhtymä laajentaa työntekijöiden saatavuuden varmistamiseksi rekrytointitoimiaan ja tekee yhteistyötä oppilaitoksien sekä henkilöstöpalveluyrityksien kanssa. Mittavista panostuksista ja uusista toimenpiteistä huolimatta joidenkin ammattiryhmien osalta osaavan henkilöstön puute saattaa aiheuttaa ongelmia.

Palveluiden järjestämistoiminto vahvistuu ja ostopalvelujen ohjauksen sekä oman palvelutuotannon yhteensovittaminen etenee kuntayhtymän strategian mukaisesti. Palvelujen hankinta muilta julkisilta tuottajilta sekä markkinoilta täydentää palvelutarjonnan tarkoituksenmukaiseksi ja asiakashyötyä kasvattavaksi.

Kuntayhtymän uuden digistrategian mukaisesti monikanavaisia ja paikasta riippumattomia asiakaspalveluja lisätään. Niiden suunnittelua ja käyttöönottoa vauhditetaan hankerahoituksella. Harjun terveys Oy:n tuottamat sote-keskuspalvelut sekä uudet Lahden ja Asikkalan moniammatilliset perhekeskukset ovat esimerkkejä vuoden 2020 aikana käynnistyneistä järjestelmällisistä muutoksista. Niiden toimenpano etenee määrätietoisesti vuoden 2021 aikana. Vuoden 2020 poikkeusoloissa entisestään tiivistynyt yhteistoiminta kuntien ja muiden viranomaisten kanssa jatkuu säännöllisenä. Yhteistyötä tehdään erityisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, pelastustoimen sekä kuntien sivistyspalveluiden kanssa. Maakunnalliset, yhdessä sovitut HYTE-kärjet ohjaavat työtä. Erityishuomio kohdistetaan lapsiperheiden kokonaisvaltaiseen tukeen, johon myös kohdennetaan lisää voimavaroja.

Vuoden 2021 talousarvio on tiukka verrattuna valtakunnallisten palkkatkaisu- ja kustannusvaikutuksiin ja väestön ikääntymisen aiheuttamaan palvelutarpeen kasvuun. Vanhuspalvelulain hoitajamitoituksen muutokset lisäävät kuluja vaihteittain, eikä tätä ole sisällytetty täysimääräisesti vuoden 2021 talousarvioon. Talouden tasapaino on mahdollista säilyttää jatkamalla muutosohjelman toimeenpanoa ja mitoittamalla kuntamaksusuudet realistisesti. Tarvittaessa hoitajamitoituksen synnyttämiä lisävelvoitteita tarkastellaan lisätalousarviossa. Vuotta 2022 koskevat palvelusopimusneuvottelut käydään kesäkuussa. Valtion kunnille myöntämä tilapäinen taloudellinen tuki koronapandemian hoitoon ei jatku vuoden 2020 suuruisena, mutta se korvanee ainakin osan koronan aiheuttamista menoista.

Keskussairaalan rakennushankkeet kasvattavat kuntayhtymän rakennusinvestointimenoja lähivuosina. Keskussairaalan rakennusvaihe 7 etenee suunnitelman mukai-

sesti, ja tilat otetaan käyttöön vuoden 2022 aikana. Keskussairaalan rakennusvaiheen 8 suunnittelu etenee. Kuntayhtymän omistamien tilojen poistot kasvavat. Toimitilastrategiaa toteuttamalla rajoitetaan kiinteiden toimipaikkojen vuokratilakustannusten kasvua.

Kuntavaalien jälkeen kuntayhtymään ja sen omistajakuntiin valitaan uudet luottamushenkilötoimielimet. Tehtävä ja vastuu kansalaisille tärkeiden palvelujen strategisessa ohjauksessa on merkittävä. Hyvä maakunnallinen yhteishenki ja vakaa kehityksen suunta ovat tärkeitä. Eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sote-uudistuksesta liittyvä vapaaehtoinen valmistelu alkaa perustyon ohella ja valtion rahoituksella. Kun uusi lainsäädäntö on tullut voimaan, työtä jatkaa väliaikainen valmisteluelin ja talven 2022 vaalien jälkeen aluevaltuusto. Kuntayhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu jatkuu ainakin 31.12.2022 saakka. Päijät-Hämeessä suuret rakenneratkaisut on jo tehty ja siirtymä uuteen organisaatioon vuoden 2023 alussa aiheuttaa vielä jonkin verran työtä. Päijät-Häme on edelläkävijä integroituun sote-ratkaisuun siirtymisessä. On tärkeää varmistaa edelläkävijyyttä myös jatkossa. Painopiste on yhä enemmän palvelujen tuotantotapojen kehittämisessä sekä palvelujen saatavuuden ja laadun parantamisessa, tarvittavien uusien hallinnollisten ratkaisujen lisäksi.

Kuntayhtymä jatkaa toimintojensa määrätietoista kehittämistä toimintaympäristön epävarmuustekijöiden säilyessä. Uudet palvelumallit ja niiden tehokkaammat tuotantotavat hyödyttävät jo nykyisessä kuntarahoitteisessa järjestelmässä ja ovat samalla erinomainen lähtökohta valtion ohjaamalle hyvinvointialueelle. Päijät-Häme on edelläkävijä!

1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Hyvinvointikuntayhtymän kokonaisriskien arvioinnissa on tunnistettu vuotta 2020 koskevia ja sen jälkeen jatkuvia riskejä. Ohessa on kuvattu merkittävät riskit ja olennaiset toiminnan kehittämiseen vaikuttavat seikat. Riskit on tunnistettu johtoryhmän työskentelyn tuloksena.

KORONAPANDEMIA

	Toteuma	Arvio kehityksestä
Kapasiteetin riittävyys tuottaa välttämättömiä sote-organisaation palveluja, jos koronapandemia vaikeutuu.	Koronapandemian aikana kapasiteettia on ohjattu pandemian vaatimalla tavalla. Henkilöstöresurssia on kohdennettu välttämättömän hoidon ja hoivan järjestämiseen sekä sosiaalihuollon varautumistehtäviin. Muut tehtävät ovat jääneet myöhemmin tehtäviksi tai kokonaan toteuttamatta.	Koronapandemian arvioidaan jatkuvan pitkälle vuoteen 2021. Kuvatut ongelmat ja niihin liittyvät riskit jatkuvat. Lisäksi riskinä ovat henkilöstön mahdolliset sairastumiset, jolloin kapasiteettiongelma kasvaa entisestään.
Henkilöstön riittävyys	Henkilöstö on toistaiseksi riittänyt. Henkilöstöä on ohjattu tärkeimpiin tehtäviin tilanteen mukaisesti. Ennaltaehkäisevistä palveluista on resurssia siirretty välttämättömän hoivan ja huolenpidon tehtäviin.	Henkilöstön riittävyyteen ja jakamiseen liittyvät riskit jatkuvat ja ovat pahentuneet. Tilanteen vaikeus riippuu koronapandemian etenemisestä.
Suojaintarvikkeiden riittävyys	Suojaintarvikkeiden riittävyys on turvattu käytön priorisoinnilla kriittisimpiin tarpeisiin. Suojaintarvikkeiden varastomäärää on kasvatettu merkittävästi, ja tarvikkeiden tehostettu hankinta jatkuu edelleen.	Suojaintarvikkeiden tehostettua hankintaa on jatkettu. Suojaintarvikkeiden varastomäärää seurataan viikoittain.
Erytystilojen riittävyys	Erytystiloja on järjestetty käyttöön arvioidun tarpeen mukaisesti. Tarvittavat erityistilat ovat toistaiseksi riittäneet.	Erytystilojen tarve riippuu pandemian vaiheesta ja sairaalassa hoidettavien potilaiden määrästä. Tilanne jatkuu koko koronapandemian ajan.

KORONAPANDEMIA

	Toteuma	Arvio kehityksestä
Lastensuojelun ongelmien kumuloituminen	<p>Ei ole toteutunut. Tarjolla olevista palveluista ja palveluihin ohjautumisesta on tiedotettu, jotta niihin hakeuduttaisiin tarvittaessa.</p> <p>Toimenpiteitä tuen tarpeiden kasvun ehkäisemiseksi on toteutettu (koronatuki-paketti).</p>	<p>Heikkoja signaaleja on nähtävissä tilanteen pahenemisesta. Poikkeustilanteen pitkittyminen kasvattaa riskiä.</p> <p>Tehdään yhteistyötä kuntien ja järjestöjen kanssa tilanteen seuraamiseksi.</p>
Pandemian vaikutus mielenterveys- ja päihdeongelmien pahenemiseen.	<p>Yhtymän palvelutoiminta on pidetty normaalitasolla. Tarjolla olevista yhtymän ja muiden toimijoiden palveluista on viestitetty aktiivisesti.</p>	<p>Signaaleja on nähtävissä tilanteen pahenemisesta. Poikkeustilanteen pitkittyminen kasvattaa riskiä.</p>
Pandemiasta johtuvien liikkumisrajoitusten seurannaisongelmat ikääntyneillä.	<p>Pitkittänyt rajoitusaika on sujunut kohtuullisesti. Tehostetussa palveluasumisessa tapaamisia on järjestetty ulkotiloissa. Liikkumisrajoitusten vaikutukset ovat olleet maltilliset, eivätkä pelätyt riskit ole toteutuneet.</p>	<p>Rajoitustoimenpiteitä on jatkettu maltillisesti. Nähtävissä on ongelmien monimutkaistuminen sekä ikäihmisten yksinäisyys ja eristäytyminen.</p>
Pandemian lisäämä laaja työttömyys ja lomautusten aiheuttamat toimeentulo-ongelmat. Rajoitukset aiheuttavat yritystoimintaan merkittävää haittaa.	<p>Lomautukset ja irtisanomiset ovat aiheuttaneet haasteita monissa kotitalouksissa.</p>	<p>Jos pandemia pitkittyy edelleen, kuvatut ongelmat pahenevat.</p>

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

	Toteuma	Arvio kehityksestä
Omistajakuntien heikko yhteistyö vaarantaa yhtymän päätöksentekoa ja hidastaa keskeisten kehittämisprojektien etenemistä.	Sote-kiinteistöjen investointeihin ja omistamiseen liittyvät näkemyserot vaikeuttavat kokonaisuutta koskevien ratkaisujen tekemistä. Riskinä on muun muassa välttämättömien investointien viivästyminen.	Kunnat jatkavat keskinäisiä neuvotteluja tilanteen ratkaisemiseksi. Omistajastrategiaa toteutetaan myös käytännössä.
Epävarmuus valtioneuvoston sote-toimialaa koskevista linjauksista ja mahdollisista lainsäädännön uudistuksista.	Lakiehdotus on annettu ja eduskuntakäsittely alkanut. Yhtymä on arvioinut ehdotuksessa olevan monituottajuuteen, rahoitukseen, ympäristöterveydenhuoltoon ja maakuntien itsehallintoon liittyviä riskejä.	Arvioidut riskit realisoituvat jollakin aikavälillä, jos ehdotus hyväksytään esitetyssä muodossa.
Maakunnassa korostuvat pitkäaikais- ja rakennetyöttömyys, nuorisotyöttömyys, syrjäytyminen, huumeongelmat sekä lasten ja nuorten pahoinvointi.	Riskinä kuvatut ongelmat ovat realisoituneet Päijät-Hämeessä. Koronapandemia on lisännyt näitä ongelmia. Maakunnalliset HYTE-kärjet on päätetty vuonna 2020.	Kuvattujen ongelmien arvioidaan jatkuvan Päijät-Hämeessä. Tilanne voi pahentua pandemian aiheuttamien toiminnallisten ja taloudellisten ongelmien seurauksena. Riskinä on hyvinvointi- ja terveyserojen kasvaminen ja syrjäytymisen lisääntyminen. Työllisyydenhoidon yhdyspintatyötä kehitetään edelleen. Työllisyydenhoidon kuntakokeilu käynnistyy vuonna 2021. Vuoden 2021 talousarvio sisältää lisäresursseja lapsiperhepalveluihin. Lisäksi on valmisteltu erillinen korona-tukipaketti lapsiperhepalveluihin.

TALOUS

	Toteuma	Arvio kehityksestä
Kiristynyt kuntatalous ja palvelujen kysynnän nopea kasvu muodostavat riskin palvelutuotannon tasapainolle ja rakenteellisten uudistusten hallitulle toteuttamiselle. Riskit liittyvät muun muassa ikäntyneiden määrän kasvuun, palvelujen saatavuuteen, laatuun ja kustannuksiin.	Yhtymä on pysynyt asetetussa talousarviossa. Taloudelliset riskit liittyen toimintojen kustannuskehitykseen, laadun heikkeneemiseen ja kasvavaan palvelutarpeeseen eivät ole realisoituneet. Päädettyt säästötoimenpiteet ovat olleet tehokkaita. Yhtymän henkilötyövuosien määrän kehitys on kääntynyt laskuun.	Jäsenkuntien hyväksymä talousarvio vuodelle 2021 on haasteellinen. Talousarvio ei mahdollista lainsäädännön muutoksista syntyvien lisävelvoitteiden ja -kustannusten, kuten hoivamitoitusuudistuksen, täysimääräistä huomiointia. Väestörakenteen muutoksesta johtuva palvelutarpeen kasvu sekä ICT-korjausvelan maksaminen on pystytty huomioimaan asetetussa talousarviossa vain osittain. Vuoden 2021 talousarviossa ei ole huomioitu koronapandemian vaikutuksia, kuten hoitojonojen purkamisveloitteen synnyttämiä lisäkustannuksia tai laajamittaisen epidemian hallinnasta ja hoidosta syntyviä kustannuksia, kuten koronatestauksen kustannuksia.
Muutosohjelman taloudellisten tavoitteiden toteutumiseen liittyvät riskit.	Muutosohjelman kustannuskehityksen tavoiteura on kuntien maksukyvyyn yläpuolella. Muutosohjelman toimenpiteitä on toteutettu ja taloudellisia säästöjä on saavutettu.	Muutosohjelman toteuttamista jatketaan suunnitellusti.
Rahoitusriskit	Ei toteutunut	Ei tiedossa rahoitusriskejä.

TIETOJÄRJESTELMÄT

	Toteuma	Arvio kehityksestä
Tietojärjestelmäriskejä ovat muun muassa tietojärjestelmä uudistusten onnistumisen varmistaminen riittävällä osaamisella, riittäväällä henkilöresursseinilla ja realistisella aikataulutuksella.	Riski ei pääosin ole realisoitunut	ICT-infrastruktuurin teknisen velan takaisinmaksu on edennyt suunnitelman mukaisesti. Asiakas- ja potilastietojärjestelmän päivitys on toteutettu 12/2020. Vuodelle 2021 jää teknistä velkaa liittyen ICT-infraan. ICT-sovellusten päivitys on pääosin aloittamatta. Sosiaalihuollon Kanta-projekti ja sosiaalihuollon henkilöstön koulutus käynnistyvät.
Riittävä kyvykkyys ja riittävät taloudelliset resurssit toteuttaa tietojärjestelmä uudistuksia ja kehityshankkeita.	Riski on osin realisoitunut.	Uudistushankkeissa on tukeuduttu ulkoisiin resursseihin. Vahvistetaan omia resursseja hallitusti.
Tietojärjestelmien infrastruktuurin riskit	Riski ei ole realisoitunut. Vuonna 2020 on tehty monia ICT-infrastruktuurin korjauksia, mikä on madaltanut riskitasoa.	Riskitaso on edelleen korkea.
Tietoturvaan liittyvät riskit	Riski ei ole realisoitunut. Vuonna 2020 on tehty monia tietoturvan korjauksia, mikä on madaltanut riskitasoa.	Riskitaso on edelleen korkea.
Tietosuojaan liittyvät riskit	Riski ei ole realisoitunut. Vuonna 2020 on aloitettu digipalveluiden ja tietojohdamisen ratkaisujen rakentaminen.	Uudet palvelut lisäävät riskialuetta. Jo suunnitteluvaiheessa otetaan huomioon riittävän tietosuoja- ja tietoturvatason vaatimukset.

JOHTAMINEN

	Toteuma	Arvio kehityksestä
Organisaation muutosten ja uudistusten johtamiseen ja toteutuksen seurantaan tarvitaan riittävästi henkilöitä, osaamista ja aikaa. Riskinä on, että muutoksia ja uudistuksia viedään läpi liian nopeasti, jotta organisaatio pystyisi omaksumaan uudet toimintamallit ja jotta uudistusten toteutus saadaan tuottamaan tavoiteltavat tulokset.	<p>Riski ei ole toteutunut, lukuun ottamatta koronapandemian aiheuttamaa lievää viivästymistä.</p> <p>Muutostyön yhteensovittaminen normaaliin työhön on tuonut haasteita, mikä on lisännyt henkilöstön kuormitusta.</p>	Uudistuksien arvioidaan etenevän suunnitelmien mukaisesti. Henkilöstön kuormitukseen on kiinnitettävä huomiota.
Muutosjohtamisen riskeihin liittyy yhtiön kyky hallita kokonaisuutena palvelutuotantoa sekä sen riskejä ja kustannuksia monituottajamallissa.	Riski ei ole realisoitunut.	Riskien hallintaan on varauduttu vahvistamalla järjestämistä ja organisointia; muun muassa ostopalvelujohtajan virka.
Työnantajakuvan mahdollisten epäkohtien vaikutus henkilöstön saavuuteen.	Yt-toimenpiteillä on ollut pieni vaikutus työnantajakuvaan. Hakijamäärät ja kiinnostus organisaatiota kohtaan ovat kuitenkin hyvällä tasolla.	Muutosohjelmaan sisältyvillä toimenpiteillä ja niistä suunnitelmallisesti viestimisellä on positiivinen vaikutus työnantajakuvaan.

HENKILÖSTÖ

	Toteuma	Arvio kehityksestä
Henkilöstön saatavuudessa on riskejä useissa ammattiryhmissä.	Riski on osittain toteutunut. Lähihoitajien, sosiaalityöntekijöiden ja psykiatrien saatavuudessa on ongelmia.	Saatavuushaasteet jatkuvat ja ovat pahentuneet. Toimenpiteitä on aloitettu: muun muassa kouluttaminen, ulkomailta rekrytointi ja toimijoiden työnjaon ja tehtävärakenteiden tarkastelu.
Henkilöstön osaamisen riskit, jotka liittyvät muun muassa ammattitaitoon, muutoksen mahdollistamiseen sekä teknologisessä kehityksessä mukana pysymiseen.	Tiettyjen ammattiryhmien saatavuusongelmat ovat synnyttäneet haasteita yhtymän osaamis-pääoman ylläpitoon. Pääosin riski on kuitenkin pieni. Resurssien niukentuminen on vaikuttanut mahdollisuuksiin osallistua koulutuksiin.	Hyvällä johtamisella voidaan pienentää riskiä. Työntekijöiden osaamistason ylläpitäminen ja edelleen kehittäminen vaativat ennakkointia ja suunnitelmallisuutta.
Osaamisen tarpeen ennakkointi yhtymän kaikilla osa-alueilla.	Henkilöstösuunnitteluun sisältyy osaamisen ennakkointi. Osaamistarpeen ennakkointia tulee kehittää.	Hankitulla osaamisen hallinnan ohjelmalla saadaan tietoa yhtymän osaamis-pääomasta ja muun muassa osaamisvajeista. Tämä helpottaa osaamistarpeen ennakkointia.

HENKILÖSTÖ

	Toteuma	Arvio kehityksestä
<p>Työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden riskinä on työn kuormittavuuden kasvu. Työn kuormittavuutta lisää työhön liittyvien muutosten ja kehittämisen suuri määrä.</p>	<p>Työn kuormittavuutta seurataan työturvallisuusriskien arvioinnin, työhyvinvointikyselyn ja sähköisen terveystarkastuksen tulosten avulla. Työyksiköt tekevät suunnitelmat työturvallisuusriskien vähentämiseksi ja toimenpiteet työhyvinvoinnin vahvistamiseksi eri lähteistä kootun tiedon perusteella.</p> <p>Koostetun tiedon perusteella työväkivalta on lisääntynyt, henkilöstön fyysinen työkyky ei ole riittävä fyysisesti kuormittavassa työssä ja osassa työyhteisöistä tarvitaan kohdennettua tukea muutoksissa selviytymiseen.</p>	<p>Muutoksen työhyvinvointihankkeessa on mukana 26 työyksikköä. Keskeisenä tavoitteena on vahvistaa henkilöstön voimavaroja ja kykyä kehittää työtä muutoksen ja kuormitusten keskellä.</p> <p>Yhtymässä on meneillään työväkivallan hallintaan liittyvä hanke, jossa lisätään ja vahvistetaan henkilöstön ja esihenkilöiden työväkivallan ennakointiosaamista.</p> <p>Matka kohti hyvää työkykyä -hankkeessa luodaan toimintamalleja henkilöstön fyysisen työkyvön ylläpitämiseksi, liikunta-aktiivisuuden lisäämiseksi, tuki- ja liikuntaelämistön hyvinvoinnin edistämiseksi ja työstä palautumiseksi.</p>
<p>Työmäärän absoluuttisen kasvun ja henkilöstön keski-ikä kasvamisen riskit.</p>	<p>Koronapandemian aikana työmäärä on lisääntynyt tietyissä tehtävissä ja joissakin tehtävissä työt ovat vähentyneet.</p>	<p>Pandemian jatkuessa työmäärä pysyy normaalia korkeampana joissakin pandemiaan liittyvissä tehtävissä. Lisäksi työkuormitus kasvaa, kun pandemian vuoksi tekemättä jääneitä töitä aletaan purkaa. Jos pandemia pahenee entisestään, vähennetään toimintaa tietyissä toiminnoissa ja lisätään resursseja pandemiätehtäviin.</p>
<p>Asiakkaiden toteutetun väkivallan ja seksuaalisen häirinnän riski.</p>	<p>Toteutuneet tapahtumat on kirjattu HaiPro-järjestelmään. Tilanteet on analysoitu, ja niiden perusteella on tehty ehkäiseviä toimenpiteitä. Henkilöhälytyslaitteet ovat käytössä, mutta ne ovat osin vanhentuneet ja niissä on ollut toimintahäiriöitä.</p>	<p>Riskejä ehkäistään erilaisin varautumistoimenpitein, kuten ohjeistamisen, koulutuksen sekä työolosuhteiden kehittämisen avulla. Väkivallan ja seksuaalisen häirinnän riskit ovat edelleen olemassa. Henkilöhälytysjärjestelmiä uusitaan etsimällä toimintaan paremmin soveltuvia ratkaisuja.</p>

TOIMINNALLISET RISKIT

	Toteuma	Arvio kehityksestä
Asiakas- ja potilas-turvallisuuden sekä sote-palvelujen laatuun liittyvät riskit.	Laatua ja asiakas- ja potilas-turvallisuutta seurataan toiminta-vuoden kuluessa.	Laadun sekä asiakas- ja potilas-turvallisuuden kehittäminen on osa kaikkia toimintoja ja niiden kehittämistä. Tilannetta seura-taan, parannetaan ja johdetaan raportoinnin ja erilaisten kehittä-mistoimenpiteiden, kuten koulu-tuksen, avulla.
Muutosohjelman toiminnallisten uudis-tusten toteutumiseen liittyvät riskit.	Muutosohjelman toteutus on edennyt. Koronapandemia on hidastuttanut toteutusta alku-peräisiin suunnitelmiin verrattuna.	Muutosohjelman etenemisen aika-tilausta ja kustannushyötyjen syntyminen on päivitetty syksyllä 2020. Ohjelman arvioidaan etenevän suunnitellusti huomioiden korona-pandemian aiheuttama hidastu-minen. Tästä seuraa myös, että taloudellisten hyötyjen syntymi-nen viivästyy. Hyötyjen arvioidaan kuitenkin syntyvän lähes suunni-tellusti.

TOIMITILAT

Sisäilmaongelmat	Havaitut sisäilmaongelmat on kirjattu. Niiden vaatimiin toimen-piteisiin, kuten sisäilman laatu-tarkastuksien, korjaustoimen-piteiden ja väistötilojen käytön toteuttamisiin, on ryhdytty.	Sisäilmariskit ovat todennäköisiä jatkossakin. Riskejä ehkäistään toimitilakatselmuksilla ja kunnos-sapidon toimenpiteillä. Nastolan sote-keskuksen osalta väistö-tilojen hankinta etenee. Palvelu-asumisessa toteutetaan jatkuvaa kehittämistyötä.
Talotekniikan rikkou-tumisriskit liittyen elinkaarensa päässä olevaan tekniikkaan.	Pienehköjä talotekniikan rikkou-tumisia on tapahtunut, ja ne on korjattu tapauskohtaisesti. Suuria rikkoontumisia ei ole tapahtunut.	Talotekniikan rikkoutumisriskejä on jatkossakin. Riskejä ehkäistään toimitilatarkastuksilla sekä kun-nossapitotoimenpiteillä.

VAHINKORISKIT

	Toteuma	Arvio kehityksestä
Suuri vesivahinko	Suuria vesivahinkoja ei ole syntynyt.	Vanhoissa toimitiloissa riski vesivahingoille on olemassa. Riskejä ehkäistään toimitilojen kunnossapidon avulla. Riskien taloudellisiin seurauksiin varaudutaan vakuutuksilla.
Tulipalo	Orimattilan asumispalveluyksikkö Marttilassa oli 22.4.2020 vaarallinen tilanne, kun viereiset tyhjillään olleet rakennukset paloivat. Evakuoiteja ei toteutettu, mutta niihin varauduttiin. Raportti tilanteesta on laadittu.	Turvallisuussuunnitelmat päivitetään myös ulkoa kohdistuvaan tulipalouhkaan. Tähän asti suunnitelmat ovat koskeneet vain sisällä syttyvää paloa. Riskien taloudellisiin seurauksiin varaudutaan vakuutuksilla.
Laitteiden rikkoutumisvahinko	Suuria laiterikkoja ei ole syntynyt.	Laiterikot ovat mahdollisia erityisesti vanhempien laitteiden osalta. Laiterikkoja ehkäistään uusimalla laitteita toiminnalliset tarpeet ja taloudelliset laskelmat huomioiden. Riskien taloudellisiin seurauksiin varaudutaan vakuutuksilla.
Myrskyvahinko	Kotiin vietävien palveluiden toteuttajat ovat varautuneet vuoden aikana myrskyihin nostamalla tarvittaessa valmiutta. Yhdessä myrskytilanteessa evakuoitiin useampi kotihoidon asiakas haja-asutusalueelta, kun myrsky aiheutti laajat ja pitkäkestoiset sähkökatkot.	Myrskytilanteissa nostetaan valmiutta tarpeen vaatiessa. Riskien taloudellisiin seurauksiin varaudutaan vakuutuksilla.
Työtapaturma	Toteutuneet työtapaturmat on kirjattu HaiPro-järjestelmään ja ilmoitettu vakuutusyhtiölle. Tilanteissa on tehty vahinkojen ehkäisemiseen liittyviä toimenpiteitä.	Työtapaturmien ehkäiseminen toteutetaan koulutuksien ja työsuojelun toimenpiteiden avulla.

VAHINKORISKIT

	Toteuma	Arvio kehityksestä
Sähkövahinko.	Suuria sähkövahinkoja ei ole syntynyt.	Sähkövahingot ovat mahdollisia jatkossakin muun muassa myrskysten tai laiterikkojen seurauksena. Sähkövahinkoja ehkäistään kunnossapidon ja varautumisen toimenpitein. Varaudutaan vakuutuksilla riskien taloudellisten seurausten kattamiseen.
Murto- ja varkausvahinko.	Merkittäviä murto- ja varkausvahinkoja ei ole syntynyt.	Riskeihin varaudutaan toimitilaturvallisuuden ja muiden turvallisuuden kehittämistoimenpiteiden avulla. Varaudutaan vakuutuksilla riskien taloudellisten seurausten kattamiseen.
Moottoriajoneuvovahinko.	Pienvahingot on hoidettu vakuutusyhtiön ja korjaamojen avulla.	Varaudutaan vakuutuksilla riskien taloudellisten seurausten kattamiseen.
Muut vahinkoriskit.	Ei merkittäviä vahinkoja.	Varaudutaan vakuutuksilla riskien taloudellisten seurausten kattamiseen.

1.9 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Ohjeistus sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kuntayhtymän hallintosäännön mukaan yhtymän hallinnon ja talouden valvonta järjestetään siten, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja.

Yhtymäkokous päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Hallitus huolehtii kuntayhtymän sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitus hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat.

Toimitusjohtaja, hallintojohtaja, liikelaitoksen johtaja sekä toimialojen ja tulosalueiden johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta, tuloksellisuudesta ja raportoinnista toimialallaan ja tulosalueellaan. Yksiköiden esimiehet vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, toimenpiteiden toteutuksesta ja raportoinnista.

Kuntayhtymällä on valtuuston 16.4.2018 hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje ja riskienhallintapolitiikka. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet -ohjeessa on kuvattu hyvinvointiyhtymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleiset periaatteet. Ohjeen pääkohdat sisältävät kuvaukset hyvästä hallinto- ja johtamistavasta, sisäisestä valvonnasta, sisäisen valvonnan toteuttajista ja heidän vastuistaan, hallinnon järjestämisestä ja johtamistavasta, riskienhallinnasta, valvontatoimenpiteistä, raportoinnista ja tiedonvälityksestä sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seurannasta ja arvioinnista. Lisäksi ohjeessa on sisäisinä liitteinä käytännön ohjeet esihenkilöille sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutukseen.

Yhtymän riskienhallintapolitiikan pääkohdat sisältävät kuvaukset riskienhallinnan tarkoituksesta ja tavoitteista, riskienhallintapolitiikan soveltamisalasta ja sisällöstä, riskien luokittelusta, riskienhallinnan organisoinnista, vastuista ja velvollisuuksista, riskien tunnistamisesta, analysoinnista, arvioinnista ja hallinnasta, riskienhallinnan

raportoinnista, riskienhallinnan osaamisen varmistamisesta ja kehittämisestä sekä riskienhallintapolitiikan arvioinnista ja ylläpidosta.

Hyvinvointikuntayhtymän sisäinen tarkastus kilpailutettiin vuoden 2020 aikana. Kilpailutuksen perusteella yhtymän sisäisen tarkastuksen palvelutuottajaksi valittiin TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy. Tarkastuskohteita määritettiin syksyn 2020 aikana, ja ensimmäinen tarkastusraportti koskien ikääntyneiden palveluiden asiakasohjausta valmistui tammikuussa 2021. Tarkastuksessa ei tullut esille oleellisia puutteita tai virheitä.

Sisäisessä valvonnassa havaittuja ongelmia ja puutteita tilikaudella 2020

Tilintarkastajien vuoden 2020 tilikauden aikainen raportti ei sisältänyt mitään kriittisiä havaintoja prosesseissa tai toiminnassa. Irtaimiston hallinnassa ja rekisteröinnissä on edelleen kehittämiskohteita.

Vuotta 2020 koskevat palvelusopimusneuvottelut aloitettiin syyskuussa 2019. Palvelusopimukset on käsitelty kuntayhtymän hallituksessa heti sen jälkeen, kun kunnan kanssa on saavutettu neuvottelutulos. Palvelusopimukseen on kirjattu kuntamaksusuosuuksia, joka on sama kuin kuntayhtymän vuoden 2020 talousarviossa. Yksittäinen kunta on voinut kirjata omaan talousarvioonsa eri luvun. Vuotta 2021 koskevat palvelusopimusneuvottelut käytiin perussopimuksen mukaisesti kesäkuun 2020 loppuun mennessä. Kaikki palvelusopimukset on hyväksytty ja allekirjoitettu. Kuntayhtymän hallitus on käsitellyt niitä kokouksissaan 29.6.2020 ja 14.9.2020. Aiempina vuosina tilintarkastajat ovat huomauttaneet palvelusopimusneuvottelujen aikataulusa pysymisestä.

Yhtymän suurimpien riskien arviointi tehtiin suunnitellusti tilinpäätöksen 2020 yhteydessä. Toimialoja ja yhtymän esihenkilöitä ja johtoa on ohjeistettu riskien jatkuvaan päivitykseen Granite-sovellukseen. Kuntayhtymän riskiarviointi tehtiin osavuosikatsauksen 2/2020 yhteyteen lokakuussa ja päivitettiin tilinpäätöksen yhteydessä.

Sisäisen tarkastuksen toiminnon puuttuminen korjattiin tilikauden 2020 aikana ulkoistetun palveluntuottajan käyttöönoton avulla.

Tilintarkastajien vuoden 2019 tilintarkastuskertomuksessa kiinnitettiin huomiota PSOP Kontrollit ja käyttövaltuudet -prosessiin. Vuoden 2020 prosessi on nyt tarkistettu ja kuvattu. Ostolaskuprosessi PSOP:issa on kontrolloidumpi ja turvallisempi kuin perinteinen laskutustapa ilman PSOP-järjestelmää. Vaarallisia käyttövaltuusyhdistelmiä ei synny. Omavalvonnan kehittämistyö on käynnistetty toimeentulotuen ja muiden taloudellisten avustusten maksatukseen liittyen.

2. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

2.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikauden jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

(1000 €)	01.01.-31.12.2020	01.01.-31.12.2019
Toimintatuotot	772 861	764 758
Toimintakulut	-762 875	-752 170
Toimintakate	9 986	12 587
Korkotuotot	26	70
Muut rahoitustuotot	690	345
Korkokulut	-143	-351
Muut rahoituskulut	-164	-164
Vuosikate	10 396	12 487
Poistot ja arvonalentumiset	-11 795	-13 112
Satunnaiset erät	1 122	0
Tilikauden tulos	-277	-625
Tilinpäätössiirrot	170	690
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	170	170
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	521
Tilikauden yli-/alijäämä	-107	65
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	101,3	101,7
Vuosikate/Poistot, %	88,1	95,2

Toimintatuotot/Toimintakulut, %

= 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate/Poistot, %

= 100 * Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Toimintakate ilmoittaa kuntayhtymän korko- ja muihin rahoituskuluihin sekä poistojen ja arvonalennusten kattamiseen käytettävissä olevan käyttötalouden tulorahoituksen määrän. Toimintakate heikkeni 2,6 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Perusoletus on, että jos vuosikate on siitä vähennettävien suunnitelmapoistojen suuruinen, kuntayhtymän tulorahoitus on riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kuntayhtymän keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Tilikauden aikana tehtiin arvonalennuksia 250 tuhatta euroa. Vuosikate ei arvonalennuskaan huomioiden aivan riitä suunnitelman mukaisten poistojen kattamiseen, mutta ero ei ole merkittävä. Yhtymän tulevat investoinnit kasvattavat poistojen tasoa, jolloin investointeja ei pystytä kattamaan nykyisen kaltaisella tulorahoituksella.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kuntayhtymän vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään poistoeron, vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset.

Yhtymän tilikauden tulos muodostui liikelaitoksen tulos huomioituna lievästi alijäämäiseksi.

2.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kuntayhtymän kassavarojen muutoksen.

Vuosikate ja sen korjauserät

Rahoituslaskelma lähtee liikkeelle tuloslaskelmasta siirtyvällä vuosikatteella, jota korjataan tulorahoituksen korjauserillä ja satunnaisilla erillä. Tulorahoitukseksi muodostuu korjauserien jälkeen 10,2 miljoonaa euroa.

Investointien tulorahoitus % -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä.

Laskennallinen lainanhoitokate kertoo kuntayhtymän tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Jos tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan uutta lainaa, realisoimaan kuntayhtymän omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.

Maksuvalmius

Kuntayhtymän kassavarat kasvoivat 48 miljoonalla eurolla ja kassan riittävyys oli 31,2 päivää. Vuonna 2020 ei nostettu uutta pitkäaikaista lainaa ja investoinnit rahoitettiin kassavaroin.

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

(1000 €)	01.01.-31.12.2020		01.01.-31.12.2019	
	Eritellyt	Yhteensä	Eritellyt	Yhteensä
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	10 396		12 487	
Satunnaiset erät, netto	1 122		0	
Tulorahoituksen korjaukset +/-	-1 314	10 205	-3 110	9 377
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-37 678		-16 648	
Rahoitusosuudet investointeihin	60		0	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 453	-36 164	15	-16 633
Toiminnan ja investointien rahavirta		-25 960		-7 257
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten vähennykset	215	215	216	216
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys -	-2 609		-2 609	
Lyhytaikaisten lainojen muutos +/-	20 000	17 391	0	-2 609
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset +/-	845		-512	
Vaihto-omaisuuden muutos +/-	-5 407		340	
Saamisten muutos +/-	43 274		-13 902	
Korottomien velkojen muutos +/-	17 741	56 452	3 894	-10 181
Rahoituksen rahavirta		74 058		-12 574
Rahavarojen muutos		48 098		-19 831
Rahavarat 31.12.	68 425		20 326	
Rahavarat 1.1.	20 326	48 098	40 157	-19 831

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-26 603	-7 111
Investointien tulo-rahoitus, %	27,6	75,0
Laskennallinen lainanhoitokate	2,0	3,9
Kassan riittävyys, pv	31,2	9,6

Investointien tulo-rahoitus, %

= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

2.3 Kuntayhtymän tase ja sen tunnusluvut

Kuntayhtymän rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla (1000 €).

VASTAAVAA	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT	125 036	100 531
Aineettomat hyödykkeet	706	647
Muut pitkävaikutteiset menot	34	0
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	405	0
Aineettomat oikeudet	267	647
Aineelliset hyödykkeet	116 550	92 137
Maa- ja vesialueet	645	645
Rakennukset	58 544	63 397
Kiinteät rakenteet ja laitteet	139	167
Koneet ja kalusto	12 009	13 862
Muut aineelliset hyödykkeet	35	35
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	45 177	14 029
Sijoitukset	7 780	7 748
Osakkeet ja osuudet	7 158	6 911
Muut lainasaamiset	622	837
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	23	100
Muut toimeksiantojen varat	23	100
VAIHTUVAT VASTAAVAT	111 661	101 429
Vaihto-omaisuus	10 138	4 730
Aineet ja tarvikkeet	10 138	4 730
Saamiset	33 099	76 373
Pitkäaikaiset saamiset	6 726	7 818
Myyntisaamiset	6 726	7 818
Lyhytaikaiset saamiset	26 374	68 554
Myyntisaamiset	13 357	53 891
Muut saamiset	9 792	12 711
Siirtosaamiset	3 224	1 953
Rahoitusarvopaperit	45 000	0
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	45 000	0
Rahat ja pankkisaamiset	23 425	20 326
VASTAAVAA YHTEENSÄ	236 721	202 061

VASTATTAVAA	2020	2019
OMA PÄÄOMA	61 970	62 078
Peruspääoma	60 537	60 537
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	1 541	1 476
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-107	65
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	236	406
Poistoero	236	406
PAKOLLISET VARAUKSET	8 528	9 490
Muut pakolliset varaukset	8 528	9 490
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 409	1 641
Valtion toimeksiannot	1 308	673
Muut toimeksiantojen pääomat	1 101	968
VIERAS PÄÄOMA	163 577	128 446
Pitkäaikainen	18 279	20 621
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	18 279	20 621
Lyhytaikainen	145 298	107 824
Joukkovelkakirjalainat	20 000	0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 342	2 609
Ostovelat	42 932	36 117
Muut velat	16 885	7 209
Siirtovelat	63 139	61 889
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	236 721	202 061
Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste %	26	31
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	21	17
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	1 434	1 541
Lainakanta 31.12., 1000 €	40 621	23 230
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	333 295	373 351
Lainasaamiset, 1000 €	622	837

Omavaraisuusaste, %

$100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) /$

$(\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt yli/alijäämä

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12.

Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainasaamiset 31.12.

Sijoituksiin merkityt Joukkovelkakirjalainasaamiset ja Muut lainasaamiset

Taseessa yhtymän varat eli vastaava esitetään siten, että vaikeammin rahaksi muutettavista käyttöomaisuuseristä edetään likvideinä varoina oleviin eriin. Taseen pääomaerät eli vastattava esitetään edeten sidotuimmista oman pääoman eristä ensin maksettaviin lyhytaikaisen vieraan pääoman eriin.

Yhtymän taseen loppusumma kasvoi 34,7 miljoonalla eurolla.

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat yhtymän omavaraisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, % mittaa yhtymän vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoite-tasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 prosentin omavaraisuutta. 50 prosentin tai sitä alempi omavaraisuus merkitsee kuntataloudessa suurta velkarasitusta. Yhtymän omavaraisuusaste oli 26 prosenttia.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % -tunnusluku kertoo, kuinka paljon yhtymän käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Se on omavaraisuutta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet yhtymällä on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Yhtymän suhteellinen velkaantuneisuus oli 21 prosenttia.

Vieraan pääoman määrä kasvoi 35,1 miljoonaa euroa. Pitkäaikaiset velat vähenivät 2,3 miljoonaa euroa.

2.4 Kokonaistulot ja -menot 2020

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma on laadittu tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Kokonaistulot ja -menot 2020 (1000 €)

TULOT			MENOT		
	€	%		€	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	772 861	97,1	Toimintakulut	-762 875	94,8
Korkotuotot	26	0,0	Korkokulut	-143	0,0
Muut rahoitustuotot	690	0,1	Muut rahoituskulut	-164	0,0
Satunnaiset tuotot	1 122	0,1			
Tulorahoituksen korjaukset			Tulorahoituksen korjaukset		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	-351	0,0	+/- Pakollisten varausten muutos	-963	0,1
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	60	0,0			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 453	0,2	Investointimenot	-37 678	4,7
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	215	0,0			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,0	0,0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 609	0,3
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	20 000	2,5			
Kokonaistulot yhteensä	796 078	100,0	Kokonaismenot yhteensä	-804 431	100,0

2.5 Kuntayhtymän konsernin toiminta ja talous

Konsernin toiminta

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä -konserniin kuuluu emoyhteisönä kuntayhtymä ja tytäryhteisönä Päijät-Hämeen Tekstiilihuolto Oy. Konsernitilinpäätökseen 2020 yhdisteltäviä osakkuusyhteisöjä ovat Lahden Sairaalaparkki Oy, Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy ja Päijät-Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy. Kuntayhtymä omistaa osakkeita myös 17 muusta yhtiöstä. Osa yhtiöistä on kuntayhtymän (hankintayksikkö) sidosyhteisöitä. Yhtiöiden liikevaihdon summa on noin 550 miljoonaa euroa ja työntekijämäärä yhteensä noin 4 500. Kuntayhtymä osti yhtiöistä palveluja noin 70 miljoonalla eurolla. Koronapandemian takia lisäpalveluja ostettiin yhtiöiltä 6,9 miljoonalla eurolla, johon tuli ylimääräistä rahoitusta valtiolta.

Kuntayhtymän omistajaohjaus (konserni- ja yhteyspäällikkö) asetti kaikille yhtiöille tavoitteen alentaa laskutuksen määrää vuodesta 2019. Samalla yhtiöiden oli tehostettava toimintaansa, jotta kannattavuus säilyy. Yhtiöiltä edellytettiin myös laajenevaa strategista kumppanuutta kuntayhtymän toimintojen kehittämisessä.

Tytär- ja osakkuusyhtiöiden myynti kuntayhtymälle (ilman koronan aiheuttamia lisäostoja) laski 1,8 miljoonaa euroa 25,3 miljoonaan euroon eli 6,7 prosenttia. Muiden yhtiöiden laskutuksen summa aleni vertailukelpoisesti 2,5 miljoonaa euroa. Yhteensä ostot omistusyhteisyyhtiöistä alenivat 4,3 miljoonaa euroa.

Päijät-Hämeen Tekstiilihuolto Oy:n liikevaihto nousi 4,9 miljoonaan euroon. Tärkein syy kasvuun oli koronaepidemiaan liittyvän suojainlogistiikan kysyntä. Yhtiön osuus konsernin kokonaistuotoista oli noin 0,3 prosenttia (poislukien sisäinen myynti 2,9 miljoonaa euroa). Tilikauden tulos oli noin 120 tuhatta euroa. Talousarviossa yhtiölle asetettiin kaksi tavoitetta: tilikauden tulos on vähintään 0 euroa ja hinnaston painotettu keskihinta on alempi kuin vuonna 2019. Molemmat tavoitteet saavutettiin.

Yhtymäkokous päätti 7.8.2020 sote-keskuspalveluiden hankinnasta, jossa palvelut tuottaa perustettava yhteisyritys, Harjun terveys Oy. Enemmistöomistaja (51 prosenttia) on Mehiläinen Terveyspalvelut Oy. Yhtiön varsinainen toiminta alkoi 1.1.2021 ja ensimmäinen tilikausi päättyy 31.12.2021. Yhtiön tiedot tulevat mukaan vuoden 2021 konsernitilinpäätökseen. Vuonna 2021 palvelusopimuksen arvo on 39,6 miljoonaa euroa.

Päijät-Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy:n liikevaihto oli 19,7 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos noin 8 tuhatta euroa. Ostot yhtiöstä olivat 12,9 miljoonaa euroa (-0,5 miljoonaa euroa).

Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy:n liikevaihto oli 24,9 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos noin 67 tuhatta euroa. Yhtiö osallistuu kuntayhtymän käynnistämään kilpailutukseen. Kilpailutuksen lopputuloksella voi olla suuri vaikutus yhtiön toimintaan. Yhtiö perusti markkinoilla toimivan tytäryhtiön, johon siirretään olemassa olevaa sopimuskantaa. Ostot yhtiöstä olivat 9,9 miljoonaa euroa (-0,9 miljoonaa euroa).

Lahden Sairaalaparkki Oy:n liikevaihto oli 0,9 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos noin 10 tuhatta euroa. Keskussairaalakampanuksen kehittämiseksi kuntayhtymä neuvotteli Lahti-konserniin kuuluvan Lahden Pysäköinti Oy:n kanssa sen omistamien Lahden Sairaalaparkki Oy:n osakkeiden ostamisesta. Neuvottelutuloksen mukaisesti osakkeiden sijaan kuntayhtymä ostaa toimistotalon Lahden Sairaalaparkki Oy:ltä. Kauppa toteutuu maaliskuussa 2021. Yhtiö jatkaa pysäköintiliiketoimintaa keskussairaalan alueella. Kuntayhtymän hallitus päätti 28.9.2020 myyntitarjouksesta koskien kiinteistöyhtiönä toimivan Lahden Terveystalo Oy:n osakkeita.

Asiakaspalveluja tuottavista yhtiöistä Fimlab Laboratoriot Oy:n liikevaihto nousi 174,1 miljoonaan euroon ja Coxa Oy:n liikevaihto 53,2 miljoonaan euroon. Kuntayhtymän koronatestausostot olivat 6,2 miljoonaa euroa muiden analytiikkaostojen vähentyessä 1,4 miljoonaa euroa. Coxalta ostettiin ortopediaa 2,6 miljoonalla eurolla, eli 0,1 miljoonalla eurolla vähemmän kuin edellisenä vuonna.

ICT-palveluyhtiöiden (2M-IT Oy, Kuntien Tiera Oy ja UNA Oy) liikevaihto nousi 145 miljoonaan euroon, mutta kuntayhtymän ostot (8 miljoonaa euroa) laskivat 0,6 miljoonaa euroa.

Talous- ja henkilöstöpalveluita ostettiin Provincia Oy:ltä 3,6 miljoonalla eurolla. Yhtiön vielä alkuvuodesta 2019 tuottamat perustietotekniikkapalvelut siirtyivät Fujitsu Oy:n vastuulle, ja tämän takia ostot yhtiöstä alenivat noin 3 miljoonaa euroa. Työterveyspalveluiden ostot Työterveys Wellamo Oy:ltä laskivat 0,2 miljoonaa euroa 2,4 miljoonaan euroon.

Sarastia Rekry Oy:n kanssa solmittuun uuteen sopimukseen perustuen palveluita ostettiin 1,9 miljoonalla eurolla.

SOTEVirtuaalikirjasto Oy:n ensimmäinen toimintavuosi oli menestys: kustannukset laskivat 114 tuhanteen euroon ja aineistomäärä laajeni verrattuna yhtiön asiakkaiden aiempaan omaan toimintaan vuonna 2019.

Kuntayhtymä osti osakkeita viidestä Holiday Club -ryhmään kuuluvasta kiinteistöyhtiöstä, joiden huoneistot ovat henkilöstön vuokrattavissa lomakäyttöön.

Kuntayhtymän hallitus päätti 21.12.2020 esittää konserniohjeen yhtymäkokouksen hyväksyttäväksi.

Kuntayhtymän omistamien yhtiöiden valvonta on keskitetty hallintosäännön mukaisesti yhtymän johtoon. Vastuu asiakkuuksista ja omistajaohjaus on eriytetty. Toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävien yhtiöiden yhtiö- ja osakaskokouksiin osallistuva kuntayhtymän edustaja joko edustaa konsernijohtoa tai on konsernijohtoon valtuuttama ja evästämä. Kuntayhtymän konserni- ja yhteyspäällikkö vastaa operatiivisesta konsernivalvonnasta ja omistajaohjauksen kehittämisestä.

Konsernin tulevaisuus näyttää vakaalta. Tiedossa on, että lainsäädäntömuutokset, työmarkkinaratkaisut ja omistajakuntien taloustilanne voivat vaikuttaa kuntayhtymän talouteen kiristävästi. Toisaalta kuntayhtymän jatkuva kehittäminen ja toimintojen tehostaminen antaa mahdollisuuden pitää yllä tasapainoista taloutta. Yhtiöiden osalta suurin epävarmuustekijä liittyy käynnissä olevaan ateriapalvelujen kilpailutukseen, jonka lopputulos saattaa vaikuttaa merkittävästi osakkuusyhtiö Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy:n toimintaan ja talouteen.

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Yhdistelty konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Muut yhtiöt	1	
Osakkuusyhteisöt	3	
Kuntayhtymät	1	
Yhteensä	5	0

Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Vuonna 2020 konsernin toimintatuotot olivat yhteensä 774,9 miljoonaa euroa. Toimintakulut olivat 764,3 miljoonaa euroa. Konsernin toimintakatteeksi muodostui 10,6 miljoonaa euroa. Rahoitustuotot ja -kulut olivat 0,4 miljoonaa euroa ja poistot sekä arvonalentumiset 12,2 miljoonaa euroa. Tilikauden tulokseksi muodostui -0,1 miljoonaa euroa ja tilikauden alijäämäksi -0,1 miljoonaa euroa.

Konsernin tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

(1000 €)	01.01.-31.12.2020	01.01.-31.12.2019
Toimintatuotot	774 914	766 752
Toimintakulut	-764 339	-753 696
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappioista)	59	319
Toimintakate	10 635	13 375
Korkotuotot	26	70
Muut rahoitustuotot	698	355
Korkokulut	-146	-353
Muut rahoituskulut	-164	-164
Vuosikate	11 048	13 282
Poistot ja arvonalentumiset	-11 999	-13 557
Arvonalentumiset	-250	0
Satunnaiset erät	1 122	0
Tilikauden tulos	-79	-276
Tilinpäätössiirrot	0	0
Tuloverot	-26	-4
Tilikauden verot	-28	-4
Laskennalliset verot	2	0
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-25	-6
Tilikauden yli-/alijäämä	-130	-286
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	101,4	101,7
Vuosikate/Poistot, %	90,2	98,0
Toimintatuotot/Toimintakulut, %		
100 * Toimintatuotot / Toimintakulut		
Vuosikate/Poistot, %		
100* Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset		

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

(1000 €)	01.01.-31.12.2020		01.01.-31.12.2019	
	Eritellyt	Yhteensä	Eritellyt	Yhteensä
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	11 048		13 282	
Satunnaiset erät +/-	1 122		0	
Tilikauden verot +/-	-28		-4	
Tulorahoituksen korjauserät	-1 373	10 770	-3 429	9 849
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-37 945		-17 312	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	60		0	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 459	-36 425	89	-17 223
Toiminnan ja investointien rahavirta		-25 655		-7 374
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten vähennykset	215	215	216	216
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0		263	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 871		-2 609	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	19 913	17 041	87	-2 259
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset +/-	845		-512	
Vaihto-omaisuuden muutos +/-	-5 407		340	
Saamisten muutos +/-	43 258		-13 941	
Korottomien velkojen muutos +/-	17 824	56 519	3 905	-10 208
Rahoituksen rahavirta		73 775		-12 251
Rahavarojen muutos +/-		48 119		-19 626
Rahavarat 31.12.	69 095		20 975	
Rahavarat 1.1.	20 975	48 119	40 601	-19 626

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-26 605	-7 418
Investointien tulo-rahoitus, %	29,2	76,7
Laskennallinen lainanhoitokate	2,1	4,6
Kassan riittävyys, pv	31,3	9,9

Investointien tulo-rahoitus, %

100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate

(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv)

365 pv * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Konsernin tase ja tunnusluvut

VASTAAVA	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT	126 337	101 961
Aineettomat hyödykkeet	755	656
Aineettomat oikeudet	316	656
Muut pitkävaikutteiset menot	34	0
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	405	0
Aineelliset hyödykkeet	118 911	94 726
Maa- ja vesialueet	671	671
Rakennukset	59 230	64 107
Kiinteät rakenteet ja laitteet	150	182
Koneet ja kalusto	13 630	15 682
Muut aineelliset hyödykkeet	53	55
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	45 177	14 029
Sijoitukset	6 672	6 580
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	1 089	539
Osakkeet ja osuudet	4 959	5 202
Muut lainasaamiset	622	837
Muut saamiset	2	2
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	23	100
Muut toimeksiantojen varat	23	100
VAIHTUVAT VASTAAVAT	112 606	102 337
Vaihto-omaisuus	10 138	4 730
Aineet ja tarvikkeet	10 138	4 730
Saamiset	33 374	76 632
Pitkäaikaiset saamiset	6 726	7 818
Myyntisaamiset	6 726	7 818
Lyhytaikaiset saamiset	26 648	68 813
Myyntisaamiset	13 595	54 108
Muut saamiset	9 792	12 711
Siirtosaamiset	3 261	1 995
Rahoitusarvopaperit	45 000	0
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	45 000	0
Rahat ja pankkisaamiset	24 095	20 975
VASTAAVA YHTEENSÄ	238 966	204 399

VASTATTAVAA	2020	2019
OMA PÄÄOMA	63 311	63 441
Peruspääoma	60 537	60 537
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	2 905	3 190
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-130	-285
VÄHEMMISTÖOSUUDET	656	626
PAKOLLISET VARAUKSET	8 528	9 490
Muut pakolliset varaukset	8 528	9 490
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 409	1 641
Valtion toimeksiannot	1 308	673
Muut toimeksiantojen pääomat	1 101	968
VIERAS PÄÄOMA	164 063	129 200
Pitkäaikainen	18 358	20 965
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	18 279	20 884
Laskennalliset verovelat	79	81
Lyhytaikainen	145 705	108 236
Joukkovelkakirjalainat	20 000	0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 342	2 696
Ostovelat	42 930	36 051
Muut velat	16 996	7 350
Siirtovelat	63 437	62 139
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	238 966	204 399

VASTATTAVAA	2020	2019
Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste %	27	31
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	21	17
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	2 774	2 905
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	40 621	23 580
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	333 295	335 783
Konsernin lainasaamiset, 31.12., 1000 €	622	837

Omavaraisuusaste, %

$100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt yli / alijäämä

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Konsernin lainakanta 31.12.

Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut)

Konsernin lainasaamiset 31.12.

Sijoituksiin merkityt Joukkovelkakirjalainasaamiset ja Muut lainasaamiset

2.6 Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamisesta

Tilikauden tulos on -277.098,25 euroa. Poistoeron ja varausten muutoksen jälkeen tilikauden alijäämäksi muodostuu -107.404,50 euroa.

Hallitus esittää, että alijäämä -107.404,50 euroa katetaan edellisten vuosien ylijäämillä.

3. Talousarvion toteutuminen

**TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN
TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN**

3.1 Kuntayhtymän toiminnalliset tavoitteet

Asiakas

Tavoitteen nimi	Mittari	Tavoitearvo 31.12.2020	Toteuma
Sähköisen asiainnin (Omaolo) lisääminen	Palvelun käyttökertoja kuukaudessa	114	4237 kpl/kk. Täytetyt oirekyselyt, käytetty kuukausikeskiarvoa 1-12/2020, jossa näkyvät koronatilanteen vuoksi lisääntyneet kyselyt. Jos koronaoire-arvioita ei huomioida, palvelujen käyttökertoja on ollut keskimäärin 484 kpl/kk.
Kiireiseen asiaan nopea apu	Avovastaanoton kiireajat * % 1 vrk:ssa	100 %	100 %
Kiireetön hoito kohtuujassa, avosairaanhoito	Avosairaanhoito kiireetön (T3) * % 7 vrk:ssa	80 %	80 %
	Avosairaanhoito kiireetön (T3) x % 21 vrk:ssa	100 %	99 %
Kiireetön hoito kohtuujassa, suun terveydenhuolto	Suun terveydenhuolto kiireetön (T3) * % 14 vrk:ssa	65 %	77 %
	Suun terveydenhuolto kiireetön (T3) * % 28 vrk:ssa	100 %	93 %

Asiakas

Tavoitteen nimi	Mittari	Tavoitearvo 31.12.2020	Toteuma
Päivystyksessä nopeasti lääkärille	Akuutti 24:ssä lääkärille pääsy * % tunnin kuluessa	65 %	51 %
Terveyspalveluita kotiin	Ensihoitopotilasta ei kuljeteta * % tehtävistä	50 %	57 %
Erikoissairaanhoidon sujuvasti	Hoidonvarauksesta hoitoon * % 3 kk:n kuluessa	85 %	69 %
Palvelutakuun toteutuminen sosiaalihuollossa	Toimeentulotuen käsittelyaika * % 7 vrk:ssa	100 %	99 %
	Lapsiperhepalvelujen hakemusten ja ilmoitusten käsittely * % 7 vrk:n aikana	100 %	97 %
	Palvelutarpeen arviointien valmistuminen lapsiperhepalveluissa * % 3 kk:n aikana	100 %	90 %
	Vammaispalvelujen hakemusten ja ilmoitusten käsittely * % 7 vrk:n aikana	100 %	94 %
	Palvelutarpeen arviointien valmistuminen vammaispalveluissa * % 3 kk:n aikana	100 %	99 %

Vaikuttavuus

Tavoitteen nimi	Mittari	Tavoitearvo 31.12.2020	Toteuma
Kotona koko elämä	Väestöennusteeseen suhteutettu 75 vuotta täyttäneiden kotona asuvien osuus	<p>Säännöllisen koti- hoidon kattavuus enintään 10 %</p> <p>Palveluasumisen kattavuus vähintään 0,5 %</p> <p>Tehostetun palve- luasumisen katta- vuus enintään 7,3 %</p> <p>Kotona asuvien osuus vähintään 92,7 %</p>	<p>Säännöllisen koti- hoidon kattavuus 9,30 %</p> <p>Palveluasumisen kattavuus 0,53 %</p> <p>Tehostetun palvelu- asumisen kattavuus 6,79 %</p> <p>Kotona asuvien osuus vähintään 93,21 %</p> <p>Toteumat tavoite- arvoihin nähden ylittyivät jokaisella osa-alueella. Kotona asuvien osuuden hieno kasvu indikoi, että palveluraken- teen muutoksessa on onnistuttu. Kuntien välinen vaihteluväli on 91,2–94,7 %.</p>
Elinympäristö- terveyden edistäminen	Aktiivinen viestintä: tiedotteet ja koulu- tustilaisuudet	20 tiedotetta + 2 koulutustilaisuutta	100 %
Ympäristöterveyden- huollon säännöllisen valvonnan toteutumi- nen (elintarvikelaki, terveydensuojelulaki, tupakkalaki)	Suunnitellun valvon- nan toteutuminen kaikilla lakialoilla %	> 90 %	Elintarvikelaki 85 %, Terveysturvallisuuslaki 87 % Tupakkalaki 104 %, Lääkelaki 100 %

Vaikuttavuus

Tavoitteen nimi	Mittari	Tavoitearvo 31.12.2020	Toteuma
Lasten ja nuorten kodin ulkopuolisten sijoitusten vähentäminen	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen osuus 0-20-vuotiaista %	< 1,6 %	17 %
Laitoshoidon tarpeen vähentäminen lastensuojelussa	Laitoshoidon osuus kaikista hoitopäivistä %	< 40 %	42 %
Tehostetun ja palveluasumisen vähentäminen päihde- ja mielen-terveyspalveluissa	Asumisvuorokaudet laskevat 2 %	Asumisvuorokaudet laskevat 2 %	-5 %
Tuetusti asuvien osuuden kasvaminen kehitysvammaisten asumispalveluissa	Tuetusti asuvien osuus kehitysvammaisten asumispalveluiden asiakkaista %	> 22 %	23 %

Tuottavuus

Ulkokuntamyynin lisääntyminen	Mittari	Tavoitearvo 31.12.2020	Toteuma
Ulkokuntamyynin lisääntyminen	Myynti euroissa (erikoissairaanhoidon, Tesa)	8 700 000 euroa	8 500 000 euroa
Oman toiminnan tuottavuuden paraneminen (DRG)	DRG-tuottavuus (vertailu vuoteen 2017)	Kasvaa 5 %	2 %
Osallisuuden lisääminen ja syrjäytymisen ehkäisy	Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärä %	Kasvaa > 5 %	-9,5 %

Tuottavuus

Ulkokuntamyynin lisääntyminen	Mittari	Tavoitearvo 31.12.2020	Toteuma
Ikääntyneiden palvelujen piirissä olevien asiakkaiden muiden palvelujen käyttö vähenee.	Säännöllisen kotihoidon ja tehostetun palveluasumisen asiakkaiden Akuutti 24:n käyntien ja sairaalan hoitopäivien lukumäärä keskimäärin palvelujen piirissä olevia asiakkaita kohden	Säännöllisen kotihoidon ja tehostetun palveluasumisen asiakkaiden Akuutti 24:n käynnit per asiakas ja sairaalan hoitopäivät per asiakas laskevat 5 %.	<p>Säännöllisen kotihoidon asiakkaiden Akuutti 24:n käynnit per asiakas laskivat -2,7 % ja sairaalan hoitopäivät per asiakas -17,0 % verrattuna edellisen vuoden vertailujaksoon. Tilastoista ei saa eriteltyä kotisairaalan osuutta. Kotisairaala on käynyt ottamassa vuonna 2020 runsaasti koronanäytteitä.</p> <p>Tehostetun palveluasumisen asiakkaiden Akuutti 24:n käynnit per asiakas lisääntyivät +33,3 % ja sairaalan hoitopäivät vähenivät per asiakas -21,2 % verrattuna edellisen vuoden vertailujaksoon.</p> <p>Kotisairaala- ja EVA-käynnit ovat kasvaneet ikääntyneiden palveluissa suunnitellusti, ja ne ovat mukana Akuutti 24:n käynneissä. Akuutti 24 on suorittanut palveluasumisen koronatestaukset, mikä näkyy suurempina suoritemäärinä.</p>

Tuottavuus

Ulkokuntamyynin lisääntyminen	Mittari	Tavoitearvo 31.12.2020	Toteuma
Teknologian hyödyntäminen ja etähoivapalvelujen käytön lisääminen ikääntyneiden palveluissa	Etähoiva- ja lääkeautomaatti-asiakkaiden määrä	Etähoiva-asiakkaita on 200 ja lääkeautomaattiasiakkaita 150. Kaikilla uusilla asiakkailla (omassa tuotannossa) on ensisijaisesti lääkeautomaatti- ja/tai etähoivakäynnit.	Etähoiva-asiakkaita oli 173 ja lääkeautomaattiasiakkaita 185. Kotihoidon vanhoista asiakkaista ei löydy enempää kuvapuhelin- tai lääkeautomaattiasiakkaita. Volyymin lisäys tulee lähestulkoon kokonaan soveltuvista uusista asiakkaista. Kuvapuhelinasiakkaita ei saatu tavoitteen mukaisesti, mutta lääkeautomaatti-asiakkaiden kohdalla tavoitetaso ylitettiin hienosti.
Talousarvio toteutuu	€	Muut kuin jäsenkuntatuotot vähintään ja toimintakulut korkeintaan talousarvion mukaiset	Toteutui. Ilman valtiolta saatua koronakustannusten korvausta toimintatuotot olisivat jääneet alle talousarvion.
Jäsenkuntien maksuosuudet	€	Korkeintaan talousarvion mukaiset	Toteutui.

Henkilöstö

Tavoitteen nimi	Mittari	Tavoitearvo 31.12.2020	Toteuma
Henkilöstötyytyväisyys paranee	Henkilöstötyytyväisyyskyselyn kokonaisarvosana	> 7,05	Vuoden 2020 kokonaisarvo oli lähes sama kuin vuonna 2018 eli 6,9.
Rekrytointi toimii	Haussa olleiden tehtävien täyttöprosentti	100 %	Täyttöaste nousi ja oli 98 %.
Sairauspoissaolot laskuun	Sairauspoissaolotyöpäivää per työntekijä	< 19,2 pv	Sairauspoissaolot nousivat ja olivat 22,9 pv/työntekijä.
Turvallisesti työssä kausiepidemiankin aikana	PHKS:n potilas- ja asiakastyötä tekevien influenssarokotekattavuus %	> 90 %	83 %

3.2 Yhtymän johto

Vastuhenkilö kuntayhtymän toimitusjohtaja Marina Erhola

Tilikauden tuloksen ja toiminnan arviointi

Toimintatuotot ovat lähes täysin jäsenkuntien maksuosuuksia, jotka on kohdistettu yhtymän johtoon. Toimintatuotot toteutuivat 9,7 miljoonaa euroa muutostalousarviota pienempinä johtuen pääosin jäsenkuntalaskutuksen ennakkotuloihin tehdystä perussopimuksen mukaisesta tasauksesta.

Toimintakuluihin on kirjattu luottamushenkilötoimielimien, talouspalveluiden, viestinnän ja yhtymä- ja konsernijohdon (omistajaohjaus) kulut. Suurimmat kuluerät ovat henkilöstökulut, palveluiden osto Provincia Oy:ltä, Kanta-maksut ja e-resepti sekä koko henkilöstölle hankitut Smartumin liikunta- ja kulttuurisetelit. Henkilöstökulut alittuivat 375 tuhannella eurolla muutostalousarvioon verrattuna. Toimintakulut kaikkiaan olivat 390 tuhatta euroa muutostalousarviota pienemmät. Nettorahoituskulut olivat noin 802 tuhatta euroa alemmat kuin muutostalousarviossa, koska rahoitustuotot olivat huomattavasti suuremmat kuin rahoituskulut. Henkilötyövuosien määrä laski 53,2:stä 44,2:een eli 9 henkilötyövuotta. Nettotyöpanos väheni 43,7:stä 36,3:ään eli 7,4. Taloudessa oli 30,3 henkilötyövuotta ja muussa yhtymäjohtossa sekä viestinnässä 13,9 sisältäen projektihenkilöt.

Muutosohjelma 2020

Yhtymän strategiaa täydentävän viisivuotisen muutosohjelman toimeenpano käynnistyi tammi–helmikuussa 2020.

Tavoitteena on yhtymän toiminnan ja talouden parempi yhteensovittaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen. Muutosohjelman avulla yhtymän kustannusten kasvuvauhti on taitettava ja saatava kustannukset kuntien kantokyvyn mukaisiksi.

Muutosohjelmaa toteutetaan yhtymän toimialoilla neljän kehityskärjen kautta. Muutosohjelman hallinnointiin ja koordinointiin keskittyvä kehittämishanketoimisto aloitti toimintansa vuoden 2020 alusta. Kehittämishanketoimisto sijoittuu Yhtymäpalvelut-toimialalle.

Alkuvuonna 2020 sosiaali- ja terveysministeriö (STM) käynnisti valtionavustushankehaut. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeen (2020–2022) sekä soterakenneuudistusta tukevan hankkeen (2020–2021) käynnistyminen vuonna 2020 on vauhdittanut muutosohjelman toteuttamista. Hankkeita toteutetaan osana muutosohjelmaa.

Muutosohjelman etenemistä seurattiin säännöllisesti sekä ohjelman omissa tilannekokouksissa että yhtymän johtoryhmässä. Muutosohjelmasta raportoitii säännöllisesti lisäksi hallitukselle sekä työvaliokunnalle.

Muutosohjelma eteni kokonaisuutena varsin hyvin. Etenemiseen vaikuttivat vain vähän lomautukset ja koronapandemia. Valtionavustushankkeiden ja yhteisyrityksen valmistelut etenivät suunnitellusti. Myös muilla tulosalueilla saatiin edistettyä sovit-
tuja tehtäviä.

Muutosohjelmaa päivitettiin syksyllä lisäämällä kaksi toimenpidekokonaisuutta: Kärkeen 1 lisättiin: 1.5 Yhtymän järjestämistoiminto on vahva ja selkeä. Toimenpidekokonaisuudessa edistetään esimerkiksi tulevan sote-maakunnan valmistelua lainsäädännön edellyttämässä aikataulussa: valmistellaan tulevan maakuntajärjestäjän strategia ja hallintosääntö, muodostetaan poliittiset rakenteet ja laaditaan järjestämisvastuun siirron toimeenpanosuunnitelma.

Kärkeen 2 lisättiin: 2.5 Kestävä ja ilmastokuormaa vähentävä palvelutuotanto. Toimenpidekokonaisuudessa edistetään yhtymän tietoisuutta kestävän kehityksen toimista: luodaan kestävän kehityksen asiantuntijaverkosto, kehitetään ympäristöjohtamisen käytäntöjä ja edistetään liikkumisen ekologisia vaihtoehtoja yhtymän palvelutuotannossa ja palveluiden käytössä. Kestävän kehityksen tuominen muutosohjelmaan tukee yhteistyötä Green Capital 2021 -hankkeessa.

Muutosohjelman kustannushyötyanalyysin tarkentaminen toteutettiin kesä–elokuussa 2020 vuoden 2021 talousarvion ja muutosohjelman toteutuksen tueksi. Kustannushyötyanalyysissä on huomioitu myös valtionavustushankkeiden talousvaikutukset. Kokonaisuutena muutosohjelma etenee taloustavoitteiden osalta vähintään suunnitelmien mukaisesti.

Käyttötalousosa (1 000 eur)

Käyttötalousosa	Talousarvio	Talousarvion muutokset	Muutos-talousarvio I	Toteuma	Poikkeama vrt. muutos-talousarvio I
Toimintatuotot	661 959	0	661 959	652 243	-9 716
Toimintakulut	-8 568	520	-8 048	-7 659	390
Sisäiset erät	9 110	-220	8 890	6 577	-2 313
Toimintakate	662 500	300	662 800	651 161	-11 639
Rahoitus-tuotot ja -kulut	-600	200	-400	402	802
Vuosikate	661 900	500	662 400	651 562	-10 838
Tilikauden tulos	661 900	500	662 400	651 562	-10 838
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	661 900	500	662 400	651 562	-10 838

HTV ja työpanos

	TP 2019	TP 2020
Toteutunut htv *	53,2	44,2
Työpanos netto (ilman lisä- ja ylitöitä)	43,7	36,3

* toteutunut htv = teoreettinen htv – palkattomat poissaolot

Lisä- ja ylityöt

TP 2020 (HTV)

0,2

3.3 Yhtymäpalvelut

Vastuuhenkilö vs. toimialajohtaja Antti Niemi

(1.4.2021 alkaen Jukka Santala)

Tilikauden tuloksen ja toiminnan arviointi

Yhtymäpalveluiden tulosalueiden (toimitilat, asiakasjärjestelmät, hankinnat ja henkilöstöpalvelut) osalta yhtymätasoisien palvelujen, toimintamallien ja ohjeiden kehittäminen jatkui palvelutuotannon rinnalla. Turvallisuustoiminto ja vuoden alusta yhtymäpalveluihin perustettu kehittämishanketoimisto toteuttivat vastuullaan olevia tehtäviä. Toimialalla vuoden 2020 toimintaan vaikutti erityisesti koronapandemia ja yhteisyritys Harjun terveys Oy:n toiminnan käynnistymiseen liittyvät valmistelut.

Yhtymäpalvelujen toimiala pysyi talousraamissa. Sisäiset vyörytykset toteutuivat talousarvion mukaisesti, mutta sekä toimintatuotot että toimintakulut toteutuivat talousarviota pienempinä. Yhtymäpalveluiden toimintatuotot olivat 8,7 miljoonaa euroa (muutostalousarvio 10 miljoonaa euroa) ja toimintakulut 74,8 miljoonaa euroa (muutostalousarvio 76,3 miljoonaa euroa). Ero talousarvioon selittyy pääosin hanke-toimiston muutostalousarviosta, joka osoittautui liian suureksi. Toimialan sisällä tulosalueiden (erityisesti toimitilat ja hankinta) talousarvioiden alituksella rahoitettiin asiakasjärjestelmien tarvetta rahoittaa ICT-infravelan korjauskuluja ilman lisärahoitusta. Yhtymäpalvelut-toimiala esittää lopullisessa tilinpäätöksessä tuloksensa nollatuloksena, koska toimialan tuotot ja kulut vyörytetään sisäisesti muille toimialoille.

Koronapandemian vuoksi toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen on hidastunut jonkin verran, mutta pääosa tärkeimmistä tavoitteista saavutettiin vuonna 2020.

Toimitilat-tulosalue oli keskeisessä roolissa yhteisyrittäjien kilpailutuksessa ja toiminnan siirron valmistelussa. Tulosalueelta siirtyi välinehuoltoa ja toimistopalveluita sekä tekstinkäsittelyä henkilöstöineen yhteisyrittäjälle vuoden 2021 alusta. Ravintohuoltopalveluiden kilpailutuksen valmistelu aloitettiin. Koronapandemian vaikutuksesta muun muassa välinehuollon valmiutta nostettiin ja karanteenipäätösten tekoon osoitettiin lisäresursseja. Lääkintälaiterekisterin käytön tehostaminen ja päivittämisen valmistelu aloitettiin. Projekti toteutetaan kuitenkin pääosin vuonna 2021. Tilamuutoksia toteutettiin useissa kohteissa, liittyen yksiköiden toiminnan

tehostamiseen ja muihin muutostarpeisiin. Yhtymän toimitilastrategia valmisteltiin, ja hallitus hyväksyi sen 7.12.2020. Rakennushankkeisiin osallistuminen oli tiivistä: rv7-hanke, Hollolan sote-keskuksen suunnittelu ja toteutus, perhekeskuksen suunnittelu ja toteutusvaiheen koordinointi ja Nastolan sote-keskuksen hankesuunnittelu.

Asiakasjärjestelmät-tulosalueella yhteisyhtymän liittyvät valmistelutoimet olivat keskeisessä roolissa. Koronapandemian myötä työnteon tavat muuttuivat, ja siksi tarvittiin runsaasti toimenpiteitä. Keväällä otettiin käyttöön Teams-alusta, mikä mahdollisti etätöiden laajemman tekemisen. Videoneuvotteluratkaisujen käyttöä laajennettiin vastaanottotoiminnassa. Omaolon käyttöä on merkittävästi laajennettu kattamaan esimerkiksi koronatestauksen ajanvarauksen. ICT-infran perustarvetausta purettiin noin 2,0 miljoonaa euroa yhtymäpalveluiden talousarvion puitteissa. Päijät-Sote-digisovellus saatiin käyttöön. Osana yhteisyhtymän perustamista yhtymälle saatiin maailman huipputasoa oleva digitaalinen alusta. Asiakas- ja potilastietojärjestelmä Terveys Lifecare päivitettiin onnistuneesti joulukuun alussa.

Hankinnat-tulosalueen osalta painopisteenä oli hankintaprosessin sujuvuuden ja kustannustehokkuuden optimointi. Kehittämistyötä valikoimanhallinnan terävöittämisen sekä tilaus-toimitusketjun optimoinnin osalta jatkettiin. Yhteisyhtymän perustamiseen liittyvä hankintamenettelyn tuki oli runsasta. Pandemiaan liittyvät hankinnat (erityisesti suojaintarvikkeet) olivat merkittävä työllistäjä. Suojaintarvikkeiden varastotasoa nostettiin varautumismielessä merkittävästi. Vuoden 2020 alusta käyntiin lähtenyt logistiikkapalvelujen logistinen kumppanuus Hub Logisticsin kanssa jatkui yhteisenä kehittämisenä. Logistiikkakumppanin myötä myös pandemiatarvikkeille järjestyi hyvin lisätilaa.

Henkilöstö-tulos alue oli keskeisessä roolissa valmistelemissa henkilöstön kitkatonta siirtoa yhtymän ja yhteisyhtymän välillä. Vuoden 2019 syksyllä sovittujen yt-toimenpiteiden toteutus eteni suunnitellusti, vaikka koronapandemian myötä lomautusten koordinointi vaatiikin ylimääräistä suunnittelutyötä. Työhyvinvointikysely ”Mitä kuuluu 2020?” toteutettiin syksyllä. Palkkaharmonisointityötä vietiin eteenpäin suunnitellusti. Kilpailutettiin osaamisen hallinnan järjestelmä, joka otetaan käyttöön vuonna 2021. Hoitajien saatavuuden parantamiseksi tehostettiin rekrytointia ja muun muassa oppisopimuskoulutusta. Esihenkilöiden HR-tiedolla johtamisen tueksi kehitettiin edelleen esihenkilön työpöydän HR-raportointia.

Kehittämishanketoimisto perustettiin, ja se aloitti toimintansa vuoden alusta. Kehittämishanketoimistoon on keskitetty yhtymän merkittävät hankkeet: muutosohjelma, Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystakeskus sekä sote-rakennemuutoshanke. Kehittämishankeportfolio on priorisoitu osaksi muutosohjelmaa. Kehittämishanketoimisto seuraa muutosohjelman etenemistä ja vastaa sen osalta raportoinnin koordinoinnista sekä tarjoaa tukea toiminnan ohjaukseen. Yleisesti se toimii yhtymän hankkeiden ja projektien hallinnan tukena ja antaa ohjausta projekteissa työskenteleville. Se myös tarjoaa työkaluja ja ohjeita kehittämishanketoimintaa varten (Teams, Thinking Portfolio -projektisalkun päivitys ja pilotointi). Kehittämishanketoimisto myös käynnisti asiantuntija- ja koulutuspalveluiden kilpailutuksen muutosohjelman ja hankkeiden käyttöön.

Turvallisuus ja riskienhallinta siirtyi 1.1.2021 yhtymäpalveluiden johtoon. Turvallisuustoiminto vastasi yhtymän turvallisuuteen liittyvien palveluiden ja ohjeistuksien toteutuksesta. Valmiussuunnitelman päivitys käynnistettiin loppuvuodesta 2020.

Käyttötalousosa (1 000 eur)

Käyttötalousosa	Talousarvio	Talousarvion muutokset	Muutos-talousarvio I	Toteuma	Poikkeama vrt. muutos-talousarvio I
Toimintatuotot	9 221	758	9 979	8 720	-1 259
Toimintakulut	-75 056	-1 263	-76 319	-74 840	1 479
Sisäiset erät	73 659	0	73 659	73 735	76
Toimintakate	7 824	-505	7 319	7 615	296
Vuosikate	7 824	-505	7 319	7 614	295
Poistot ja arvonalentumiset	-7 824	160	-7 664	-7 657	7
Satunnaiset erät	0	0	0	42	42
Tilikauden tulos	0	-345	-345	0	0
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	0	0	0	0	0

HTV ja työpanos

	TP 2019	TP 2020
Toteutunut htv *	500,7	444,3
Työpanos netto (ilman lisä- ja ylitöitä)	405,1	361,3

* toteutunut htv = teoreettinen htv - palkattomat poissaolot

Lisä- ja ylityöt

TP 2020 (HTV)

2,4

3.4 Terveys- ja sairaanhoitopalvelut

Vastuhenkilö toimialajohtaja Tuomo Nieminen

Tilikauden tuloksen ja toiminnan arviointi

Toimialan tulos oli 7,7 miljoonaa euroa muutostalousarviota parempi. Toimintatulot yhteensä ylittivät muutostalousarvion 3,2 miljoonalla eurolla. Valtionavustus koronapandemiatilanteeseen oli tämän verran oletettua korkeampi. Valtionavustusta saatiin yhteensä 10,2 miljoonaa euroa. Myyntituotot toteutuivat 0,8 miljoonaa euroa muutosarviota suurempina. Suoritemäärien pienentyminen alensi sekä toimintakuluja (2,9 miljoonaa euroa alle muutostalousarvion) että maksutuottoja (0,4 miljoonaa euroa muutostalousarviota pienempinä ja 2,9 miljoonaa euroa edellisvuotta pienempinä). Erikoissairaanhoidon ulkokuntamyynänti lisääntyi loppuvuonna ja toteutui kokonaisuutena koronapandemiasta huolimatta edellisvuoden tasolla.

Henkilöstökulut toteutuivat merkittävästi talousarviota pienempinä (2,0 miljoonaa euroa). Vuoden 2019 yt-neuvotteluiden vaikutukset, henkilöstön rekrytointiongelmät ja suoritemäärien pienentyminen vähensivät henkilöstökuluja 2,0 prosenttia edellisvuoden tasosta, vaikka koronapandemia lisäsi henkilöstökustannuksia toisaalla. Sairausrakuutus- ja karanteenikorvauksia kertyi 0,8 miljoonaa euroa arvioitua enemmän.

Palvelujen ostojen toteuma jäi 1,2 miljoonaa euroa alle suunnitellun tason. COVID-19-laboratoriotestien kustannukset toteutuivat muutostalousarviota pienempinä, joten laboratoriokustannukset alittivat arvion 1,2 miljoonalla eurolla. Pandemia alensi myös esimerkiksi potilasruokailun kustannuksia ja koulutusmenoja. Potilasvahinkovakuutus toteutui 0,6 miljoonaa euroa talousarviota pienempänä. Asiakaspalveluiden ostot kasvoivat edellisvuosia maltillisemmin mutta ylittivät talousarvion 1,2 miljoonalla eurolla. Suurimmat kasvut toteutuivat syöpätautien ja hematologian erikoisaloilla.

Aineiden ja tarvikkeiden toteuma ylitti talousarvion 0,6 miljoonalla eurolla. Suojaintarvikkeiden kulutus nosti hoitotarvikkeiden kustannuksia, ja talousarvioylitys oli 1,3 miljoonaa euroa. Lääkkeiden kustannukset jäivät 0,9 miljoonaa euroa alle talousarvion tason.

Muissa toimintakuluissa myyntisaamisten luottotappiot jäivät alle arvioidun tason ja alittivat talousarvion 0,3 miljoonalla eurolla.

Alkuvuodesta yt-päätösten mukaiset lomautukset vaikuttivat tuotantoon. Lomautuksia oli syyskuun loppuun asti.

Toiminnallisesti vuoden merkittävimmät muutokset liittyivät koronapandemiaan. Maaliskuussa tehtyjen kansallisten skenaarioiden mukaan koronapotilaiden määrä teho-osastolla olisi ylittänyt normaalin kapasiteetin moninkertaisesti. Lisäksi etenkin vuodeosastotoiminnan laajentaminen, suojatarvikkeiden käytön rajoittaminen sekä koronatestauksen, -jäljityksen ja puhelintuen järjestäminen alensivat muuta palvelutuotantoa. Jakso oli henkilöstölle erittäin kuormittava.

Tammi–kesäkuussa leikkauksien määrä väheni pandemian vuoksi 17 prosenttia. Kontaktit keskussairaalan poliklinikoilla (-5 prosenttia), avosairaanhoidossa (-19 prosenttia) ja suun terveydenhuollossa (-26 prosenttia) vähenivät selvästi. Erikoissairaanhoidon vuodeosastojaksojen määrä väheni 15 prosenttia. Kesän loppuun mennessä tavanomainen palvelutuotanto oli lähes kokonaan palautettu normaalitasolle. Koronatoimet edellyttivät kuitenkin huomattavaa resursointia koko loppuvuoden ajan.

Koronapandemia aiheutti hoitojonoja, joita purettiin osana normaalitoimintaa, lisätöin ja ostopalveluin vuoden jälkipuoliskolla. Seuraavalle vuodelle näistä jonoista jäi lähinnä leikkauksia. Vuoden lopussa yli kuusi kuukautta erikoissairaanhoidoa odottaneita oli 155 potilasta, kun vuotta aiemmin heitä oli 177.

Koronapandemia vaikutti erittäin paljon operatiivisella tulosalueella, jossa elektiivinen leikkaustoiminta keskeytettiin lähes kokonaan. Toimintojen palauttamisesta ja lisätöistä huolimatta koko vuoden hoitopäivien määrä väheni 10 prosenttia, poliklinikkakäynnit 5 prosenttia ja leikkaukset 5 prosenttia. Alkuvuodesta 2020 aloittanut silmäklinikan Trion toimipiste on vakiinnuttanut toimintansa, ja erityisesti injektiohoitojen määrä on lisääntynyt voimakkaasti. Koronapotilaille on maaliskuusta alkaen ollut erillinen teho-osasto.

Konservatiivisella tulosalueella osastohoitojaksojen määrä jäi edellistä vuotta alemmaksi, mutta poliklinikkakäyntien määrä saavutti aiempien vuosien tason paitsi neurologialla, jossa on kriittinen lääkäripula, ja ihotaudeilla, jossa oli henkilöstövajetta.

Akuutti24:n tulosalueella toimintoja järjestettiin vuoden aikana useita kertoja koronapandemian vaiheen mukaan. Päivystyksen toiminta jaettiin infektioiden hoitoon ja muuhun toimintaan. Pandemian alussa infektiopotilaiden päivystys toimi fysiatrian poliklinikan tiloissa. Päivystykseen tulleiden potilaiden yhteismäärä väheni 25 prosenttia, mutta sen lisäksi oli testaamisen *drive-in*-toiminta. Akuuttilääkäreistä oli selvä vaje. Päivystyksestä siirtyi vuodeosastoille 17 prosenttia vähemmän potilaita kuin vuonna 2019. Palvelurakenteen keventämisen myötä kotisairaalan potilasmäärä kasvoi oleellisesti. Sotekoti toimi menestyksekkäästi pandemian logistisena keskuksena. Päivystysapu 116 117:n käyttö vaihteli erittäin paljon ja keskimäärin kolminkertaistui edelliseen vuoteen nähden. Kiireellisen ensihoidon kehittämistä jatkettiin muun muassa kiireettömimpien tehtävien siirtämisellä hätäkeskukselta Sotekotiin. Ensihoidon kansalaistehtävien määrä laski 9 prosenttia.

Diagnostisten palveluiden tulosalueella koronapandemia vähensi tutkimusmääriä keväällä. Vaativien tutkimusten määrä laski vähemmän kuin yksinkertaisempien tutkimusten määrä, joten työmäärä ei vähentynyt samassa suhteessa kuin suoritemäärä. Syksyyn mennessä aikaisempi taso saavutettiin ja osin ylitettiin.

Lääkehuollon tulosalueella myyntirivien määrä väheni 4 prosenttia johtuen koronan vaikutuksista tilaavien yksiköiden toimintaan. Solunsalpaajien toimitusten ja lääkkeenvalmistuserien määrät kuitenkin kasvoivat. Sairaala-apteekilla oli koronapandemian vuoksi runsaasti tuotteiden saatavuuden, varmuusvarastoinnin ja pandemialogistiikan tehtäviä. Osastofarmasian kehittäminen ja laajeneminen etenivät suunnitellusti. Syksyllä aloitettiin farmaseutin vastaanottomallin pilotointi.

Avosairaanhoidon tulosalueella pandemia vähensi potilaiden hakeutumista palveluiden piiriin. Siten palveluiden saatavuus oli keväällä erityisen hyvä. Vuoden aikana keskimääräinen odotusaika lääkärin kiirettömälle vastaanottoajalle oli 17 vuorokautta ja hoitajalle neljä vuorokautta. Lääkärikäynnit vähenivät 16 prosenttia ja hoitajakäynnit 17 prosenttia vuoteen 2019 verrattuna. Sähköinen asiointi kuitenkin kasvoi 12 prosenttia. Yhteisyrityksen toiminnan valmistelu käynnistyi kevään 2020 aikana koskien Lahden, Iitin ja Kärkölan avoterveydenhuollon palveluiden uudelleenjärjestelyä. Tämän rinnalla käynnistyi Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus-hanke, jossa koko alueemme toimintamalleja uudistetaan. Syksyn aikana käynnistyi Asikkalassa ja Hollolassa pilotti, jossa farmaseutti liittyi osaksi sote-keskuksen moniammatillista tiimiä. Lahden sote-keskusverkoston muutosta valmisteltiin hallituksen hyväksymän palveluverkkosuunnitelman mukaisesti.

Suun terveydenhuollon tulosalueen suoritemäärät vähenivät maalis–toukokuussa erittäin merkittävästi suojatarvikkeiden käytön rajoittamisen vuoksi. Syksyllä vastaanottotoiminnassa palattiin lähes entiselle tasolle. Muutoin keskeisimpiä painopisteitä olivat tuottavuuden kehittäminen ja hyvä asiakaskokemus hoitoon pääsyn parantamisen kautta. Syksyn lisätöistä huolimatta suoritemäärät vähenivät vuositasolla merkittävästi. Hammaslääkärikäynnit vähenivät 12 prosenttia ja suuhygienisti- ja hoitajakäynnit 22 prosenttia. Erityisesti ikäihmisten käynnit vähenivät. Videovälitteiset etävastaanotot aloitettiin. Lahden sotekeskuksessa niin sanotun kerralla kuntoon -klinikan toiminta laajeni. Yhteisyrityksen valmistelu ja suunnittelu leimasivat syksyä.

Keskussairaalan RV7:n ja Hollolan uuden sote-keskuksen rakennushankkeet etenivät suunnitellusti. Toimialalla jatkettiin yhtymän muutosohjelman toteuttamista.

Käyttötalousosa (1 000 eur)

Käyttötalousosa	Talousarvio	Talousarvion muutokset	Muutos-talousarvio I	Toteuma	Poikkeama vrt. muutos-talousarvio I
Toimintatuotot	44 359	1 599	45 958	49 187	3 228
Toimintakulut	-290 424	-3 424	-293 848	-290 951	2 897
Sisäiset erät	-49 598	-354	-49 952	-48 209	1 743
Toimintakate	-295 663	-2 179	-297 842	-289 973	7 868
Rahoitus-tuotot ja -kulut	0	0	0	2	2
Vuosikate	-295 663	-2 179	-297 842	-289 972	7 870
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 491	445	-4 045	-3 932	113
Satunnaiset tuotot	0	1 346	1 346	1 074	-272
Tilikauden tulos	-300 153	-388	-300 541	-292 829	7 712
Poistoeron vähennys (+)	170	0	170	170	0
Tilikauden tulos	-299 983	-388	-300 371	-292 660	7 712

HTV ja työpanos

	TP 2019	TP 2020
Toteutunut htv *	2 194,80	2 122,10
Työpanos netto (ilman lisä- ja ylitöitä)	1 791,10	1 736,50

* toteutunut htv = teoreettinen htv - palkattomat poissaolot

Lisä- ja ylityöt

TP 2020 (HTV)

52,8

Terveys- ja sairaanhoitopalveluiden toiminta

TUOTANNON VOLYYMIT (OMA TOIMINTA)	TA 2020	Toteuma 2020	Tot %
Avovastaanottotoiminta			
Lääkärikäynnit	152 500	138 258 ●	90,7 %
Hoitajakäynnit	135 000	163 881 ●	121,4 %
Sähköinen asiointi, lääkäri	38 400	43 041 ●	112,1 %
Sähköinen asiointi, hoitaja	77 600	83 528 ●	107,6 %
Hammaslääkärikäynnit	115 000	105 088 ●	91,4 %
Suuhygienisti- ja hammashoitajakäynnit	59 300	47 379 ●	79,9 %
Erikoissairaanhoito			
DRG-jaksot	31 100	28 555 ●	91,8 %
Käynnit somatiikka	302 500	289 132 ●	95,6 %
Laskutusperusteiset hoitopäivät somatiikka	900	2 465 ●	273,9 %
Päivystyskeskus			
Päivystyskäynnit	99 700	123 374 ●	123,7 %
Hammaspäivystyskäynnit	11 500	8 875 ●	77,2 %
Päivystysosaston DRG-jaksot	6 300	2 200 ●	34,9 %
Kotisairaalan käynnit	24 000	62 862 ●	261,9 %
Muut tunnusluvut			
DRG-pistetuottavuus (vertailu vuoteen 2017), kasvu	5 %	● 2,0 %	
Avovastaanottotoiminta, työn tuottavuuden kasvu (suorite / htv)	2 %	● -10,0 %	
Suun terveydenhuolto, paikkojen pysyvyys, 1 v.	95 %	● 95,0 %	
Paljon palveluita käyttävien määrän vähentäminen			
Avosairaanhoito, yli 10 käyntiä / vuosi	-10 %	● -28 %	
ESH-vuodeosastohoito, yli 3 ennakoimatonta hoitajaksoa / vuosi	-10 %	● -39 %	
Akuutti24-päivystys, yli 6 käyntiä / vuosi	-10 %	● -21 %	
ESH-poliklinikat, yli 10 käyntiä (ei sarjahoito) / vuosi	-10 %	● -15 %	
Vuodeosastojen keskimääräinen nettokuormitus	80 % - 85 %	● 72 %	
Keskimääräinen hoitoaika hoitajaksolla, vrk	2,6	● 2,6	

3.5 Ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus

Vastuuhenkilö toimialajohtaja Anu Olkkonen-Nikula

Tilikauden tuloksen ja toiminnan arviointi

Ikääntyneiden palvelujen ja kuntoutuksen toimialan toimintatuotot ylittyivät 0,4 miljoonaa euroa. Toimintakulut ylittivät muutostalousarvion 1,3 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos oli 0,6 miljoonaa euroa heikompi suhteessa muutostalousarvioon.

Muutostalousarvioon nähden henkilöstökulut alittuivat noin 4,3 miljoonaa euroa, mutta työvoimavuokrauskulut ylittyivät 2,6 miljoonaa euroa.

Vuonna 2020 toimialalla saavutettiin muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta toiminnalliset tavoitteet ja osin tavoitteet jopa ylitettiin. Kotona asuvien 75 vuotta täytäneiden osuus oli vuoden lopussa 93,2 prosenttia. Asetettu tavoite oli 92,7 prosenttia. Edelleen kuitenkin kuntien palvelurakenteissa on eroja. Erot selittyvät osin sillä, että ikääntyneiden asumisen rakenteet eivät ole kehittyneet odotetulla nopeudella. Jotta palvelurakennetta voidaan vielä keventää, tarvitsemme uudenlaisia asumisen ratkaisuja, joilla voidaan edelleen lisätä kotona asumisen mahdollisuuksia. Ne vaativat investointeja, joita on vuonna 2020 suunniteltu ja osin käynnistettykin.

Vuodesta 2019 vuoteen 2020 yli 75-vuotiaiden osuus kasvoi 4,8 prosenttia. Vastavasti kuitenkin yli 75-vuotiaiden palvelutarve raskaimmissa palveluissa ei kasvanut samassa suhteessa, mutta palvelujen piirissä olevien asiakkaiden hoitoisuus kasvoi merkittävästi.

Monituottajuus kehittyi vuoden 2020 aikana. Palvelusetelit otettiin käyttöön kotihoitossa, palveluasumisessa ja ateriapalveluissa.

Tehostetun palveluasumisen osalta yksityisen palvelutuotannon osuus on 49 prosenttia ja oman tuotannon osuus 51 prosenttia. Kotihoidon osalta vastaavat luvut ovat yksityinen 40 prosenttia ja oma tuotanto 60 prosenttia. Asiakasohjauksessa ikääntyneiden neuvontapalvelut siirtyivät Lahden palvelutorille. Asiakasohjauksessa otettiin käyttöön omatyöntekijämalli. RAI-arviointimittaristo otettiin käyttöön myös yksityisessä palvelutuotannossa.

Kuntoutuksen tulosalueella koronapandemian vaikutukset näkyivät selkeästi. Tulosalue jäi vuoden 2020 tuotannon tavoitteestaan 5,6 prosenttia. Kevään pandemian ensimmäinen aalto vaikutti erikoissairaanhoidon toimintaan ja sitä kautta kuntoutuksen tulosalueen toimintaan vahvasti. Lisäksi 26 lähihoitajan siirto keväällä tilapäisesti kotihoidon tehtäviin vaikutti kotikuntoutuksen toimintaan merkittävästi. Tähän peilaten tulosta voidaan pitää hyvänä. Kuntoutuksessa lisättiin etävastaanottoja pandemian takia. Lisäksi asiakasohjausta kehitettiin vahvasti.

Perusterveydenhuollon vuodeosastojen ylikapasiteettia purettiin lakkauttamalla Holholan vuodeosasto, 20 paikkaa, maaliskuussa 2020. Osa paikoista siirrettiin Jalmariin. Erikoissairaanhoidon Akkuna, 10 paikkaa, suljettiin, joten perusterveydenhuollon vuodeosastopaikat vähenivät organisaatiossa 15 sairaansijalla vuoden 2020 aikana. Perusterveydenhuollon osastoilla panostettiin kotiutuksiin. Keskimääräinen hoitoaika lyhenyi entisestään ja oli akuuteilla osastoilla 15,9 vuorokautta.

Palvelujen piirissä olevien ikäihmisten lääketieteellistä hoitoa kotona ja tehostetussa palveluasumisessa on tuettu laatimalla potilaskohtainen ennakoiva hoito- ja kuntoutussuunnitelma. Kotiin vietävissä palveluissa (oma tuotanto) asiakkaiden palvelutunnit ovat lisääntyneet vuodessa keskimäärin 40 tuntia/ päivä kaikilla asiakkailla yhteensä. Kotihoidosta puuttuu vähintään 30 työntekijän resurssi. Teknologiapalveluita lisättiin kuvapuhelinpalvelujen ja lääkeautomaattien osalta.

Asumispalveluista vähennettiin 26 tehostetun palveluasumisen paikkaa palvelurakennemuutoksen myötä. Asumispäivien kehittymistä ja käyttöastetta heikensivät koronanäytteiden ottaminen ennen paikan täyttämistä. Henkilöstön rekrytoinnin tueksi toimialalla aloitettiin yhteistyö Sarastian kanssa.

Toimialaan vaikuttavat suurimmat kuormitustekijät olivat pandemia ja yt-toimenpiteet. Toimialan henkilötyövuodet vähentyivät yt-toimenpiteiden seurauksena 103,2 henkilötyövuodella. Sairauspoissaolopäivät kasvoivat 2,6 henkilötyövuotta. Merkittävimmät kasvut olivat kotiin vietävissä palveluissa ja asumispalveluissa sekä geriatrissä osaamiskeskuksessa.

Käyttötalousosa (1 000 eur)

Käyttötalousosa	Talousarvio	Talousarvion muutokset	Muutos-talousarvio 1	Toteuma	Poikkeama vrt. muutos-talousarvio 1
Toimintatuotot	43 452	2 272	45 723	46 148	424
Toimintakulut	-198 502	48	-198 454	-199 740	-1 286
Sisäiset erät	-15 663	324	-15 339	-15 083	256
Toimintakate	-170 712	2 643	-168 069	-168 675	-606
Rahoitus-tuotot ja -kulut	0	0	0	2	2
Vuosikate	-170 712	2 643	-168 069	-168 674	-605
Suunnitelman mukaiset poistot	-106	0	-106	-105	1
Tilikauden tulos	-170 819	2 643	-168 175	-168 779	-603

HTV ja työpanos

	TP 2019	TP 2020
Toteutunut htv *	2 110,80	1 960,60
Työpanos netto (ilman lisä- ja ylitöitä)	1 720,40	1 591,50

* toteutunut htv = teoreettinen htv - palkattomat poissaolot

Lisä- ja ylityöt

TP 2020 (HTV)

17,8

Ikääntyneiden palveluiden ja kuntoutuksen toiminta

TUOTANNON VOLYYMIT	TA 2020	Toteuma 2020	Tot %
Asiakasohjauksen ja gerontologisen sosiaalityön käynnit	8 820	8 377 ●	95,0 %
Kotihoidon käynnit			
yhtymän oma tuotanto	1 188 400	1 263 086 ●	106,3 %
muut palveluntuottajat	720 600	936 737 ●	130,0 %
Tehostetun palveluasumisen asumispäivät			
yhtymän oma tuotanto	308 100	306 035 ●	99,3 %
muut palveluntuottajat	302 500	303 651 ●	100,4 %
Perusterveydenhuollon vuodeosastojen hoitopäivät	103 540	95 022 ●	91,8 %
Geriatrisen osaamiskeskuksen kontaktit (esh ja pth)	9 270	9 725 ●	104,9 %
Kuntoutuksen kontaktit (esh ja pth)	180 590	170 429 ●	94,4 %
MUUT TUNNUSLUVUT			
Tehostetun palveluasumispaikan saaneiden odotusaika	alle 40 vrk	● 29,0	
Asumispalveluyksiköiden käyttöaste (%) tehostettu palveluasuminen	100,0 %	● 98,2 %	
Vuodeosastojen keskimääräinen hoitoaika (päättäneet osastojaksot)	alle 18 vrk	● 15,9	
Vuodeosastojen kuormitus (%)	97,0 %	● 92,3 %	
Kotihoidon välitön asiakastyöaika (%) sairaanhoitajat	37,0 %	● 37,4 %	
Kotihoidon välitön asiakastyöaika (%) lähihoitajat	56,7 %	● 57,4 %	
Geriatrian poliklinikan hoitajasuoritteet / nettotyöpanos	480	● 608	
Kuntoutuksen käyntisuoritteet / nettotyöpanos	836	● 822	

3.6 Perhe- ja sosiaalipalvelut

Vastuuhenkilö toimialajohtaja Mika Forsberg

Tilikauden tuloksen ja toiminnan arviointi

Perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialalla jatkettiin palvelurakenteen keventämiseen tähtäävää kehittämistyötä. Perhe- ja sosiaalipalvelut -toimiala oli mukana yhteisyrityksen valmistelussa ja Harjun terveys Oy:n toiminnan käynnistämisen valmistelussa. Asiakasohjauksen kehittämistyö jatkui, ja syksyllä 2020 käynnistyi Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hanke. Syksyn yt-päätösten toimeenpano jatkui vuonna 2020. Koronapandemian vaikutukset näkyivät toimialan taloudessa ja toiminnassa merkittävästi. Pandemian myötä palvelujen käyttö väheni. Toiminnan keskeytykset ja supistukset näkyvät myös tuotannon luvuissa.

Väestö ikääntyy, ja lasten sekä työikäisten määrä vähenee. Syntyvyys laski vain vähän vuodesta 2019. Väestön ikääntymisestä aiheutuvat tuen tarpeet näkyvät myös perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialalla. Hoito- ja palvelutakuun toteutumisessa oli haasteita psykiatrialla ja lapsiperhepalveluissa. Yhdyspintatyön kehittämistä jatkettiin lasten ja nuorten palvelujen lisäksi työllisyydenhoidon ja maahanmuuton ja kotoittamisen kysymyksissä. Työllisyyden kuntakokeilun käynnistämistä valmisteltiin kuntien ja TE-hallinnon kanssa. Pandemian myötä sähköisien palvelujen käyttöönotto laajeni. Sosiaalihuollon Kantaan liittymisen toinen vaihe käynnistyi vuonna 2020.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen rakennemuutosta jatkettiin. Kotiin vietäviä palveluja vahvistettiin ja kehitettiin. Asumisyksikkö Mennin toiminta päättyi, ja resursseja siirrettiin kotiin vietäviin palveluihin. Mielenterveys- ja päihdeasumisen asumispäivät vähentyivät 4,9 prosenttia.

Hoitotakuun toteutumisessa oli haasteita psykiatrian erikoisaloilla. Aikuispsykiatrian lähetemäärä kasvoi 12 prosenttia. Laaturekisterin ja palvelusetelin käyttöönotto 1.1.2021 alkaen valmisteltiin psykoterapiapalveluihin. Toiminnanohjausjärjestelmä otettiin käyttöön psykiatrialla. Psykiatrian hoitopäivien määrä väheni 13,9 prosenttia, mikä johtui erityisesti oikeuspsykiatrisen hoidon vähentymisestä. Käyntimäärät kasvoivat 12,8 prosenttia. Käyntimäärien kehitys osoittaa, että perusterveydenhuollon mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämiseksi on edelleen tarvetta.

Sosiaalipäivystyksen kehittämistyötä jatkettiin, ja lastensuojelun ja virka-aikainen päivystys siirrettiin sosiaalipäivystyksen yhteyteen. Selvitystyö sosiaalipäivystyksen laajentamisesta sosiaali- ja kriisipäivystykseksi 1.1.2023 alkaen käynnistyi. Palvelusetelin käyttöönotto 1.1.2021 alkaen kuntouttavaan työtoimintaan valmisteltiin, ja kuntouttavan työtoiminnan lakimuutokseen valmistauduttiin. Työikäisten palveluissa olevia nuoria aikuisia koskeva selvitys valmistui. Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärä laski pääosin koronapandemiasta johtuen 9,5 prosenttia. Toimeentulotuen laadun seuranta ja yhteistyötä Kelan kanssa kehitettiin. Työnjako Kelan kanssa on vakiintunut toimeentulotukiasioissa. Toimeentulotukea saavien kotitalouksien määrä väheni merkittävästi (-13,7 prosenttia). Toimeentulotukihakemuksista 99 prosenttia käsiteltiin 0–7 vuorokaudessa. Työikäisten palveluilla oli keskeinen rooli pandemiasta aiheutuvissa sosiaalihuollon varautumistehtävissä. Kauppa- ja asiointiapua organisoitiin yhteistyössä kuntien kanssa. Maskien jako vähävaraisille käynnistyi syksyllä.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttama lapsiperhepalveluiden ulkoinen arviointi valmistui keväällä, ja sen pohjalta valmisteltiin toimenpideohjelma. Systemaattisen lastensuojelun ja jälkihuollon palvelujen kehittäminen jatkui. STM:n rahoittama monialaisen lastensuojelun kehittämishanke käynnistyi. Perhekeskustoimintaa kehitettiin yhteistyössä kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa. Kehittämistyötä ohjaa seudullinen perhekeskuskäsikirja. Lahden ja Asikkalan perhekeskustilojen rakentaminen käynnistyi. Alaikäisten perustason mielenterveyspalvelujen ja perheneuvola- palvelujen uusi palvelumalli otettiin käyttöön 1.10. alkaen. Lastensuojeluilmoitusten ja hakemusten määrä laski (-7,5 prosenttia). Palvelutarpeen arvioinneista 96,9 prosenttia käynnistyi 0–7 arkipäivän kuluessa. Palvelutarpeen arvioinneista 90,2 prosenttia valmistui 0–3 kuukauden aikana. Henkilöstöressurssien vajeet heijastuivat palvelutakuun toteutumiseen. Kodin ulkopuolelle oli vuoden 2020 aikana sijoitettuna 688 lasta ja nuorta (665 vuonna 2019). Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrää kasvatti kiireellisten sijoitusten määrän lisääntyminen. Kiireellisiä sijoituksia tehtiin 229 (206 vuonna 2019) Hoitopäivät kasvoivat 3,7 prosenttia vuodesta 2019. Kustannuskehityksen kannalta merkittävää oli myös laitoshoidon tarpeen kasvu, yhtymälle tulleet uudet kustannusvastuut lasten sijaishuollosta ja hintojen korotukset. Laitoshoidon hoitopäivien osuus kaikista hoitopäivistä oli 42 prosenttia. Laitoshoidon tarpeen kasvun taustalla on sijaishuoltoa tarvitsevien lasten ja nuorten erityistarpeet, jotka eivät mahdollista perhehoitoon sijoittamista.

Vammaispalveluissa asumisen kehittämistyö jatkui. Asikkalan Sinivuokko muutti uusiin tiloihin. Padasjoen Riekkotien muuton valmistelu uusiin tiloihin käynnistyi. Orimattilan tehostetun palveluasumisen rakennushankkeen suunnittelu käynnistyi. Päiväaikaisen toiminnan toimintakeskus käynnistyi Lahden Kiveriössä. Perhehoidon ja omaishoidon kehittämistyötä jatkettiin ja perhehoito laajeni vuoden aikana. Henkilökohtaisen avun palvelujen tuottaminen omana toimintana laajentui. Päiväaikaisen toiminnan palveluseteli otettiin käyttöön 1.8. Lisäksi valmisteltiin palvelusetelin käyttöönotto 1.1.2021 alkaen henkilökohtaiseen apuun. Henkilökuljetusten välityspalvelut laajenivat koko yhtymän alueelle välitys- ja kuljetuspalveluiden kilpailutuksen myötä. STM:n rahoittama henkilökohtaisen budjetoinnin kehittämishanke käynnistyi. Palvelutarpeen arvioinneista 93,6 prosenttia käynnistyi 0–7 arkipäivän kuluessa. Palvelupäätöksistä 99,4 prosenttia tehtiin 0–3 kuukauden kuluessa. Ympäri vuorokautisen asumisen asumispäivät pysyivät vuoden 2019 tasolla. Työ- ja päivätoiminnan toimintapäivät laskivat 24,9 prosenttia pandemian vaikutuksista johtuen. Omaishoidon, henkilökohtaisen avun ja kuljetuspalvelujen asiakasmäärissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Pandemian vaikutukset näkyivät erityisesti vammaispalveluissa työ- ja päiväaikaisen toiminnan, asumispalvelujen ja kuljetuspalvelujen käytön vähentymisenä

Toimialan toiminnan keskeiset riskit liittyvät henkilöstön rekrytointihaasteisiin ja palvelutarpeiden ennakoimattomaan kasvuun. Rekrytointihaasteita oli monen ammattiryhmän osalta vuoden 2020 aikana. Sarastian sijaispalvelut otettiin käyttöön vammaispalveluissa sijaisten saatavuuden turvaamiseksi. Todennäköistä on, että koronapandemia lisää palvelutarpeita, mutta vaikutukset tulevat näkyviin vasta myöhemmin. Toimenpiteitä tarvitaan edelleen hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseksi. Tavoitteellisella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöllä vähennetään palvelutarpeita myös sosiaali- ja terveydenhuollossa. Vuonna 2020 päätetyt maakunnalliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärjet ohjaavat kehittämistyötä jatkossa.

Toimialan osaava ja sitoutunut henkilöstö on merkittävä voimavara organisaatiolle. Työhyvinvointia edistävillä toimenpiteillä parannetaan työn tuottavuutta kestävällä tavalla. Tulevaisuuden haasteisiin vastaaminen edellyttää uusien toimintamallien kehittämistä ja sähköisten palvelujen lisääntyvää käyttöönottoa. Laadun sekä asiakas- ja potilasturvallisuustyön tulee olla kehittämistyön keskiössä. Toimitilojen uudistamistyötä on edelleen jatkettava sekä kustannustehokkaan palvelutuotannon että asiakas- ja työturvallisuuden kehittämiseksi.

Toimialan tilinpäätös toteutui 3,6 miljoonaa euroa ylijäämäisenä. Toimintatuotot toteutuivat 1,2 miljoonaa euroa arvioitua suurempina, mikä johtui maksu- ja vuokratuottojen sekä muiden toimintatuottojen arvioitua suuremmasta kertymästä. Toimintakulut alittuivat 2,0 miljoonaa euroa palvelujen ostojen ylittymisestä huolimatta. Palvelujen ostojen ylitys johtui erityisesti lastensuojelun kodin ulkopuolisen hoidon kustannusten kasvusta (palvelutarpeen kasvu, korvausvastuut). Aineet ja tarvikkeet ylittivät hoitotarvikkeiden tarpeen kasvusta johtuen. Avustukset alittuivat toimeentulotuen ja vammaisten avustusten arvioitua alhaisemmasta menokehityksestä johtuen. Sisäiset erät alittuivat 0,2 miljoonaa euroa.

Käyttötalousosa (1 000 eur)

Käyttötalousosa	Talousarvio	Talousarvion muutokset	Muutos-talous-arvio 1	Toteuma	Poikkeama vrt.muutos-talous-arvio 1
Toimintatuotot	14 268	0	14 268	15 511	1 243
Toimintakulut	-189 115		-189 115	-187 078	2 038
Sisäiset erät	-17 338	249	-17 088	-16 850	238
Toimintakate	-192 185	249	-191 936	-188 417	3 519
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	5	5
Vuosikate	-192 185	249	-191 936	-188 412	3 524
Suunnitelman mukaiset poistot	-153	0	-153	-102	52
Satunnaiset erät	0	0	0	6	6
Tilikauden tulos	-192 339	249	-192 090	-188 507	3 582

HTV ja työpanos	TP 2019	TP 2020
Toteutunut htv *	1 546,80	1 469,20
Työpanos netto (ilman lisä- ja ylityitä)	1 261,10	1 204,50

* toteutunut htv = teoreettinen htv - palkattomat poissaolot

Lisä- ja ylityöt

TP 2020 (HTV)

11

Perhe- ja sosiaalipalveluiden toiminta

OMAN TUOTANNON VOLYYMIT	TA 2020	Toteuma 2020		Tot %
Perhe- ja sosiaalipalveluiden käynnit ja sähköinen asiointi	467 450	443 861	●	95,0 %
Perhe- ja sosiaalipalveluiden asumis-, hoito- ja toimintapäivät	268 700	240 268	●	89,4 %
Oman- ja ostopalvelutuotannon volyymit				
Psykiatrian käynnit (esh)	98 300	110 602	●	112,5 %
Psykiatrian hoitopäivät (esh)	37 560	36 361	●	96,8 %
Mielenterveys- ja päihde- palveluiden ympärivuorokautisen asumisen asumispäivät	75 580	73 129	●	96,8 %
Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten (0-20 v.) hoitopäivät lastensuojelussa	162 990	170 737	●	104,8 %
Vammaispalveluiden ympärivuorokautisen asumisen asumispäivät	172 750	159 602	●	92,4 %
Muut tunnusluvut				94,4 %
Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärän muutos (%)	5 %	●	-9,5 %	
Psykiatrian vuodenasastojen kuormitus (%)	94 %	●	95,0 %	
Tuetusti asuvien osuus kehitysvammaisten asumispalvelussa (%)	22 %	●	22,8 %	
Perhehoidon osuus kaikista hoitopäivistä lastensuojelussa (%)	49 %	●	47,3 %	

3.7 Ympäristöterveyskeskus

Vastuuhenkilö toimialajohtaja Silja Mäkelä

Tilikauden tuloksen ja toiminnan arviointi

Toiminnallisesti vuosi toteutui koko ympäristöterveyskeskuksen osalta lähes odotusten mukaisesti. Talousarvioon kirjatut toiminnalliset tavoitteet saavutettiin osittain. Ympäristöterveydenhuollon tiedotteita julkaistiin 21 kappaletta, ja toimijoille pidettiin kaksi neuvontatilaisuutta. Terveystensuojelun säännöllinen valvonta toteutui tupakkalain osalta yli 90-prosenttisesti. Muiden lakialojen mukaisen valvonnan osalta tavoitetta ei saavutettu: toteuma jäi elintarvikelain osalta 85 prosenttiin ja terveydensuojelulain osalta 87 prosenttiin.

Terveystensuojelun tulosalueella suoritteiden toteumaan vaikutti koronapandemia, mistä johtuen toimintaa jouduttiin supistamaan etenkin keväällä 2020. Tämä näkyy tarkastusten ja konsultaatioiden ennustettua alhaisempana toteutumisenä. Osa valvontakohteista oli pandemiarajoituksista johtuen osan vuotta suljettuna, ja sen seurauksena näytteenotto ei toteutunut suunnitellusti. Päätöksiin, yhteydenottoihin ja lausuntoihin vallitsevalla tilanteella ei ollut vaikutusta, vaan ne toteutuivat jopa suunniteltua paremmin.

Myös eläinlääkintähuollossa pandemia vaikutti toimintaan vastaanottokäyntien ja eläinsuojeluvalvonnan osalta. Vastaanottokäyntejä tehtiin hieman arvioitua vähemmän. Tilakäyntien määrä sen sijaan ylitti suunnitellun. Eläinsuojeluvalvonnassa resurssit kohdistettiin akuuttien eläinsuojeluilmoitusten hoitamiseen eikä säännöllistä ammattimaisen eläintenpidon kohteiden valvontaa tehty. Eläinlääkintähuollossa oli kohtalaisen paljon vakituisen henkilöstön pitkiä poissaoloja, mikä edellytti venymistä vakituiselta henkilöstöltä. Sijaisia ei saatu rekrytoitua suunnitellusti.

Eläinlääkintähuollon hallinnossa tapahtui vuoden lopulla henkilövaihdos eläinlääkintäjohtajan irtisanouduttua. Uusi viranhaltija aloitti tehtävässä marraskuun alussa.

Toimialan tilikauden tulos alittaa 99 tuhannella eurolla muutostalousarvion. Koronapandemia vaikeutti varsinkin toimintatuottojen ennustamista loppusyksyyn saakka, mutta lopulta toimintatuotot toteutuivat talousarvion mukaisina. Toimintakulujen

alitukseen vaikuttivat merkittävästi säästöt henkilöstökuluissa ja palvelujen ostoissa. Henkilöstökuluista kertyneiden säästöjen taustalla ovat osan henkilöstöstä lomautukset sekä eläinlääkintähuollon sairauspoissaolojen hoito sisäisin järjestelyin, koska sijaisia ei saatu. Myöskään terveydensuojelun tulosalueella henkilöstön omaehtoisein virkavapaisiin ei otettu kokoaikaista sijaista. Palvelujen ostoja rajoitettiin toimintatuottojen kertymiseen liittyneen epävarmuuden vuoksi.

Käyttötalousosa (1 000 eur)

Käyttötalousosa	Talousarvio	Talousarvion muutokset	Muutos-talousarvio 1	Toteuma	Poikkeama vrt. muutos-talousarvio 1
Toimintatuotot	602	0	602	602	-
Toimintakulut	-2 148	0	-2 148	-2 049	98
Sisäiset erät	-170	1	-170	-169	
Toimintakate	-1 716	1	-1 715	-1 617	99
Rahoitus-tuotot ja -kulut	0	0	0	0	0
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-1 716	1	-1 715	-1 617	99

HTV ja työpanos

	TP 2019	TP 2020
Toteutunut htv *	26,4	27,2
Työpanos netto (ilman lisä- ja ylitöitä)	21,5	21,6

* toteutunut htv = teoreettinen htv – palkattomat poissaolot

Ympäristöterveyskeskuksen toiminta

OMAN TUOTANNON VOLYYMIT	TA 2020	Toteuma 2020	Tot %
Tarkastukset	923	884 ●	95,8 %
Päätökset	165	781 ●	473,3 %
Konsultaatio	3 310	3 295 ●	99,5 %
Näytteenotto	790	656 ●	83,0 %
Tilakäynnit	3 345	3 586 ●	107,2 %
Vastaanottokäynnit	11 450	11 069 ●	96,7 %

3.8 Käyttötalousosa 2020

Ulkoiset ja liikelaitosten väliset sisäiset erät						Tuloarviot					
	Sitovuus 1)	Määrärahat									
		Talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
TERVEYS- JA SAIRAANHOITOPALVELUT	B	290 424	3 424	293 848	290 951	-2 897	44 359	1 599	45 958	49 187	-3 228
IKÄÄNTYNEIDEN PALVELUT JA KUNTOUTUS	B	198 502	-48	198 454	199 740	1 286	43 452	2 272	45 723	46 148	-424
PERHE- JA SOSIAALIPALVELUT	B	189 115	-	189 115	187 078	-2 038	14 268	0	14 268	15 511	-1 243
YMPÄRISTÖTERVEYSKESKUS	B	2 148	0	2 148	2 049	-98	602	0	602	602	0
YHTYMÄN JOHTO	B	8 568	-520	8 048	7 659	-390	661 959	0	661 959	652 243	9 716
STRATEGIA JA TUKIPALVELUT	B	75 056	1 263	76 319	74 840	-1 479	9 221	758	9 979	8 720	1 259
Käyttötalousosa		763 813	4 120	767 933	762 317	-5 616	773 861	4 629	778 489	772 410	6 079
TULOSLASKELMAOSA											
Rahoitustuotot ja -kulut	N										
Korkotuotot							0	0	0	26	-26
Muut rahoitustuotot							0	0	0	690	-690
Korkomenot		600	-200	400	143	-257					
Muut rahoitusmenot		0	0	0	164	164					
Satunnaiset erät							0	1 346	1 346	1 122	-223
Tuloslaskelmaosa		600	-200	400	307	-93	0	1 346	1 346	1 839	-940
INVESTOINTIOSA											
Uudisrakentamishankkeet	B	36 400	0	36 400	32 405	-3 995					
Perusparantamishankkeet	B	1 700	0	1 700	1 232	-468					
Muut investointimenot											
Tietojärjestelmähankkeet	B	2 057	52	2 109	405	-1 704					
Sairaalalaitteet ja -kalusto	B	4 000	-52	3 948	3 129	-819	0	0	0	60	-60
Muut laitteet ja kalusto	B	1 417	0	1 417	9	-1 408	0	0	0	1 101	-1 101
Osakkeet		0	816	816	499	-317	0	0	0	2	-2
Investointiosa		45 574	816	46 390	37 678	-8 712	0	0	0	1 163	-1 163
Tulorahoituksen korjauserät		0	0	0	963	963	0	0	0	0	0
RAHOITUSOSA											
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäys											
Antolainasaamisten vähennykset											
							0	0	0	215	-215
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B	0	0	0	0	0	39 600	-39 600	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	3 442	0	3 442	2 609	-833	0	0	0	0	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos		0	0	0	0	0	0	0	0	20 000	-20 000
Muut maksuvalmiuden muutokset		0	0	0	-56 224	-56 224	0	0	0	0	0
Rahoitusosa		3 442	0	3 442	-53 615	-57 057	39 600	-39 600	0	20 215	-20 215
Vaikutus maksuvalmiuteen							-31	38 361	38 330	-47 978	86 308
Yhteensä		813 429	4 736	818 165	747 649	-70 516	813 429	4 736	818 165	747 649	70 516

1) N=sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B=bruttomääräraha/-tuloarvio

3.9 Investointiosan toteutumisvertailu 2020

Investointien toteutumisvertailu (1 000 eur) yhtymä poislukien liikelaitokset

Määrärahat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Uudisrakentamis-hankkeet	36 400	0	36 400	32 405	3 995
Rak.vaihe 7; KESLE, synnytyt, vuode- osastot, välinehuolto	36 400	0	36 400	32 405	-6 959
Suunnittelu	400	0	400	866	-466
Rakentaminen	25 000	0	25 000	31 493	-6 493
Toimintavarustus	11 000	0	11 000	46	10 954
Perusparantamis-hankkeet (sisältää toiminnan tehostamiset)	1 700	0	1 700	1 232	468
Muu rakentaminen, rakennustekniset työt, yhteensä	1 700	0	1 700	1 232	468
Muut investointimenot	7 474	816	8 290	4 041	4 249
Tietojärjestelmähankkeet	2 057	52	2 109	405	1 704
Sairaalalaitteet ja -kalusto	4 000	-52	3 948	3 129	819
Muut laitteet ja kalusto	1 417	0	1 417	9	1 408
Osakkeet	0	816	816	499	317
Investointimenot yhteensä	45 574	816	46 390	37 678	8 712
Tuloarvio					
Osakkeet ja osuudet, myynti	0	0	0	2	-2
Sairaalalaitteet, lahjoitukset	0	0	0	60	-60
Muut laitteet ja kalusto, myynti	0	0	0	1 101	-1 101
Investointitulot yhteensä	0	0	0	1 163	-1 163
Investoinnit nettomenot	45 574	816	46 390	36 515	9 875

Investointimenot toteutuivat 37,7 miljoonan euron suuruisina. RV7-rakennushanke eteni suunnitellusti, ja rakentamiskustannuksia kertyi tilikauden aikana yhteensä 32,4 miljoonaa euroa. Suurimpia laiteinvestointeja olivat dialyysivesilaitteisto, UNA Ydin -investointi, natiivikuvauslaite ja gammakamera. Osakkeisiin on kirjautunut yhtiön tekemä sijoitus Harjun terveys Oy:n sijoitetun vapaan pääoman rahastoon ja Virtuaalikirjasto Oy:n osakehankinta.

Investointituloja syntyi noin 1,1 miljoonaa euroa yhtiön myydessä käyttöomaisuutta ja irtaimistoa leasingyhtiölle *sales and lease back* -järjestelyllä osana Harjun terveys Oy:n valmistelua. Yhtiö sai koronan myötä lahjoituksia sairaalalaitteiden hankintaan noin 60 tuhatta euroa, joilla hankittiin muun muassa ventilaattoreita.

3.10 Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu 2020

Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu (1 000 eur) yhtymä pois lukien liikelaitokset

	Alku- peräinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	773 861	4 629	778 489	772 410	6 079
Myyntituotot	695 375	-3 230	692 145	682 994	9 151
Maksutuotot	62 036	-1 259	60 776	61 541	-765
Tuet ja avustukset	4 984	8 749	13 733	15 475	-1 742
Muut toimintatuotot	11 466	369	11 835	12 400	-564
TOIMINTAKULUT	763 813	4 120	767 933	762 317	5 616
Henkilöstökulut	342 750	-7 496	335 253	325 130	10 124
Palvelujen ostot	249 222	12 123	261 345	259 561	1 785
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	66 382	-1 087	65 295	66 948	-1 653
Avustukset	60 376	283	60 659	66 193	-5 534
Muut toimintakulut	45 083	298	45 380	44 485	895
TOIMINTAKATE	10 047	509	10 557	10 093	463
Rahoitustuotot ja -kulut	-600	200	-400	410	-810
Korkotuotot	0	0	0	26	-26
Muut rahoitustuotot	0	0	0	690	-690
Korkokulut	600	-200	400	143	257
Muut rahoituskulut	0	0	0	164	-164
VUOSIKATE	9 447	709	10 157	10 503	-346
Poistot ja arvonalentumiset	12 574	-605	11 969	11 795	174
Satunnaiset erät	0	1 346	1 346	1 122	223
TILIKAUDEN TULOS	-3 127	2 660	-467	-170	-297
Poistoeron lisäys (-) tai vähenys (+)	170	0	170	170	0
Varausten lisäys (-) tai vähenys (+)	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ	-2 957	2 660	-297	0	-297

Toimintatuotot toteutuivat kokonaisuutena 6,1 miljoonaa euroa alle muutostalousarvion. Myyntituotot jäivät 9,2 miljoonaa euroa muutostalousarviota pienemmiksi, johtuen pääosin yhtymän hyvästä taloudellisesta tuloksesta, jonka seurauksena lopulliset jäsenkuntatulot toteutuivat 11,1 miljoonaa euroa ennakoitua pienempinä. Tuet ja avustukset ylittivät muutostalousarvion 1,7 miljoonalla eurolla koronaan saatujen valtionavustusten vuoksi.

Toimintakulut jäivät 5,6 miljoonaa euroa muutostalousarviota pienemmiksi. Henkilöstökulut toteutuivat 10,1 miljoonaa alle muutostalousarvion ja 10,5 miljoonaa euroa alle vuoden 2019 toteutuman. Laskua selittävät yt:ssä päätetyt toimenpiteet (irtisanomiset ja lomautukset), keskusvaraston ulkoistus ja saatujen henkilöstökorvausten kasvu (koronakorvaukset) sekä lomapalkkavelan muutos.

Palvelujen ostot toteutuivat lähes vuoden 2019 tasolla ja olivat 259,6 miljoonaa euroa. Asiakaspalvelujen ostot toteutuivat lähes talousarvion mukaisina ja olivat 122,5 miljoonaa euroa mutta laskivat 5,5 miljoonaa euroa edellisvuoden tasosta. Asiakaspalvelujen oston vähentymisen syynä on ennen kaikkea koronan aiheuttama palveluiden käytön vähenemä sekä asiakkaiden lisääntynyt palveluseleiden käyttö, mikä kirjautuu avustuksiin. Palveluseleitä käytetään erityisen paljon kotihoidossa (18 miljoonaa euroa) ja palveluasumisessa (34 miljoonaa euroa). Työvoiman vuokrauksen ostot kasvoivat edellisvuoteen verrattuna noin 1,2 miljoonaa euroa sijaisten hankinnan kasvaessa. Asiakaspalveluiden ostot ja avustukset yhteensä tarkasteltuina ylittivät muutostalousarvion 7,1 miljoonalla eurolla. Kasvua edelliseen vuoteen oli 15,0 miljoonaa euroa. Muiden palveluiden ostot alittivat talousarvion 3,3 miljoonalla eurolla. ICT-palveluostot ylittivät talousarvion noin 1,1 miljoonalla eurolla, kun yhtymä tietoisesti ajanmukaisti ICT-infraansa.

Avustukset ylittyivät muutostalousarvioon nähden 5,5 miljoonaa euroa ja olivat 66,2 miljoonaa euroa (muutostalousarvio 60,7 miljoonaa euroa). Palvelusetelien käyttö laajentui edelleen. Edelliseen vuoteen verrattuna avustukset kasvoivat siten 20,5 miljoonaa euroa

Aineet, tarvikkeet ja tavarat -ryhmässä hoitotarvikeostot (32,3 miljoonaa euroa) toteutuivat 2,6 miljoonaa euroa talousarvion suurempina ja kasvoivat myös edelliseen vuoteen verrattuna 2,2 miljoonaa euroa. Koronasta johtuva suojaintarvikkeiden kulutus nosti hoitotarvikkeiden kustannuksia.

Muut toimintakulut toteutuivat 0,9 miljoonaa muutostalousarviota pienempinä eikä niistä ole oleellista raportoitavaa. Suurin alitus on luottotappioissa, jotka toteutuivat 0,7 miljoonaa muutostalousarviota pienempinä.

Yhtymän rahoitustuotot olivat rahoitus- ja korkokuluja suuremmat.

Perussopimuksen mukaisesti yhtymä tekee 0-tuloksen.

3.11 Rahoitusosan toteutumisvertailu 2020

Rahoitusosan toteutumisvertailu (ei sisällä liikelaitoksia) (1 000 eur)

	Alku- peräinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
TOIMINTA JA INVESTOINNIT					
Toiminnan rahavirta	9 447	2 055	11 502	10 312	1 190
Vuosikate	9 447	709	10 156	10 503	-347
Satunnaiset erät	0	1 346	1 346	1 122	224
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	-1 314	1 314
Investointien rahavirta	45 574	816	46 390	36 164	7 199
Investointimenot	45 574	816	46 390	37 678	8 712
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	60	-60
Pys.vastaavien hyöd.luovutustulot	0	0	0	1 453	-1 453
Toiminta ja investoinnit, netto	-36 127	1 239	-34 888	-25 852	-6 009
RAHOITUSTOIMINTA					
Antolainauksen muutokset	0	0	0	215	-215
Antolainasaamisten lisäykset (-) (ulkoiset)	0	0	0	215	-215
Lainakannan muutokset	36 158	-39 600	-3 442	17 391	-20 833
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+)	39 600	-39 600	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys (-)	3 442	0	3 442	2 609	833
Lyhytaikaisten lainojen muutos (+/-)	0	0	0	20 000	-20 000
Muut maksuvalmiuden muutokset (+/-)	0	0	0	56 224	56 224
Rahoitustoiminta	36 158	-39 600	-3 442	73 830	35 176
Vaikutus maksuvalmiuteen	31	-38 361	-38 330	47 978	29 167

Yhtymä pystyi rahoittamaan investoinnit kassavaroista. Uusia lyhyt- tai pitkäaikaisia lainoja ei siten tilikauden aikana nostettu. Lyhytaikaisten lainojen lisäys johtuu kuntatodistuksen käytöstä.

4. Tilinpäätös- laskelmat

4.1 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	01.01.-31.12.2020		01.01.-31.12.2019	
	Eritellyt	Yhteensä	Eritellyt	Yhteensä
Toimintatuotot				
Myyntituotot	683 020 624,21		685 495 059,24	
Maksutuotot	61 541 299,60		60 198 547,62	
Tuet ja avustukset	15 899 540,18		6 542 794,28	
Muut toimintatuotot	12 399 967,60	772 861 431,59	12 521 362,28	764 757 763,42
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-267 211 653,45		-275 591 693,71	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-49 760 767,61		-52 089 914,43	
Muut henkilösivukulut	-8 885 326,28		-8 623 281,32	
Palvelujen ostot	-259 343 071,84		-259 754 276,86	
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-66 953 526,28		-64 663 805,16	
Avustukset	-66 193 323,22		-45 728 403,31	
Muut toimintakulut	-44 527 794,43	-762 875 463,11	-45 719 110,92	-752 170 485,71
TOIMINTAKATE		9 985 968,48		12 587 277,71
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	26 146,33		69 732,95	
Muut rahoitustuotot	690 229,20		344 897,01	
Korkokulut	-143 068,43		-351 455,12	
Muut rahoituskulut	-163 592,71	409 714,39	-163 701,50	-100 526,66
VUOSIKATE		10 395 682,87		12 486 751,05
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 545 261,78		-12 780 333,21	
Arvonalentumiset	-250 000,00	-11 795 261,78	-331 521,99	-13 111 855,20
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot	1 122 480,66		0,00	
Satunnaiset kulut	0,00	1 122 480,66	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS		-277 098,25		-625 104,15
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		169 693,75		169 693,80
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		0,00		520 587,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ		-107 404,50		65 176,65

4.2 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	01.01.-31.12.2020		01.01.-31.12.2019	
	Eritellyt	Yhteensä	Eritellyt	Yhteensä
Toiminnan rahavirta				
VUOSIKATE	10 395 682,87		12 486 751,05	
Satunnaiset erät	1 122 480,66		0,00	
Tulorahoituksen korjauseurat +/-	-1 313 554,29	10 204 609,24	-3 110 003,84	9 376 747,21
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-37 677 756,67		-16 648 379,59	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	60 150,94		0,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 453 246,65	-36 164 359,08	15 000,00	-16 633 379,59
Toiminnan ja investointien rahavirta		-25 959 749,84		-7 256 632,38
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten vähennykset	215 000,00	215 000,00	215 500,00	215 500,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys -	-2 608 776,90		-2 608 776,90	
Lyhytaikaisten lainojen muutos +/-	20 000 000,00	17 391 223,10	0,00	-2 608 776,90
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset +/-	844 681,19		-512 137,24	
Vaihto-omaisuuden muutos +/-	-5 407 427,42		339 821,51	
Saamisten muutos +/-	43 273 636,50		-13 902 104,00	
Korottomien velkojen muutos +/-	17 740 762,73	56 451 653,00	3 893 580,66	-10 180 839,07
Rahoituksen rahavirta		74 057 876,10		-12 574 116,47
Rahavarojen muutos +/-		48 098 126,26		-19 830 748,85
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	68 424 592,73		20 326 466,47	
Rahavarat 1.1	20 326 466,47	48 098 126,26	40 157 215,32	-19 830 748,85

4.3 Tase

VASTAAVAA	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT	125 036 145,61	100 531 159,02
Aineettomat hyödykkeet	706 180,34	646 925,69
Aineettomat oikeudet	267 475,18	646 925,69
Muut pitkävaikutteiset menot	33 870,64	0,00
Ennakkomaksut	404 834,52	0,00
Aineelliset hyödykkeet	116 550 151,86	92 136 503,40
Maa- ja vesialueet	645 479,99	645 479,99
Rakennukset	58 544 212,06	63 397 497,92
Kiinteät rakenteet ja laitteet	139 303,02	166 736,54
Koneet ja kalusto	12 009 089,77	13 862 452,52
Muut aineelliset hyödykkeet	34 973,84	34 973,84
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	45 177 093,18	14 029 362,59
Sijoitukset	7 779 813,41	7 747 729,93
Osakkeet ja osuudet	7 158 313,41	6 911 229,93
Muut lainasaamiset	621 500,00	836 500,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	23 000,00	100 000,00
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	23 000,00	100 000,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	111 661 370,34	101 429 453,16
Vaihto-omaisuus	10 137 624,88	4 730 197,46
Aineet ja tarvikkeet	10 137 624,88	4 730 197,46
Saamiset	33 099 152,73	76 372 789,23
Pitkäaikaiset saamiset	6 725 571,07	7 818 356,07
Myyntisaamiset	6 725 571,07	7 818 356,07
Lyhytaikaiset saamiset	26 373 581,66	68 554 433,16
Myyntisaamiset	13 357 137,90	53 890 844,76
Muut saamiset	9 792 110,58	12 710 561,15
Siirtosaamiset	3 224 333,18	1 953 027,25
Rahoitusarvopaperit	45 000 000,00	0,00
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	45 000 000,00	0,00
Rahat ja pankkisaamiset	23 424 592,73	20 326 466,47
VASTAAVAA YHTEENSÄ	236 720 515,95	202 060 612,18

VASTATTAVAA	2020	2019
OMA PÄÄOMA	61 970 355,24	62 077 759,74
Peruspääoma	60 536 544,46	60 536 544,46
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	1 541 215,28	1 476 038,63
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-107 404,50	65 176,65
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	236 377,95	406 071,70
Poistoero	236 377,95	406 071,70
PAKOLLISET VARAUKSET	8 527 541,00	9 490 206,00
Muut pakolliset varaukset	8 527 541,00	9 490 206,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 408 748,12	1 641 066,93
Valtion toimeksiannot	1 307 670,53	673 349,34
Muut toimeksiantojen pääomat	1 101 077,59	967 717,59
VIERAS PÄÄOMA	163 577 493,64	128 445 507,81
Pitkäaikainen	18 279 328,00	20 621 438,20
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	18 279 328,00	20 621 438,20
Lyhytaikainen	145 298 165,64	107 824 069,61
Joukkovelkakirjalainat	20 000 000,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 342 110,20	2 608 776,90
Ostovelat	42 932 253,04	36 116 892,29
Muut velat	16 885 223,67	7 209 314,52
Siirtovelat	63 138 578,73	61 889 085,90
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	236 720 515,95	202 060 612,18

4.4 Konsernilaskelmat

KONSERNIN TULOSLASKELMA

	01.01.-31.12.2020		01.01.-31.12.2019	
	Eritellyt	Yhteensä	Eritellyt	Yhteensä
Toimintatuotot				
Myyntituotot	685 069 551,01		687 488 489,19	
Maksutuotot	61 541 299,60		60 198 547,62	
Tuet ja avustukset	15 899 540,18		6 542 794,28	
Muut toimintatuotot	12 403 925,64	774 914 316,43	12 522 192,57	766 752 023,66
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-268 838 615,04		-277 192 601,51	
Eläkekulut	-50 015 246,45		-52 358 448,23	
Muut henkilösivukulut	-8 932 398,49		-8 658 880,63	
Palvelujen ostot	-257 953 932,72		-258 368 791,88	
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-67 721 515,49		-65 476 695,86	
Avustukset	-66 193 323,22		-45 728 403,31	
Muut toimintakulut	-44 684 134,13	-764 339 165,54	-45 912 656,25	-753 696 477,67
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	59 475,93	59 475,93	319 062,23	319 062,23
TOIMINTAKATE		10 634 626,82		13 374 608,22
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	26 146,33		69 733,04	
Muut rahoitustuotot	698 229,20		354 737,01	
Korkokulut	-146 458,56		-352 592,38	
Muut rahoituskulut	-164 294,29	413 622,68	-164 485,55	-92 607,88
VUOSIKATE		11 048 249,50		13 282 000,34
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 999 473,78		-13 225 493,25	
Arvonalentumiset	-250 000,00	-12 249 473,78	-331 521,99	-13 557 015,24
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot	1 122 480,66	1 122 480,66	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS		-78 743,62		-275 014,90
Tilikauden verot	-28 066,51		-4 324,17	
Laskennalliset verot	1 839,28	-26 227,23	0,00	-4 324,17
Vähemmistöosuus				
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-25 470,50	-25 470,50	-6 037,51	-6 037,51
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ		-130 441,34		-285 376,58

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	01.01.-31.12.2020		01.01.-31.12.2019	
	Eritellyt	Yhteensä	Eritellyt	Yhteensä
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	11 048 249,50		13 282 000,34	
Satunnaiset erät	1 122 480,66		0,00	
Tilikauden verot	-28 066,51		-4 324,17	
Tulorahoituksen korjaukset	-1 373 030,22	10 769 633,43	-3 429 066,07	9 848 610,10
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-37 944 607,08		-17 312 259,71	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	60 150,94			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 459 446,25	-36 425 009,89	89 302,32	-17 222 957,39
Toiminnan ja investointien rahavirta		-25 655 376,46		-7 374 347,29
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten vähennykset	215 000,00	215 000,00	215 500,00	215 500,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys +	0,00		262 500,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys -	-2 871 276,90		-2 608 776,90	
Lyhytaikaisten lainojen muutos +/-	19 912 500,00	17 041 223,10	87 499,50	-2 258 777,40
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset +/-	844 681,19		-512 137,24	
Vaihto-omaisuuden muutos +/-	-5 407 427,42		339 821,51	
Saamisten muutos +/-	43 257 615,91		-13 941 020,62	
Korottomien velkojen muutos +/-	17 823 634,46	56 518 504,14	3 905 363,42	-10 207 972,93
Rahoituksen rahavirta		73 774 727,24		-12 251 250,33
Rahavarojen muutos +/-		48 119 350,78		-19 625 597,62
Rahavarat 31.12.	69 094 750,42		20 975 399,64	
Rahavarat 1.1	20 975 399,64	48 119 350,78	40 600 997,26	-19 625 597,62

KONSERNIN TASE

VASTAAVAA	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT	126 336 815,10	101 961 719,17
Aineettomat hyödykkeet	754 631,01	655 553,03
Aineettomat oikeudet	315 925,85	655 553,03
Muut pitkävaikutteiset menot	33 870,64	0,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	404 834,52	0,00
Aineelliset hyödykkeet	118 910 681,07	94 726 222,53
Maa- ja vesialueet	671 319,80	671 319,80
Rakennukset	59 230 188,68	64 106 817,45
Kiinteät rakenteet ja laitteet	149 724,09	181 513,99
Koneet ja kalusto	13 629 631,96	15 682 179,20
Muut aineelliset hyödykkeet	52 723,36	55 029,50
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	45 177 093,18	14 029 362,59
Sijoitukset	6 671 503,02	6 579 943,61
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	1 088 825,34	539 349,41
Osakkeet ja osuudet	4 958 991,23	5 201 907,75
Muut lainasaamiset	621 500,00	836 500,00
Muut saamiset	2 186,45	2 186,45
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	23 000,00	100 000,00
Muut toimeksiantojen varat	23 000,00	100 000,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	112 606 304,73	102 337 142,44
Vaihto-omaisuus	10 137 624,88	4 730 197,46
Aineet ja tarvikkeet	10 137 624,88	4 730 197,46
Saamiset	33 373 929,43	76 631 545,34
Pitkäaikaiset saamiset	6 725 571,07	7 818 356,07
Myyntisaamiset	6 725 571,07	7 818 356,07
Lyhytaikaiset saamiset	26 648 358,36	68 813 189,27
Myyntisaamiset	13 594 804,54	54 107 851,99
Muut saamiset	9 792 110,58	12 710 561,15
Siirtosaamiset	3 261 443,24	1 994 776,13
Rahoituservopaperit	45 000 000,00	0,00
Rahat ja pankkisaamiset	24 094 750,42	20 975 399,64
VASTAAVAA YHTEENSÄ	238 966 119,83	204 398 861,61

VASTATTAVAA	2020	2019
OMA PÄÄOMA	63 311 037,78	63 441 479,14
Peruspääoma	60 536 544,46	60 536 544,46
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	2 904 934,67	3 190 311,26
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-130 441,34	-285 376,58
VÄHEMMISTÖSUUDET	655 520,05	625 854,94
PAKOLLISET VARAUKSET	8 527 541,00	9 490 206,00
Muut pakolliset varaukset	8 527 541,00	9 490 206,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 408 748,12	1 641 066,93
Valtion toimeksiannot	1 307 670,53	673 349,34
Muut toimeksiantojen pääomat	1 101 077,59	967 717,59
VIERAS PÄÄOMA	164 063 272,87	129 200 254,60
Pitkäaikainen	18 358 232,35	20 964 681,84
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	18 279 328,00	20 883 938,20
Laskennalliset verovelat	78 904,35	80 743,64
Lyhytaikainen	145 705 040,52	108 235 572,76
Joukkovelkakirjalainat	20 000 000,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 342 110,20	2 696 276,90
Ostovelat	42 929 927,97	36 050 720,12
Muut velat	16 995 534,73	7 349 674,96
Siirtovelat	63 437 467,62	62 138 900,78
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	238 966 119,83	204 398 861,61

5. Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

LIITETIETO 1

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alemman arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintameno tai sitä alemman hankintameno tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Vaihto-omaisuudessa olevan lääkevaraston arvo merkitty taseeseen eräkohtainen hankintameno -periaatteen mukaisesti.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kahdessa sopimuksessa hyvinvointiyhtymä on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon. Kaksi sopimusta on tehty suojaamaan koko lainasalkkua tulevan rahoitustarpeen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.

Konsernitilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän konsernitilinpäätös on laadittu noudattaen kirjanpitolausituksen kuntajaoston antamaa yleisohjetta kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta.

Kuntayhtymän tilinpäätös sisältää konsernin tuloslaskelman, taseen sekä rahoituslaskelman sekä edellä mainittuihin laskelmiin liittyvät tunnusluvut.

Vuoden 2020 aikana konsernirakenteeseen ei ole tullut muutoksia.

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tytäryhteisö Päijät-Hämeen Tekstiilihuolto Oy. Osakkuusyhteisöinä konserniin on yhdistelty Lahden Sairaalaparkki Oy, Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy sekä Päijät-Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty.

Pysyviin vastaaviin sisältyviä sisäisiä katteita ei ollut tilikaudella 2020.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kuntayhtymän ja sen tytäryhteisön keskinäisen omistus on eliminoitu kunnille ja kuntayhtymille sovitellulla hankintamenomenetelmällä.

Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan edellisten tilikausien ylijäämään.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu tilikauden ylijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Tytäryhteisö sekä osakkuusyhteisöt tekevät omassa kirjanpidossaan suunnitelman mukaiset poistot, joten poisto-oikaisujen laatimiselle ei ole ollut tarvetta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa kuntayhtymän kirjaamat vapaaehtoiset ja verotusperäiset varaukset sekä poistoero on kirjattu konsernin vapaaseen omaan pääomaan.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Osakkuusyhteisöjen tilinpäätöstietoja ei ole muutettu Päijät-Hämeen

hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätösperiaatteiden mukaisiksi niiden epäolennaisuuden vuoksi.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vertailutietoina konsernitilinpäätöksessä esitetään Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tulos ja tase sekä rahoituslaskelma. Muutoksia edellisen tilikauden tietoihin ei ole tullut.

LIITETIETO 6

Kuntayhtymän toimintatuotot *)

	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019
Myyntituotot jäsenkunnilta	643 098 801	646 791 329	643 098 801	646 791 329
Myyntituotot ulkokunnilta ja kuntayhtymiltä	12 905 126	13 538 331	12 905 126	13 538 331
Erytisvaltionosuus	1 841 328	1 911 297	1 841 328	1 911 297
Muut myyntituotot	19 573 597	18 931 738	17 524 670	16 937 465
Maksutuotot	61 541 341	60 198 548	61 541 341	60 198 548
Tuet ja avustukset	15 687 041	6 305 086	15 683 083	6 305 086
Muut toimintatuotot	12 399 082	12 521 350	12 399 082	12 521 362
Kalliin hoidon tasaus ja erityisvelvoitemaksu	7 868 001	6 554 346	7 868 001	6 554 346
Kuntayhtymän toimintatuotot yhteensä	774 914 316	766 752 024	772 861 432	764 757 763

*) Toimintatuottojen erittely esitetään ulkoisista eristä

LIITETIETO 9

Palvelujen ostojen erittely	Kuntayhtymä	
	2020	2019
Asiakaspalvelujen ostot	122 503 482	128 004 470
Muiden palvelujen ostot	136 839 590	131 749 807
Kuntayhtymän palvelujen ostot yhteensä	259 343 072	259 754 276

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

LIITETIETO 11

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

- Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.
- Valtuuston päätöksen 12.12.2016 §8 mukaan 1.1.2017 liiketoimintasiirroissa Lahden kaupungilta ja Hollolan kunnalta siirtyneen omaisuuden osalta noudatetaan omaisuuden luovuttajan poistoaikaa.
- Valtuuston kokouksessaan 17.12.2012 §41 hyväksymät ja kokouksessaan 9.12.2013 §48 täydentämät poistoperusteet ovat seuraavat:

Poistoperusteet 1.1.2013 alkaen hyödykkeille, jotka hankittu 1.1.2013 jälkeen

	Poistomenetelmä	Poistoaika
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		5 vuotta
Tietokoneohjelmistot	1 Tasapoisto	3 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	2 Tasapoisto	2 vuotta

Aineelliset hyödykkeet

Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset, kiviset	3 Tasapoisto	25 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset, puiset	3 Tasapoisto	20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	3 Tasapoisto	20 vuotta
Tilasaneeraukset	4 Tasapoisto	5 vuotta **)
Rakennusten tekniset laitteet	4 Tasapoisto	20 vuotta

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Pysäköintialueet		15 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet		10 vuotta

Koneet ja kalusto

Kuljetusvälineet	Tasapoisto	5 vuotta
Liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5 vuotta
Sairaala- ja terveydenhuolto laitteet, lyhytikäiset	Tasapoisto	5 vuotta
Sairaala- ja terveydenhuolto laitteet, pitkäikäiset	5 Tasapoisto	8 vuotta
Tietokonelaitteet	6 Tasapoisto	3 vuotta
Viestintälaitteet	7 Tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	8 Tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet, pitkäikäiset	8 Tasapoisto	5 vuotta

1. Tietokoneohjelmistojen osalta poistoaika heijastaa ohjelmistojen taloudellista pitoaika varovaisuuden periaate huomioiden.
2. Esimerkiksi osakehuoneistojen perusparantamisenot.
3. Sovelletaan rakennusrungon hankintamenon poistamiseen **) uudisrakennusten ja sellaisten peruskorjattavien toiminnallisten kokonaisuuksien osalta, joiden peruskorjausaste on 80 prosenttia tai yli.
4. **) Sovelletaan rakennusten saneerauskohteille, jotka eivät ole peruskorjauksen taseisia, mutta jotka parantavat tilan toiminnallisuutta ja jatkavat tilan käyttöikä.
5. Rakennusrungon hankintamenoön sisällytettävät rakennusten tekniset laitteet, kuten hissit, ilmanvaihto-, lämmitys- ja jäähdytyslaitteistot ja keskusantennit.
6. Vain ne laitteet, joiden taloudellinen pitoaika varovaisuuden periaate huomioiden on kahdeksan vuotta. Esimerkiksi magneettikuvauslaitteisto, tietokonetomografialaitteisto, suoradigitaalinen rtg-tutkimuslaite.
7. Palvelimet, tietoverkkolaitteet, reitittimet, tietokoneiden yhteydessä hankitut ohjelmistot, jos ylittävät aktivointirajan.
8. Televiestintä-, audio-, video- ja muut ICT-laitteet. Teleliikenneverkot mukaan lukien kaapeloinnit. Murto- ja palohälytysjärjestelmät.
9. Muut laitteet ja kalusteet, esimerkiksi konttorikalusteet, ravintokeskuksen laitteet. Viiden vuoden poistoaika pääasiallisesti vain ravintokeskuksen laitteille.

**) Valtuusto 9.12.2013 §48 täydennys

Valtuuston kokouksessaan 7.12.2010 §29 hyväksymät ja kokouksessaan 11.6.2012 § 20 täydentämät poistoperusteet ovat seuraavat:
Poistoperusteet 1.1.2012 alkaen hyödykkeille, jotka hankittu ennen 1.1.2013

	Poisto- menetelmä	Poistoaika
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
ATK-ohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta *)
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Verkostot (ilmanvaihto, tietoliikenne yms.)	Tasapoisto	10 vuotta
Pysäköintialueet	Tasapoisto	15 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut liikkuvat työkonet	Tasapoisto	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet, lyhytikäiset	Tasapoisto	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet, pitkäikäiset	Tasapoisto	8 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3 vuotta

*) Hallinto- ja laitosrakennusten ryhmässä noudatetaan rakennusten teknisten laitteiden osalta 20 vuoden poistoaikaa ja rakennusrungon osalta 30 vuoden poistoaikaa.

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kuntayhtymässä kirjattu vuosikuluksi.

LIITETIETO 12

Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	9 490 206	12 593 609	9 490 206	12 593 609
Vähennykset tilikaudella	-962 665	-3 103 403	-962 665	-3 103 403
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	8 527 541	9 490 206	8 527 541	9 490 206

LIITETIETO 14

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019
Satunnaiset tuotot	905 442	0	905 442	0
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	217 038	0	217 038	0
Satunnaiset tuotot yhteensä	1 122 481	0	1 122 481	0

LIITETIETO 15

Osinkotuottojen erittely	Kuntayhtymä	
	2020	2019
Osinkotuotot muista yhteisöistä	216 018	177 598
Yhteensä	216 018	177 598

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat / Kuntayhtymä

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakko-maksut ja kesken-eräiset hyödykkeet	Yhteensä	Maa- ja vesi-alueet	Raken-nukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödyk-keet	Ennakko-maksut ja kesken-eräiset hyödykkeet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	646 926	0	0	646 926	645 480	63 397 498	166 737	13 862 453	34 974	14 029 363	92 136 503
Lisäykset tilikauden aikana	0	0	920 870	920 870	0	0	0	2 186 809	0	34 570 078	36 756 887
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0	0	60 151	0	0	60 151
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	579	0	2 488 470	0	0	2 489 049
Siirrot erien välillä	0	62 530	516 035	578 566	0	1 855 262	0	1 521 680	0	-3 422 347	-45 405
Tilikauden poisto	379 451	28 660	0	408 110	0	6 707 969	27 434	3 013 231	0	0	9 748 633
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poistamaton hankintameno 31.12.	267 475	33 871	404 835	706 180	645 480	58 544 212	139 303	12 009 090	34 974	45 177 093	116 550 152
Arvonkorotukset	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	267 475	33 871	404 835	706 180	645 480	58 544 212	139 303	12 009 090	34 974	45 177 093	116 550 152
Olennaiset lisäpoistot											
Erittely olennaisista lisäpoistoista	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Pysyvät vastaavat / Kuntayhtymä

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet omistus- yhteys- yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Muut laina- saamiset	Yhteensä	Kaikki yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 525 272	198 620	5 519 304	7 243 196	836 500	8 079 696	100 863 125
Lisäykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	0	37 677 757
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0	60 151
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	1 827	1 827	215 000	216 827	2 705 876
Siirrot erien välillä	0	490 000	8 910	498 910	0	498 910	1 032 070
Tilikauden poisto	0	0	0	0	0	0	10 156 743
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0	0	581 966	581 966	0	581 966	581 966
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 525 272	688 620	4 944 422	7 158 313	621 500	7 779 813	125 036 146
Arvonkorotukset	0	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 525 272	688 620	4 944 422	7 158 313	621 500	7 779 813	125 036 146

Arvonlennukset, Osakkeet ja osuudet, Muut osakkeet ja osuudet Lahden Terveystalo Oy osakkeet 250 000, 00

Pysyvät vastaavat / Konserni

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikuttiset menot	Ennakomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	655 553	0	0	655 553	671 320	64 106 817	181 514	15 682 179	55 030	14 029 363	94 726 223
Lisäykset tilikauden aikana	46 160	0	920 870	967 030	0	0	0	2 407 500	0	34 570 078	36 977 577
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0	0	60 151	0	0	60 151
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	579	0	2 490 475	0	0	2 491 054
Siirrot erien välillä	0	62 530	-516 035	-453 505	0	1 855 262	0	1 521 680	0	-3 422 347	-45 405
Tilikauden poisto	385 787	28 660	0	414 447	0	6 731 312	31 790	-3 431 101	2 306	0	3 334 307
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poistamaton hankintameno 31.12.	315 926	33 871	404 835	754 631	671 320	59 230 189	149 724	13 629 632	52 723	45 177 093	118 910 681
Arvonkorotukset	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	315 926	33 871	404 835	754 631	671 320	59 230 189	149 724	13 629 632	52 723	45 177 093	118 910 681

Pysyvät vastaavat / Konserni

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet			Muut saamiset		Kaikki yhteensä
	Osakkeet omistus- yhteys- yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	539 349	5 201 908	5 741 257	838 686	6 579 944	101 961 719
Lisäykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	37 944 607
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	60 151
Vähennykset tilikauden aikana	0	1 827	1 827	215 000	216 827	2 707 881
Siirrot erien välillä	490 000	8 910	498 910	0	498 910	0
Tilikauden poisto	0	0	0	0	0	3 748 754
Osuus osakkuus- yhteisön voitosta/ tappiosta	59 476	0	59 476	0	59 476	59 476
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0	250 000	250 000	0	250 000	119 915 312
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 088 825	4 958 991	6 047 817	623 686	6 671 503	126 336 815
Arvonkorotukset	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 088 825	4 958 991	6 047 817	623 686	6 671 503	126 336 815

Maa- ja vesialueet erittely	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019
Maa- ja vesialueet	671 320	671 320	645 480	645 480
Kiinteistöjen liittymismaksut	127 535	127 535	125 816	125 816
Muut maa- ja vesialueet	543 785	543 785	519 664	519 664
Maa- ja vesialueet yhteensä	671 320	671 320	645 480	645 480

LIITETIETO 20-22

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Kuntakonsernin osuus (1000 €)

Nimi	Yhtiön virallinen tunnus	Kuntayhtymän omistus-osuus	Konsernin omistus-osuus	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt						
Päijät-Hämeen Tekstiilihuolto Oy	0213162-9	77,39 %	77,39 %	1 988	556	93
Osakkuusyhteisöt						
Lahden Sairaala-parkki Oy	2417816-1	38 %	38 %	227	4 075	4
Päijät-Hämeen Laitoshuolto-palvelut Oy	2828893-1	43,1 %	43,1 %	143	1 735	4
Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy	2828895-8	43,1 %	43,1 %	208	1 419	29
Harjun terveys	3161392-6	49 %	49 %	427	78	0
Kuntayhtymät						
Päijät-Hämeen hyvinvointi-kuntayhtymä	0215606-8		100 %	61 970	163 577	-107
Yhteensä				64 536	171 365	22

LIITETIETO 23

Saamiset tytäryhteisöiltä, osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä

Saamisten erittely	Konserni				Kuntayhtymä			
	2020		2019		2020		2019	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Myyntisaamiset	0	1 958	0	31 260	0	1 958	0	31 260
Lainasaamiset	621 500	0	836 500	0	621 500	0	836 500	0
Muut saamiset	0	23 602	0	40 818	0	23 602	0	40 818
Siirtosaamiset	0	13 636	0	0	0	13 636	0	0
Saamiset yhteensä	621 500	39 195	836 500	72 078	621 500	39 195	836 500	72 078

*) vuoden 2019 luvut korjattu vastaamaan vuoden 2020 lukuja

LIITETIETO 24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Ennakkomenot	0	24 063	0	0
Tulojäämät				
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	1 200 000	1 300 000	1 200 000	1 300 000
TVR-koulutuskorvaus	110 759	204 531	110 759	204 531
Potilasvakuutus	-30 493	572 537	-30 493	572 537
Muut siirtosaamiset	1 981 177	1 422 239	1 944 067	1 380 490
Muut siirtosaamiset yhteensä	3 261 443	3 499 307	3 224 333	3 457 558
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	3 261 443	3 523 369	3 224 333	3 457 558

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

LIITETIETO 25

Oman pääoman erittely	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019
Peruspääoma 1.1.	60 536 544	60 536 544	60 536 544	60 536 544
Peruspääoma 31.12.	60 536 544	60 536 544	60 536 544	60 536 544
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	3 190 311	2 467 541	1 476 038	1 134 061
Edellisen tilikauden ylijäämä	-285 377	722 770	65 177	341 977
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	2 904 934	3 190 312	1 541 215	1 476 038
Tilikauden ylijäämä	-130 441	-285 377	-107 405	65 177
Oma pääoma yhteensä	63 311 037	63 441 480	61 970 355	62 077 759

Erittely peruspääoman jakautumisesta

Jäsenkunnan osuus peruspääomasta

	2020	2019
Asikkala	2 685 560	2 685 560
Hartola	1 167 563	1 167 563
Heinola	5 768 763	5 768 763
Hollola	6 666 704	6 666 704
Iitti	1 713 491	1 713 491
Kärkölä	1 759 052	1 759 052
Lahti	31 687 086	31 687 086
Myrskylä	457 833	457 833
Orimattila	4 927 321	4 927 321
Padasjoki	1 386 525	1 386 525
Pukkila	696 641	696 641
Sysmä	1 620 003	1 620 003
Peruspääoma yhteensä	60 536 544	60 536 544

LIITETIETO 27

Pitkäaikaiset velat	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 742 500	12 848 500	11 742 500	12 848 500
Pitkäaikaiset velat yhteensä	11 742 500	12 848 500	11 742 500	12 848 500

(velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin 5 vuoden kuluttua)

LIITETIETO 29

Pakolliset varaukset	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	8 527 541	9 490 206	8 527 541	9 490 206
Muut pakolliset varaukset yhteensä	8 527 541	9 490 206	8 527 541	9 490 206

LIITETIETO 30

Vieras pääoma	2020	2019
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	298 852	272 965
Yhteensä	298 852	272 965

LIITETIETO 31

Sekkilimiitti	Kuntayhtymä	
	2020	2019
Luotollisen sekkitilin sekkilimiitti 31.12.	20 000 000	20 000 000
- siitä käyttämättä oleva määrä	20 000 000	20 000 000

LIITETIETO 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	46 075 415	46 481 754	45 850 706	46 268 221
Potilasvakuutus	904 120	1 034 240	904 120	1 034 240
Korkojaksotukset	43 808	114 772	43 808	113 640
Muut menojäämät	16 414 125	14 508 135	16 339 946	14 472 985
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	63 437 468	62 138 901	63 138 579	61 889 086
Siirtovelat yhteensä	63 437 468	62 138 901	63 138 579	61 889 086

LIITETIETO 34

	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019
Lainojen vakuudeksi annetut kiinnitykset ja osakkeet				
Rahoitus- ja vakuutuslaitoslainojen vakuudeksi annetut kiinteistöt	504 000	504 000	0	0

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

LIITETIETO 38

	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019
Vuokravastuut				
Toimitilojen vuokravastuut	280 648 042	343 074 514	280 643 567	343 074 514
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	12 042 232	7 046 420	12 030 201	7 046 420
Vuokravastuut yhteensä	292 690 274	350 120 934	292 673 767	350 120 934
seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	33 824 809	35 297 261	33 820 627	35 297 261

Leasingvuokrasopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.

LIITETIETO 41

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019
Realisoitumattomat vuokravakuudet	9 484	41 506	9 484	41 506
Perusterveydenhuollon vastaanottopalvelut	389 488 587	4 461 615	389 488 587	4 461 615
Lahjakirjat professuu- reista yliopistoille	144 583	77 333	144 583	77 333
Logistinen ratkaisu	3 092 686	4 639 029	3 092 686	4 639 029
Perustietotekniikka	9 600 000	0	9 600 000	0
Yhteistyö- ja kumppanuus- sopimukset	402 335 340	9 219 483	402 335 340	9 219 483
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	50 787 263	6 031 291	50 787 263	6 031 291

Potilasvakuutusmaksuihin liittyvä laina vakuutuskausilta 1987–2020 yhteensä 9 431 656 euroa. Pakollisiin varauksiin on kirjattu 8 527 541 euroa ja muihin siirtovelkoihin 904 120 euroa.

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019

Koronvaihtosopimus 1 / 693625 Nordea

Koronvaihtosopimus 1 on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.

Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.

Kuntarahoitus Oyj on ostanut 30.9.2008 Nordea Pankki Suomi Oyj:ltä luottosalkun, joka sisälsi kyseisen lainan.

Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimukset alkavat 19.9.2007 ja erääntyvät 21.9.2020.

Korkoa maksetaan Kiinteä korko 4,85 %

Korkoa saadaan 12 kk Euribor (sis. mahd. marginaalin)

Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	0	266 662	0	266 662
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0	-14 082	0	-14 082

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019

Koronvaihtosopimus 2 / 363507 Osuuspankki

Koronvaihtosopimus 2 on tehty nykyisen salkun kahden lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät eivät vastaa toisiaan. Sopimukset alkavat 19.12.2014 ja erääntyvät 19.12.2023

Korkoa maksetaan Kiinteä korko 0,844 %

Korkoa saadaan 12 kk Euribor (sis.mahd.marginaalin)

Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	2 730 000	3 200 000	2 730 000	3 200 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-85 503	-95 613	-85 503	-95 613
Tasalyhenteinen				

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019

Koronvaihtosopimus 3 / 363509 Osuuspankki

Koronvaihtosopimus 3 on tehty suojaamaan koko lainasalkkua tulevan rahoitustarpeen korkoriskin suojaamiseksi.

Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.

Sopimukset alkavat 15.6.2015 ja erääntyvät 15.12.2023.

Korkoa maksetaan Kiinteä korko 1,066 %

Korkoa saadaan 12 kk Euribor (sis. mahd. marginaalin)

Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	7 500 000	7 500 000	7 500 000	7 500 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-350 893	-362 405	-350 893	-362 405
Lyhennysohjelma bullet				

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019

Koronvaihtosopimus 4 / 16033965 Osuuspankki

Koronvaihtosopimus 4 on tehty suojaamaan koko lainasalkkua tulevan rahoitustarpeen korkoriskin suojaamiseksi.

Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset alkavat 30.6.2025 ja erääntyvät 30.6.2041.

Korkoa maksetaan Kiinteä korko 0,155 %

Korkoa saadaan EUR6M marginaali 0,00 % p.a

Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	35 000 000	0	35 000 000	0
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-284 385	0	-284 385	0
Tasalyhenteinen				

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

LIITETIETO 42

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019
Vakinaiset				
Ympäristöterveyskeskus	24	26	24	26
Sosiaalialan osaamiskeskus Verso	6	6	6	6
Ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus	1 778	1 852	1 778	1 852
Perhe- ja sosiaalipalvelut	1 361	1 367	1 361	1 367
Yhtymäpalvelut	433	442	433	442
Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	1 879	1 912	1 879	1 912
Yhtymän johto	45	48	45	48
P-H Tekstiilihuolto Oy	49	54	0	0
Vakinaiset yhteensä	5 575	5 707	5 526	5 653
Määräaikaiset yhteensä				
Ympäristöterveyskeskus	7	5	7	5
Sosiaalialan osaamiskeskus Verso	10	4	10	4
Ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus	379	443	379	443
Perhe- ja sosiaalipalvelut	269	310	269	310
Yhtymäpalvelut	43	60	43	60
Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	542	480	542	480
Yhtymän johto	4	1	4	1
P-H Tekstiilihuolto Oy	10	0	0	0
Määräaikaiset yhteensä	1 264	1 303	1 254	1 303
Henkilöstön lukumäärä yhteensä	6 839	7 010	6 780	6 956

LIITETIETO 43

Henkilöstökulut	Konserni		Kuntayhtymä	
	2020	2019	2020	2019
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	327 786 260	338 209 930	325 857 747	336 304 889
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	320 420	321 138	320 420	321 138
Henkilöstökulut yhteensä	328 053 212	338 531 068	326 178 167	336 626 027

LIITETIETO 45

Tilintarkastajan palkkiot	2020	2019
BDO Auditor Oy		
Muut palkkiot	0	17 020
KPMG Oy Ab		
Tilintarkastuspalkkiot (lakisääteinen tarkastus)	44 945	34 524
Muut tilintarkastajalle kuuluvat tehtävät	9 320	5 958
Tarkastuslautakunnan avustaminen	6 906	6 790
Muut palkkiot	92 536	101 232
Palkkiot yhteensä	153 706	165 524

LIITETIETO 46

Kuntayhtymä on antanut osakkuusyhteisölleen Lahden Sairaalaparkki Oy:lle osakslainaa 190 000 euroa, josta on 31.12.2020 avoimena 190 000 euroa. Lainasta peritään korkoa. Osakslainasopimuksen mukaan velan pääoma saadaan palauttaa ja korkoa maksaa vain siltä osin, kun yhtiön vapaan omanpääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää yhtiön viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudempaan tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen tappion määrän.

Kuntayhtymä on antanut osakkuusyhteisölleen Päijät-Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy:lle pääomalainaa 431 000 euroa, josta on 31.12.2020 avoimena 216 000 euroa. Laina on osakeyhtiölain 12 mukainen laina.

Kuntayhtymä on antanut osakkuusyhteisölleen Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy:lle pääomalainaa 431 000 euroa, josta on 31.12.2020 avoimena 215 500 euroa. Laina on osakeyhtiölain 12 mukainen laina.

Kuntayhtymän arvion mukaan lainoihin ei sisälly merkittävää taloudellista riskiä.

Kuntayhtymän jäsenkuntien rahoituksen yhteismäärä yhtymän menoihin oli 650 802 508,30 euroa vuonna 2020.

Valtuusto valitsi 27.5.2019 toimitusjohtajan, jonka kanssa on solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu 3–6 kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta.

Konsernin lähi- tai intressipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

Konsernin lähipiiriin kuuluvia henkilöitä ja toimijoita ovat:

- Lahden Sairaalaparkki Oy
- Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy
- Päijät-Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy
- Toimitusjohtaja, hallituksen jäsenet, toimialajohtajat sekä valtuuston ja liikelaitosten johtokuntien ja lautakuntien puheenjohtajat

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Pääkirjanpito

- Päiväkirja
- Pääkirja
- Tilinpäätös

Osakirjanpidot

- Kassanhallinta
- Käyttöomaisuuskirjanpito
- Myyntireskontra
- Ostoreskontra
- Palkkakirjanpito
- Varastokirjanpito
- SAP-kirjanpito

Myyntireskontra, ulkoinen järjestelmä

- Esh-laskutus
- Perusterveydenhuollon laskutus
- Edelleenlaskutettavat (kuntoapu)
- Codea-sairaankuljetuslaskutus

Tase-erittelyt

- Tilinpäätös säilytetään sidottuna pysyvästi ja muut kirjanpitokirjat 10 vuotta tilikauden päättymisestä.

Luettelo kirjanpidosta ja aineistoista

Kirjanpidon osa	Tosite- laji	Numerosarja		Kirjanpito- järjestelmien keski- näiset yhteydet	Miten ja missä säilytetään
Tilinpäätös				Yrityksen tasekirjassa on esitetty kirjanpitolain edellyttämä tilinpäätös, toimintakertomus sekä luettelo kirjanpidoista ja aineistosta.	Yrityksessä paperilla
Pääkirjanpito			Pää- ja päiväkirjat	Pääkirjanpitoon kootaan yhteenveto esijärjestelmien tapahtumista.	Tapahtumat säilytetään sähköisenä DA-arkistossa
Käyttöomaisuus	AA	01	Käyttö-omaisuuden kirjaus	KOM on osa SAP-järjestelmää, joka on integroitu suoraan pääkirjanpitoon.	SAP-kirjanpito-järjestelmässä
	AF	03	Poisto-kirjaukset		
	PU	77	Pääkirjat. (purku)		
Kirjanpitotosite - Tasaustosite	AB	01	Pankin + myren + osren välitilien tasaukset	Osa SAP-järjestelmää, joka on integroitu suoraan pääkirjanpitoon.	SAP-kirjanpito-järjestelmässä
Pääkirjatilitosite	SA	01	Oikaisumuistio	Pääkirjatositteet viedään pääkirjanpitoon manuaalisesti.	SAP-kirjanpito-järjestelmässä liitteinen
	SE	01	Pääkirjatosite, esijärjestelmästä	Pääkirjatositteet viedään pääkirjanpitoon Excelinä.	

	SP	01	Oikaisumuistio - sähköinen hyväksyntä	Pääkirjatositteet viedään pääkirjanpitoon manuaalisesti.	
	SB	12	Pääkirjatilikirjaus, jaksotus		
	JP	12	Jaksotustositteen purku		
	Y1	06	Yritysten välinen kirjaus		
	Y2	06	Yritysten välinen kirjaus, esijärjestelmästä	Pääkirjatositteet viedään pääkirjanpitoon Excelinä	
	SK	21	Kassatosite		
	ST	10	Muistio, toistuvais-suoritus - ulkoinen		
Alv-vero kauden vaihteessa	SV	01	Alv-saatava- ja velkatilien netotus	Osa SAP-järjestelmää, joka on integroitu suoraan pääkirjanpitoon.	SAPkirjanpitojärjestelmässä, sähköisessä DA-arkistossa
Liittymät	L1	02	FK-palkkaliittymä	Tapahtumat siirretään liittymän kautta pääkirjanpitoon tapahtuma-kohtaisesti.	Palkkakirjanpito ja siihen liittyvät erittelyt ja laskelmat säilytetään sähköisenä DA-arkistossa
	L2	02	TEM-matkalaskuliittymä		
	L3	02	Effica-YPH-liittymä (sote)		

	L5	02	WebMarela		
	R2	04	Rahoitus -maksatus, pankin välitili	SAP-järjestelmä	Tapahtumat säilytetään sähköisenä DA-arkistossa
Myyntireskontra	RV	98	Laskun siirto	Myyntireskontran tapahtumat ovat osa SAP-järjestelmää, joka on integroitu suoraan pääkirjanpitoon.	Tapahtumat säilytetään sähköisenä DA-arkistossa
	DA	16	Asiakastosite		
	DZ	14	Asiakkaat -maksu		
	LT	11	Luottotappio-kirjaus		
Ostoreskontra	KR	19	Toimittajat -lasku	Tositteet siirtyvät Basware IP:n kautta SAP-järjestelmään	Tapahtumat säilytetään sähköisenä DA-arkistossa
	KZ	15	Toimittajat -maksu		
	KG	17	Toimittajat -hyvit.		
	KS	19	PSOP-veloitus-lasku	Tositteet siirtyvät liittymän kautta Basware IP:hen, josta SAP-järjestelmään	
	KH	17	PSOP-hyvitys-lasku	Tositteet siirtyvät liittymän kautta Basware IP:hen, josta SAP-järjestelmään	
Tiliotteet	ZP	20	Maksukirjaus	Basware-maksuliikenne-ohjelmasta liittymien kautta SAP -kirjanpito-järjestelmään	Tapahtumat säilytetään sähköisenä DA-arkistossa
COFI-täsmäytys	SC	78	Sisäinen laskenta		SAP-kirjanpito-järjestelmässä

Konsernitilinpäätöksen laadinnassa käytetyt tositiesarjat

Tositenumero	Nimi
10000	Erillistilinpäätös, yhtiön tuloslaskelma ja tase
20000	Sisäiset erät, yhtiön ilmoittamat sisäiset erät
30000	Konsolidointiviennit, erillistilinpäätös (vähemmistöosuudet)
110000	Erillistilinpäätöksen oikaisut, ulkoisten vientien oikaisut
120000	Erillistilinpäätöksen oikaisut, sisäisten erien oikaisut
32000	Vapaaehtoisten varausten purku, erillistilinpäätökset
60000	Sisäisen omistuksen eliminointi
80000	Pääomaosuusmenetelmän konsolidointiviennit

6. Eriytetyt tilinpäätökset

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitoksen eriytetty tilinpäätös ja toimintakertomus 2020

6.1 Johtajan katsaus

6.1.1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

Sanna Marinin hallitusohjelman toimeenpano vauhdittui kevään 2020 aikana, jolloin kunnille ja kuntayhtymille avattiin haettavaksi useita hankkeita. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeelle (2020–2022) ja sote-rakenneuudistushankkeelle (2020–2021) myönnettiin rahoitus jokaiseen maakuntaan. Sosiaalihuollon kehittämisohjelma on Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeen sisällä. Sosiaalihuollon kehittämisohjelman kärjet ovat: monialainen yhteistyö ja vaikuttava sosiaalihuolto, sosiaalihuollon menetelmällinen kehittäminen sekä rakenteellinen sosiaalityö. Osana sote-rakenneuudistushanketta Päijät-Hämeessä aloitti syyskuussa kaksi työntekijää digitaalisen sosiaalihuollon kehittämisessä.

Koronapandemian aikana hakuun avautui myös useita sosiaali- ja terveysministeriön erillisrahoitteisia hankkeita, jotka kytkeytyvät Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -kehittämiseen. Henkilökohtaisen budjetin kokeiluhanke (HeVa-hanke, 2020–2021) käynnistyi 1.10. ja Monialaisen lastensuojelun kehittämishanke (2020–2022) Päijät-Hämeen pilotin osalta lokakuussa ja muilta osin 1.1.2021. Työkyky (Tuetusti työhön ja osallisuuteen -hanke, 2020–2022) alkoi loppuvuodesta. Mielenterveysstrategiaa jalkauttava Yhdessä mielessä -hanke (2020–2022) sai rahoituksen loppuvuodesta, ja hanke käynnistyy vuonna 2021. Vuonna 2019 käynnistyneistä hankkeista HUU- sekä Pähee 2.0 -hankkeet jatkuivat. Yhteisenä osaamiskeskusten toteuttamana hankkeena alkoi kesällä 2020 Kansa-koulu III -hanke (2020–2021).

Versossa käynnistettiin loppuvuodesta 2019 strategiaproessi yhdessä johtokunnan kanssa. Strategia (2020–2022) valmistui ja hyväksyttiin Verson johtokunnassa keuhälä 2020. Strategian kolme keskeistä kärkeä ovat: vahva tutkimus- ja kehittämistoiminta, osaavat ja hyvinvoivat ammattilaiset sekä vaikuttava sosiaaliala ja ehkäisevä työ. Myös viestintää kehitettiin viestintäsuunnitelman pohjalta, ja se on myös vuoden

2021 painopisteenä. Yhteistyö alueiden välillä tiivistyi etäkokouksiin ja koulutuksiin siirtymisen vuoksi.

Sosiaalialan osaamiskeskusjohtajista koostuva valtakunnallinen verkosto oli aktiivisesti mukana sosiaalihuollon kehittämisen valtakunnallisissa ja alueellisissa verkostoissa ja teki yhteisiä lausuntoja keskeisistä lakiluonnoksista. Verkosto haki ja sai ensimmäistä kertaa haettavana olevasta Sosiaalityön valtion tutkimusrahoituksesta (VTR) tutkimushankkeen Lastensuojelu lapsen etuna. Tutkimusta hallinnoi Socca, ja se kiinnittyy eri alueiden monialaisen lastensuojelun kehittämishankkeisiin ja lasten hyvinvoinnin muutosten ja lapsen edun käsitteen arviointiin.

Verson tilinpäätös vuodelta 2020 on 107 405 euroa tappiollinen. Verson perustoiminnan (noin 57 000 euroa) sekä sosiaali- ja potilasasiamiestoiminnan tulokset (noin 7 000 euroa) olivat yhteensä noin 64 000 euroa tappiolliset, ja hankkeiden tappio on noin 44 000 euroa. Perustoiminnan alijäämä selittyy muun muassa LAPE-agentin ja kokemusasiantuntijatoiminnan kuluilla, 28 000 euron strategia- ja tukipalvelukuluilla ja noin 10 000 euron lomapalkkavelalla. Pähee 2.0 -hankkeen omarahoitus oli yli 30 000 euroa, eikä kaikkea saatu katettua hankkeelle osoitetulla työpanoksella eikä kaikkiin hankkeisiin kertynyt riittävästi omarahoitusta. Verson ylijäämä/alijäämä tilillä oli vuosien 2018 ja 2019 hyvien tulosten jälkeen 254 051 euroa. Mikäli tappio katetaan tältä tililtä, sinne jää vielä 146 643 euroa.

Alla olevassa taulukossa on tuotu esille Verso- liikelaitoksen tuotot ja kulut ilman rahoituseriä vastuuyksiköittäin

Tulosityksikkö	Tulosalue	Tuotot €	Kulut €	Toimintakate €
20500000	Verso perustoiminta	249 272	-306 696	-57 423
20500001	Sosiaaliasiamestoiminta	142 870	-149 529	-6 660
20500002	Projektitoiminta	338 878	-383 201	-44 323
20500004	Ehkäisevä seutukoordinaatio	73 520	-72 518	1 002
2050	Verso-liikelaitos	804 540	-911 945	-107 405

6.1.2 ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Liikelaitoksen toiminta jatkuu tilikaudella 2021 noin kaksi kertaa suuremmalla vo-lyymilla kuin vuonna 2020, sillä vuoden lopulla rahoituspäätöksen saaneilla hank-keilla on edessä täysi toimintavuosi ja uusissa hankkeissa toimii noin 18 työntekijää. Hankkeille saadaan jaettua vuokra- ja työpanoskuluja, mutta niiden toteuttamiseen sisältyy aina taloudellisia riskejä. Ylijäämä lieventää toiminnan rahoitukseen koh-distuvia riskejä. Perustoiminta ja palvelutuotanto ovat tappiollisia, joten ylijäämää käytetään arviolta noin 90 000 euroa myös vuonna 2021, jolloin sitä jää käytettäväk-si noin 56 000 euroa. Vuoden 2022 alijäämän on arvioitu olevan noin 90 000 euroa.

6.1.3 ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ

Toiminnan merkittävimmät riskit liittyvät osaamiskeskusten valtionosuuden toteu-tumisen epävarmuuteen. Valtionosuutta on esitetty leikattavaksi kolmesta miljoonas-ta kahteen miljoonaan jo useampana vuonna, mutta rahoitus on aktiivisen vaikut-tamistoiminnan johdosta pysynyt lähes nykyisellä tasolla. Toinen riskitekijä liittyy hankkeiden rahoituksen toteutumiseen. Hankkeiden maksatushakemusten rahoitus-päätösten saanti voi viipyä, joten toiminnan korjaamiseksi ei siten saada nopeasti palautetta. Osassa hankkeita tilintarkastuskulut ovat jääneet hankkeen hallinnoijan maksettaviksi ja lopullisten valtionavustuspäätösten saanti kestää. Vuonna 2018 päät-tyneiden kärkihankkeiden (LAPE, Pähee OTE sekä LAPE-agentti) lopulliset valtiona-vustuspäätökset tulivat alkuvuodesta 2021, ja niistä tuli yhteensä noin 7 000 euroa takaisinmaksettavaa. Hyvinvointiyhtymän sisäisiä (strategia- ja tukipalveluyksikön toiminnoille kohdistamia) kuluja on vaikea ennakoida, ja niiden sisällössä ja jakope-rusteissa on tilintarkastajan mukaan kehitettävää.

6.1.4 SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN

Sisäistä valvontaa toteutetaan sekä omana toimintana että koko hyvinvointikuntayh-tymän tasolla. Toimintaa seurataan ja raportoidaan kuukausiraporteissa, joissa ava-taan talouden toteumaa myös toiminnan näkökulmasta. Liikelaitoksessa noudatetaan kuntayhtymän ohjeita ja huolehditaan siitä, että toimintaa toteutetaan rahoittajien (valtio, kunnat ja kuntayhtymät sekä hankerahoittajat) edellyttämällä tavalla, jotta tulot toteutuvat suunnitellusti ja toiminnan aiheuttamat kulut saadaan katettua.

6.2 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

6.2.1 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitos: tuloslaskelma ja sen tunnusluvut (1000 €)

	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2019	
Liikevaihto		380		379
Liiketoiminnan muut tuotot		425		605
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5		-5	
Palvelujen ostot	-136	-141	-190	-195
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-607		-561	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-101		-96	
Muut henkilösivukulut	-20	-728	-17	-674
Liiketoiminnan muut kulut	-43	-43	-50	-50
Liikealijäämä(-ylijäämä)		-107		65
Tilikauden alijäämä(-ylijäämä)		-107		65
Sijoitetun pääoman tuotto, %		-53,6		15,0
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		-53,6		15,0
Voitto, %		-28,3		17,2

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitos: tuloslaskelma ja sen tunnusluvut (1000 €)

Sijoitetun pääoman tuotto, %

$100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut}$

$\text{korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

$100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) /$

$(\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta/kuntayhtymältä} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Voitto, %

$100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$

6.2.2 TOIMINNAN RAHOITUS

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitos Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut (1000 €)

	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2019	
Toiminnan rahavirta				
Liikealijäämä(-yli jäämä)	-107		65	
Rahoitustuotot ja -kulut	0	-107	-0	65
Toiminnan ja investointien rahavirta		-107		65
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Lainojen vähennys kuntayhtymältä	0	0	-424	-424
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kuntayhtymältä	-120		-116	
Saamisten muutos muilta	72		530	
Korottomien velkojen muutos muilta	156	107	-56	-358
Rahoituksen rahavirta		107		-65
Rahavarojen muutos		0		0
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	0		0	
Rahavarat 1.1.	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 5 vuodelta, 1000€		76,3		157,5
Laskennallinen lainanhoitokate				
Kassan riittävyys (pv)		0,0		0,0
Quick ratio		1,5		3,0
Current ratio		1,5		3,0

Laskennallinen lainanhoitokate

(Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Korkokulut) /
(Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv)

365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Quick ratio

(Rahat ja pankkisaamiset + Rahoitusarvopaperit + Lyhytaikaiset saamiset) /
(Lyhytaikainen vieras pääoma - Saadut ennakot)

Current ratio

(Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset)
/ (Lyhytaikainen vieras pääoma - Saadut ennakot)

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitos
Tase ja sen tunnusluvut (1000 €)

VASTAAVAA	2020	2019
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset	429	381
Lyhytaikaiset saamiset	429	381
Myyntisaamiset	12	0
Saamiset kuntayhtymältä sis.	236	116
Muut saamiset	0	1
Siirtosaamiset	182	264
Rahat ja pankkisaamiset	0	0
VASTAAVAA YHTEENSÄ	429	381

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitos
Tase ja sen tunnusluvut (1000 €)

VASTATTAVAA	2020	2019
OMA PÄÄOMA	147	254
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	254	189
Tilikauden alijäämä (yliäämä)	-107	65
VIERAS PÄÄOMA	283	127
Lyhytaikainen	283	127
Ostovelat	7	5
Muut velat	18	14
Siirtovelat	258	108
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	429	381
Omavaraisuusaste, %	34,1	66,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	35,2	12,9
Kertynyt ylijäämä	146,6	254,0
Lainakanta 31.12.	0	0
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	4	4
Lainasaamiset 31.12.	0	0

Omavaraisuusaste, %

$100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä(alijäämä) (1000 €)

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden alijäämä (ylijäämä)

Lainakanta 31.12. (1000 €)

Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat + Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä)

Lainat ja vuokravastuut 31.12. (1000 €)

Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainasaamiset 31.12. (1000€)

Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

6.3 Talousarvion toteutuminen

6.3.1 SEURANTAA KOSKEVA SÄÄNTELY

Verson johtokunta on antanut talousarviossaan (johtokunta 4.10.2019 § 13) liikelaitoksen vastuualuekohtaiset euromääräiset tavoitteet tuotoista ja kuluista sekä sanalliset tavoitteet vastuualueiden toiminnasta ja arvioinnista. Seuraavissa alakohdissa tuodaan vastuualuekohtaisesti esille toiminnan tavoitteiden toteutumista sekä tuottojen ja kulujen toteutuma erillisessä taulukossa vastuualueittain. Tuloslaskelmaosan, investointiosan ja rahoitusosan toteutuminen tulee esille seuraavassa kappaleessa. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän talousarviossaan (yhtymäkokous 16.12.2019 § 19) liikelaitokselle antaman sitovan tavoitteen toteutuminen on viimeisessä kappaleessa.

6.3.2 VERSON TEHTÄVÄT

Verso toimii osaamiskeskustoiminnasta annetun asetuksen mukaisesti itäisen Uudenmaan ja Päijät-Hämeen alueella. Laki määrittelee osaamiskeskuksen tehtävät, mutta lisäksi kunta- ja kuntayhtymätoimijat tuovat osarahoittajina esille odotuksiaan Versoa kohtaan. Verso tekee yhteistyötä myös järjestöjen ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden sekä oppilaitosten ja yliopistojen kanssa. Toimintaa johtaa johtaja yhdessä johtokunnan kanssa.

Verson henkilöstö jakautuu kolmeen ryhmään:

- valtionavustuksella sekä kuntien rahoituksella rahoitettuun perustoimintaan
- kuntatoimijoiden erikseen rahoittamaan toimintaan (sosiaali- ja potilasasiamiestoiminta ja ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön seudullinen koordinaatio Päijät-Hämeessä) sekä
- hankehenkilöstöön.

Perustoiminnassa työskenteli vuonna 2020 3,4 henkilöä (johtaja, suunnittelija, kehittäjäsosiaalityöntekijä 0,8 sekä 0,6 sihteeri) Sosiaali- ja potilasasiamiestoiminnassa on kaksi henkilöä. Ehkäisevässä päihde- ja mielenterveystyön seutukoordinaatiossa toimi yksi henkilö. Hankkeisiin toimi vuoden aikana 4,2–5,8 työntekijää.

6.3.3 PERUSTOIMINTA

Strategiset kärjet 2020

- Vahva tutkimus- ja kehittämistoiminta
- Osaavat ja hyvinvoivat ammattilaiset sekä
- Vaikuttava sosiaaliala ja ehkäisevä työ

Toiminta

Vuonna 2020 Verso oli aktiivisesti mukana alueille haettujen hankkeiden valmistelussa. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus - ja rakennehankkeissa roolina oli kummallakin alueella osallistua hankkeita valmisteleviin palavereihin ja kommentoida hankesuunnitelmia. Keväällä avautuneiden STM:n erillisrahoitteisten hankkeiden osalta Versolla oli Päijät-Hämeessä hankkeiden valmisteluvastuuta, ja Verso on myös kaikkien rahoituksen saaneiden hankkeiden hallinnoija. Tutkimuksen osalta syksy oli aktiivista aikaa sosiaalityön VTR-rahoituksen puolesta annettujen kannanottojen ja asian varmistuttua myös tutkimushankkeen valmistelun osalta.

Työntekijöiden osaamisen lisäämisen osalta toiminta haki uusia muotoja, koronapandemian leimatessa vuotta. Hankkeissa ja myös perustoiminnassa koulutuksia ja toimintoja jouduttiin perumaan tai siirtämään. En jaksa -chatti avattiin vanhemmille pikavauhtia, ja LAPE-agentti koordinoi toimintaa ja muun muassa henkilöstön kouluttamista chatin vastaajiksi.

Verson IU-neuvottelukunnassa käytiin alkuvuodesta keskustelua, mitkä ovat kuntien kehittämistarpeet, joihin olisi tarkoituksenmukaista kohdistaa Versolle vuosina 2018 ja 2019 kertynyttä ylijäämää. Alueella toivottiin lakimiehen pitämää dokumentaatiokoulutusta sekä kokemusasiantuntijatoiminnan alueellista koordinaatiota. Helmikuussa järjestettiin dokumentaatiokoulutus (ks. alla oleva taulukko). Sosiaalityön maisteriopiskelija Hannah Dang teki pienen selvitystyön kokemusasiantuntijatoiminnan nykytilanteesta sekä keräsi alueelliset tarpeet ja toiveet koordinaatiosta raporttiin. Sen pohjalta palkattiin elokuussa kokemusasiantuntija Petteri Saarijärvi osa-aikaiseen ja määräaikaiseen KAT-koordinaatiotehtävään.

Versossa valmisteltiin vuosille 2020–2022 strategia, joka hyväksyttiin Verson johtokunnassa 27.5.2020.

Alla ovat listattuina Verson vuoden 2020 aamukahvi- ja muiden tilaisuuksien aiheita ja alustajia sekä Päijät-Hämeessä että itäisellä Uudellamaalla.

Aika	Alustaja	Aihe	Osallistujat
27.2 Sipoo	Monica Blomqvist-Åkermarck & Mirjam Araneva	Lainsäädäntö ja määrämuotoinen kirjaaminen	116
29.5. Teams	Salla Ritala	Sosiaaliasiameselvitys (I-U)	17
29.5. Teams	Tarja Laukkanen	Sosiaaliasiameselvitys (P-H)	7
3.6. Teams	Salla Ritala	Sosiaaliasiameselvitys (I-U)	11
	Anne-Marie Haavisto		
	Susanna Leimio		
	Elina Vesterinen		
4.6. Teams	Risto Kuronen	Ilmiöpöytä: Lapsiperheköyhyys	24
	Heli Lehtovaara		
	Ville Majala		
	Hilkka Kemppe		
6.11. Teams	Salla Ritala ja Tarja Laukkanen	Asiakkaan asema ja oikeudet	170

Verkostot Päijät-Hämeessä ja itäisellä Uudellamaalla

Päijät-Hämeessä jatkettiin vuonna 2020 sosiaalityön kehittämisen tiekartta -kehittämistä ja sosiaalityön kehittämistyöryhmän koordinoitua. Sosiaalityön kehittämistyöryhmä valitsi tiekartan teemoista omatyöntekijyyden yhteiseksi kehittämisen teemaksi. Omatyöntekijyydestä tuotettiin tietoa alkukyselyllä. Tiedon pohjalta suunniteltiin kehittämistyön toteutus, jonka tavoitteeksi nousi vahva, toimiva ja näkyvä omatyöntekijyys. Toteutukseen kuului Teams-alustukset omatyöntekijyydestä, ennakkotehtävä, omatyöntekijyys näkyväksi -työpajat ja Vahva, toimiva ja näkyvä omatyöntekijyys -kehittämisenäari. Teams-alustuksissa ja työpajoissa tuotettiin paljon tietoa eri näkökulmista. Tieto koostettiin yhteen, ja sen pohjalta esitettiin ehdotuksia kehittämistyön jatkolle. Tämän kokonaisuuden toteutuksesta vastasivat kehittäjäsosiaalityöntekijä ja sosiaaliasiamies. Toteutuksessa oli mukana myös sosiaalityön opiskelija harjoittelunsa ajan.

Sosiaalityön kehittämisrakennetta päätettiin uudistaa loppuvuodesta 2020. Verson koordinoima sosiaalityön kehittämistyöryhmä korvautuu esihenkilöiden kehittämistyöryhmällä sekä innostuneiden kehittäjien työryhmällä. Kehittämistyöryhmän koordinointi siirtyy hyvinvointiyhtymän vastuulle. Innostuneiden kehittäjien työryhmän vetovastuu jaetaan Verson ja perhe- ja sosiaalipalvelujen kehittäjäsosiaalityöntekijöiden kesken.

Alla ovat taulukoituina omatyöntekijyyden kehittämiseen liittyneet tilaisuudet.

Omatyöntekijyyden kehittäminen: toteutetut tilaisuudet

Teoriaa omatyöntekijyydestä, tietoa nykytilasta ja kehittämistarpeista sekä keskustelu aiheesta	27.8.2020
	31.8.2020
Teams-toteutus	28.9.2020
	8.10.2020 / Asiakasohjaus Siiri
	5.10.2020 / Psykosos. palvelut
Vahva, toimiva ja näkyvä omatyöntekijä -työpajat	10.9.2020 / Ikäkunto
	16.9.2020 / Vammaispalvelut
Yhdistetty live- ja Teams-toteutus	23.9.2020 / Lapsiperhepalvelut
	24.9.2020 / Lapsiperhepalvelut
	2.10.2020 / Terveyssoseaalityö
	12.10.2020 / Työikäisten palvelut
Vahva, toimiva ja näkyvä omatyöntekijä -kehittämisseminaari	23.11.2020

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymässä alkoi terveystoimintayhteistyön kehittäminen elokuussa 2020. Kehittämistyötä suunnitellaan kehittäjäsoseaalityöntekijän koordinoimassa terveystoimintayhteistyön kehittäjäryhmässä. Kehittämistyö pohjautuu terveystoimintayhteistyön selvitykseen, joka valmistui keväällä 2020. Syksyn 2020 aikana työstettiin suunnitelma terveystoimintayhteistyön organisoitumiselle ja keskityttiin terveystoimintayhteistyön näkyväksi tekemiseen tuottamalla tietoa osaamisesta sekä asiakkaista.

Sosiaalisen kuntoutuksen kanssa aloitettiin kehittäjäsoseaalityöntekijän vetämänä sisäinen kehittäminen. Tarve kehittämiselle nousi esille Pähee 2.0 -hankkeen toteuttamisessa valmennustapaamisissa. Sosiaalisen kuntoutuksen kanssa on nostettu esille kehittämistarpeita, keskusteltu eettisistä kysymyksistä ja työn merkityksestä sekä työstetty suunnitelma kehittämiselle.

Muina viime vuonna kokoontuneina verkostoina Päijät-Hämeessä olivat kirjaamisvalmentajaverkosto, ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön alueelliset verkostot, ehkäisevä työn sekä ongelmapelaamisen ja pelihaittojen ehkäisy verkosto, perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy verkosto sekä päihde- ja mielenterveysverkostojen yhteinen verkosto. Verkostot kokoontuivat 2–6 kertaa toimintavuoden aikana.

Itäisellä Uudellamaalla toimintavuoden aikana substanssiryhmäkohtainen verkostotyö oli vähäistä. Vanhustyön johdon kanssa tavattiin ainoastaan kerran – kasvokkain ja ulkona. Aikuissosiaalityön esihenkilöverkoston tapaamiset olivat kaikki Teamsissä. Sosiaaliamiehen johdolla alueellista taloudellisen tuen soveltamisohjetta päivitettiin toimintavuoden aikana.

Syynä verkostotyön hiipumiseen olivat muun muassa koronapandemia sekä ITUA-hankkeen omat verkostot ja työryhmät. Verson suunnittelija oli aktiivisesti mukana ITUA-työskentelyssä – hänellä oli jäsenyys sekä hankkeen ohjausryhmässä että Sosiaalipalvelut- työryhmässä. Suunnittelija on myös jäsenenä itäisen Uudenmaan sote-ryhmässä.

Valtakunnalliset verkostot ja yhteistyö

Verso on osallistunut erilaisten valtakunnallisten verkostojen toimintaan seuraavasti:

- Osaamiskeskusjohtajien verkosto
- Osaamiskeskusten yleissuunnittelijoiden verkosto
- Uudenmaan SyTy-ohjausryhmä
- Perhekeskusverkosto (THL)
- Kansa-koulu III -hankkeen ohjausryhmä
- Omaistoiminnan neuvottelukunta (itäinen Uusimaa)
- Ehkäisevän päihdetyön alueellisten asiantuntijoiden ryhmä (THL)
- Paikallinen alkoholipolitiikka -kehittäjäverkosto (PAKKA) (THL)
- Sosiaalityön tutkimuksen seuran hallitus
- Vanhustyö-lehden julkaisutoimikunta

Viestintä

Verson kotisivut ovat osoitteessa *phhyky.fi/fi/yhtyma/verso*. Verson uutiskirje, Verso-Info, ilmestyy keskimäärin kuukausittain (pois lukien kesä–heinäkuu) sekä Päijät-Hämeessä että itäisellä Uudellamaalla. Uutiskirjeessä kerrotaan Verson ajankohtaisista kuulumisista sekä tiedotetaan tulevista tapahtumista. Verson Facebook-sivuille *facebook.com/sosiaalialanosaamiskeskusverso/* päivitettiin tietoja muun muassa ajankohtaisista koulutuksista ja muista tilaisuuksista sekä julkaisuista. Sivuille on lisätty myös pidettyjen tilaisuuksien tallenteita. Verson Facebook-sivuja seuraa noin 600 henkilöä. Twitter-tilin käyttö on jäänyt vähäiseksi.

Verson viestinnän kehittäminen alkoi keväällä 2020. Tavoitteena oli vahvistaa Verson näkyvyyttä sekä välittää osaamista, tietoa ja näkökulmia. Kehittäminen on keskittynyt uutiskirjeen uudistamiseen, Facebookin aktivoimiseen ja nettisivujen rakenteen sekä sisällön suunnitteluun. Viestinnän kehittämistä suunniteltiin viestintätiimissä. Lisäksi Verson sosiaaliamiehet avasivat oman Instagram-tilin.

Arviointi ja talouden toteuma

Verso pyrki vastaamaan tavoitteisiinsa kaikilla toiminnan tasoilla, paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Osaamisen vahvistamisessa merkittävässä roolissa oli kehittämishankkeissa tehtävä työ. Vuonna 2020 lisäpanostusta saatiin myös sitä kautta, että alueiden työntekijät eivät olleet niin sidottuja hanketyöhön vaan pystyivät viemään eteenpäin myös muita kehittämiskohteita. Osaamisen vahvistamisessa myös verkostoilla ja koulutuksilla on merkittävä rooli. Osallisuuteen liittyvän osaamisen kehittämistä on edistetty kaikissa hankkeissa sekä verkostoissa.

Kaikkien työntekijöiden osaamista hyödynnettiin yksittäisiä hankkeita laajemmin myös verkostoissa ja hankkeiden välisessä yhteistyössä.

Henkilöstö

Kirsi Kuusinen-James, johtaja

Monica Blomqvist-Åkermarck, suunnittelija

Sanna Keskikylä kehittäjäsosiaalityöntekijä
(osa työpanoksesta Pähee 2.0 -hankkeelle)

Mervi Hietaranta (60 % perustoiminta, 40 % hankkeiden sihteeri)

Verson perustoiminnan tulot ja menot

	TP 2019	TA 2020	Toteuma 2020	TA %	Ed.vuod. muutos %
Tuotot	309 999	265 162	249 272	94,0 %	-19,6 %
Kulut	-256 112	-265 162	-306 696	115,7 %	19,8 %
Toiminta-kate	53 887	0	-57 423	**	-206,6 %

6.3.4 SOSIAALI- JA POTILASASIAMIESTOIMINTA

Tavoitteet ja toiminta

Verso tuottaa sosiaaliasiamiespalvelua kaikille viidelle itäisen Uudenmaan kunnalle sekä Päijät-Hämeessä hyvinvointiyhtymän alueen sekä Heinolan ja Sysmän kunnille. Potilasasiamiestoiminta laajeni edelleen vuonna 2020, kun Verso alkoi tuottaa palvelua 1.1.2020 alkaen myös Porvoon Kuninkaantien työterveydelle. Tämän lisäksi Verso tuottaa potilasasiamiespalvelua kaikille viidelle itäisen Uudenmaan alueen kunnalle, Specsavers Optikko Porvoolle sekä Loviisan terveysterveystoimint Oy:lle.

Koko Verson toiminta-alueelta tehtiin sosiaaliasiamiehille vuoden 2020 aikana yhteensä 411 yhteydenottoa. Yhteydenotot laskivat verrattuna vuoteen 2019, jolloin yhteydenottoja oli 471. Itäiseltä Uudeltamaalta sosiaaliasiamieheen otettiin eniten yhteyttä koskien iäkkäiden palveluja, lastensuojelua ja työikäisten palveluja. Päijät-Hämeen alueelta sosiaaliasiamieheen otettiin yhteyttä eniten iäkkäiden palvelujen, lastensuojelun ja vammaispalvelujen palvelutehtäviä koskevista asioista. Itäiseltä Uudeltamaalta tuli potilasasiamiehelle osoitettuja yhteydenottoja vuonna 2020 yhteensä 140, kun edellisenä vuonna yhteydenottoja tuli 172. Potilasasiamiehelle tulleet yhteydenotot koskivat useimmiten avosairaanhoidoa.

Itäisen Uudenmaan sosiaali- ja potilasasiamiestoiminnassa oli henkilöstövaihdos vuoden aikana, kun Pamela Stenberg jäi tehtävästä pois ja toimea alkoi hoitaa 16.3.2020 alkaen Salla Ritala. Itäisellä Uudellamaalla sosiaali- ja potilasasiamies on osallistunut verkostotyöhön, jota on osittain rajoittanut ja vähentänyt koronapandemia sekä verkostotyön osittainen siirtyminen ITUA-hankeen alle. Sosiaali- ja potilasasiamies on kuitenkin osallistunut muub muassa alueen vanhustyön, vammaistyön

ja aikuissosiaalityön verkostoihin. Sosiaali- ja potilasasiamies oli myös vetämässä työryhmää, joka päivitti itäisen Uudenmaan alueellisen taloudellisen tuen soveltamisohjeen.

Päijät-Hämeen alueen sosiaaliasiamies on toiminut vuonna 2020 Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän laadunhallinnan, asiakas- ja potilasturvallisuuden ohjausryhmän jäsenenä sekä asiakasosallisuustyöryhmässä. Lisäksi sosiaaliasiamies on ollut mukana Päijät-Hämeen alueen sosiaalityön tiekartta -työskentelyssä sekä siihen sisältyvästä omatyöntekijyyden kehittämistyössä ja fasilitoinut Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän työikäisten palvelujen asiakasraatitoiminnan kehittämistyötä. Lisäksi sosiaaliasiamies oli toimintavuoden aikana mukana Päijät-Hämeen alueen vammaispalvelun soveltamisohjeiden sekä Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän toimeentulotuen soveltamisohjeiden päivittämistyössä sekä Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän asiakastietojen korjaamisen prosessiohjeen laatimisessa.

Tammikuusta 2020 alkaen, koronapandemian aiheuttamaa poikkeustilannetta lukuun ottamatta, Päijät-Hämeen alueen sosiaaliasiamies on palvellut asiakkaita Lahdessa kauppakeskus Triossa sijaitsevalla Lahden palvelutorilla ottaen vastaan asiakkaita ilman ajanvarausta toimivalla vastaanotolla keskiviikkoamupäivisin. Ilman ajanvarausta toimivaa asiakaspalvelua on kuitenkin käytetty vähän. Pääsääntöisesti asiakkaat ottavat yhteyttä asiamiehiin puhelimitse tai sähköpostilla, ja tarvittaessa asiakkaan kanssa sovitaan tapaamisaika. Verson asiamiehillä on käytössä myös videovälitteinen etävastaanotto.

Asiamiesten laatimat selvitykset vuodelta 2019 sosiaalihuollon asiakkaiden aseman ja oikeuksien kehityksestä toiminta-alueella valmistuivat keväällä 2020. Ne esiteltiin henkilöstölle Teamsin välityksellä sekä itäisellä Uudellamaalla että Päijät-Hämeessä.

Vuonna 2020 asiamiehet ovat vahvistaneet erityisesti sosiaaliasiamiespalvelun tunnettavuutta. Asiamiehet perustivat 1.5.2020 Instagram-tilin *@versonsosiaaliasiamiehet*, jonka avulla on tarkoitus tiedottaa sosiaalihuollon asiakkaiden oikeuksista ja muista sosiaalipalveluja koskevista ajankohtaisista asioista. Instagram-tilin seuraajamäärä kasvoi vuoden loppuun mennessä lähes 200 vakituiseen seuraajaan. Lisäksi asiamiehet uudistivat sosiaali- ja potilasasiamiespalvelusta kertovat verkkosivut ja tuottivat niihin uutta sisältöä, muun muassa Usein kysytyt kysymykset -palstan. Asiamiehet toteuttivat lastensuojelun sijaishuollossa oleville lapsille ja nuorille suunnatun mainoskampanjan sosiaaliasiamiespalvelusta lähettämällä sijaishuoltoyksiköihin

mainosmateriaalia sosiaaliamiespalvelusta. Kampanjan toteutus jatkuu vielä 2021 puolella.

Lokakuussa 2020 valtakunnallisella vanhustenviikolla asiamiehet olivat esittelemässä sosiaaliamiespalvelua ja kertomassa sosiaalihuollon asiakkaiden oikeuksista Lahden palvelutorilla järjestetyssä tapahtumassa.

Loppuvuodesta asiamiehet kouluttivat itäisen Uudenmaan ja Päijät-Hämeen alueiden henkilöstöä sosiaalihuollon asiakkaan asemaan ja oikeuksiin liittyvissä kysymyksissä. Koulutukseen osallistui ennätysellisesti noin 170 työntekijää.

Henkilöstö

Pamela Stenberg 31.1.2020 saakka

Salla Ritala 16.3.2020 alkaen

Tarja Laukkanen

Sosiaali- ja potilasasiamiestoiminnan tulot ja menot

	TP 2019	TA 2020	Toteuma 2020	TA %	Ed.vuod. muutos %
Tuotot	140 551	152 248	142 870	93,8 %	1,6 %
Kulut	-134 710	-152 248	-149 529	98,2 %	11,0 %
Toimintakate	5 841	0	-6 660	**	-214,0 %

6.3.5 EHKÄISEVÄN MIELENTERVEYS- JA PÄIHDETYÖN SEUTUKOORDINAATIO

Ehkäisevä työ on osa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Ehkäisevän työn seutukoordinaatio koskee maakunnassa tehtyä ehkäisevää päihdetyötä, edistävää mielenterveystyötä, pelihaittojen sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyä. Se rakentuu toiminnallisessa vuorovaikutuksessa Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän, alueen kuntien ja niiden toimijoiden kesken. Keskeisiä työtä ohjaavia lakeja ovat kuntalaki, sosiaalihuoltolaki, terveydenhuoltolaki sekä laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä.

Tavoitteet ja toiminta

Päijät-Hämeessä ehkäisevällä työllä on vahvat, yli kymmenvuotiset, rakenteet. Kolme seutukoordinaatioryhmää vastaa neljän tuulen ilmiöihin kiinnitettyjen toimintasuunnitelmien (Arki terveeksi – mieli hyväksi 2018–2021 ja Tavoitteena turvallisuus 2017–2020) tavoitteiden mukaisen toiminnan seurannasta ja arvioinnista. Toimintasuunnitelmat on hyväksytty kunnissa ja hyvinvointiyhtymässä, ja ne tukevat kuntien ja soten omiin suunnitelmiin perustuvaa toimintaa.

Päijät-Hämeen ehkäisevän työn seutukoordinaation tavoitteena on tarjota asiantuntijatukea alueen sote- ja kuntatoimijoille ehkäisevän työn toteuttamisessa ja kehittämisessä. Tavoitteena on myös välittää ajankohtaista tietoa ja osaamista, tukea alueen sisäistä ja toimijoiden välistä verkostoitumista sekä toimia asiantuntijana eri foorumeissa. Kuluneen vuoden aikana eri tahot tarvitsivat asiantuntijatukea ehkäisevän työn rakenteiden vahvistamiseen sekä vaikuttavan ehkäisevän työn kehittämiseen ja tekemiseen. Kehittämistyötä tehtiin prosessimuotoisesti kaikkien neljän eri tuulen teemoissa (muub muassa neuvoloiden asiakasohjaus, vammaispalvelujen tuettu asuminen, ikääntyneiden palvelut).

Seutukoordinaattorin työn ydin on verkostomaisessa yhteistoiminnassa, jota tehdään niin valtakunnallisesti ja alueellisesti kuin paikallisesti. Seutukoordinaattori osallistui perustyönsä lisäksi kunnille järjestetyn, lapsiperheköyhyyttä käsitelleen Ilmiöpöytä-kiertueen sekä HyTe SoTessa -kehittämiproessin suunnitteluun ja toteutukseen, hyvinvointiyhtymän muutosohjelmatyöhön erityisesti kärkien 2.1 ja 3.1 osalta sekä Kuuluuko asiakkaan ääni -foorumien ja Huumetyötä tekevien verkoston koordinoitiin. Seutukoordinaattori koordinoi myös Yhdessä mielessä -hankkeen rahoitushakua.

Ammattilaisille suunnatuissa koulutuksissa pidettiin välivuosi, mutta yhteistyötä tehtiin Aluehallintoviraston kanssa ohjauskäynnin järjestämiseksi. Seutukoordinaattori kävi luennoimassa alueella tehdystä ehkäisevästä työstä ja erityisesti Audit C - ja mini-interventio-toimintamallista Soiten alueen, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin, Kehitysvammaliiton sekä psykiatrian ja päihdehuollon johtajien seminaareissa.

Ehkäisevän työn tiedolla johtamisen kehittämisen tarve lisäsi tiedon tarvetta ja käynnisti useita kirjaamiseen liittyviä kehittämisprosesseja. Kirjaamista kehitettiin paitsi alkoholin riskikäytön, myös rahapelaamisen, masennuksen, nuorten päihteiden käytön sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan osalta. Työn avulla pyrittiin lisäämään ehkäisevän työn tekemistä sote-palveluissa sekä sen ja siihen liittyvien ilmiöiden näkyvyyttä asiakastietojärjestelmissä.

Seudullisesti koordinoitua ja alueellisessa yhteistyössä tehtyä ehkäisevää työtä arvioitiin säännöllisesti. Arvioinnin kohteena olivat tavoitteiden toteutuminen sekä toiminnalla aikaansaadut välittömät vaikutukset ja tuotokset. Arviointia tehtiin ydinverkostoissa sekä sidosryhmien kanssa. Toiminta kyettiin järjestämään budjetin puitteissa koronapandemian leikatessa toiminnasta syntyviä kuluja.

Henkilöstö

Susanna Leimio, seutukoordinaattori

Ehkäisevän seutukoordinaation tulot ja menot

	TP 2019	TA 2020	Toteuma 2020	TA %	Ed.vuod. muutos %
Tuotot	83 622	73 926	73 520	99,5 %	-12,1 %
Kulut	-62 646	-73 926	-72 518	98,1 %	15,8 %
Toimintakate	20 976	0	1 002	**	-95,2 %

6.3.6 PROJEKTIT

Toimintavuoden aikana Versossa jatkuivat HuuMa- sekä Pähee 2.0 -hankkeet. LAPE-muutosagentti toiminta jatkui ilman erillistä hankerahoitusta. Uusina hankkeina rahoituspäätökset saatiin Osaamiskeskusten yhdessä toteuttamalle Kansa-koulu III -hankkeelle, Erva-alueittain organisoituneille Monialaisen lastensuojelun kehittämishankkeille sekä HeVa-, Tuetusti työhön ja osallisuuteen – sekä Yhdessä mielessä -hankkeille. Verso oli mukana myös Porvoon kaupungin hallinnoimassa ja yhdessä alueen kuntien ja FSKC:n kanssa toteutetussa Emotionaalisesti taitava sosiaalityöntekijä -hankkeessa.

Emotionaalisesti taitava sosiaalityöntekijä

Emotionaalisesti taitava sosiaalityöntekijä -hanke toteutettiin yhteistyössä FSKC:n ja Työsuojelurahaston kanssa. Hankkeen lähtökohdat perustuvat tutkimuksiin sekä sosiaalityöntekijöiden asiakastyössä kokemiin haasteisiin, jotka vaikuttavat heidän

työhyvinvointiinsa. Hankkeen tavoitteena oli tukea sosiaalityön ammattilaisia tarjoamalla ratkaisumalleja negatiivisten tunteiden prosessointiin, ymmärtämiseen ja käsittelyyn ja siten tarjota keinoja sosiaalityöntekijöiden ammatilliseen kehittämiseen ja sen kautta työhyvinvoinnin lisäämiseen. Menetelmänä käytettiin professori Karen Healyn tutkimustuloksia ja ratkaisumalleja sekä muita tutkimusperustaisia käytännön malleja. Hanke toteutettiin verkostoprosessin mallin mukaan niin, että hankkeeseen osallistui sosiaalityöntekijöitä kolmesta Itä-Uudenmaan kunnasta. Verkostoprosessissa (viisi tapaamista) tarkasteltiin professori Karen Healyn mallia tunteiden säätelyyn asiakkaan kohtaamisessa ja kokeiltiin mallia paikallisesti.

Kansa-koulu III – Sosiaalialan kirjaamisosaamisen vahvistaminen digitaalisesti

Kansa-koulu III -hanke sai rahoituksen STM:ltä ajalle 1.4.2020–31.12.2021. Hanketta hallinnoi Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus VASSO. Hankkeen tavoitteena on kasvattaa kirjaamisasiantuntijoiden määrää erityisesti sellaisissa organisaatioissa, joissa ei ole aiempien hankekausien aikana valmennettuja kirjaamisosaajia. Hankkeen toisena tavoitteena on tukea jo aiemmin valmistuneiden ja hankkeen aikana valmennettujen kirjaamisasiantuntijoiden toimintaa järjestämällä kertaavaa kirjaamisvalmennusta sekä ylläpitämällä kirjaamisasiantuntijaverkostoja.

Hankkeessa kirjaamisvalmennus on viety uudelle tasolle. Kirjaamisvalmennuksia pilotoitiin vuoden 2020 lopussa kokonaan digitaalisella oppimisalustalla, Kirjaamisfoorumilla. Hankkeessa kehitettiin oppimateriaalia syksyn 2020 ajan. Hanke järjesti pilottivalmennusryhmiä kaikkiaan neljä kappaletta. Hanke järjesti syksyllä 2020 kirjaamisasiantuntijaverkostotapaamisia niin, että Verson alueen (PH ja IU) kirjaamisasiantuntijoille oli suunnattu kaksi samansisältöistä verkostokokousta.

Henkilöstö

suunnittelija/aluekoordinaattori Monica Blomqvist-Åkermarck (osa-aikaisesti)

LAPE-muutosagentti

Muutosagentin tehtävänä oli jatkaa vuonna 2019 päättyneen Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman mukaista kehittämistä Päijät-Hämeen alueella. Alueella nähtiin tärkeäksi turvata LAPE-kehittämisen jatko ennen tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman käynnistymistä. Toimintaa oli Versossa ajalla 1.1.2020–31.9.2020, ja se rahoitettiin kuntien aiemmin LAPE-hankkeelle liikaa maksaman omarahoitusosuuden sekä Verson muun ylijäämän turvin. Toiminta siirtyi 1.10. alkaen osaksi Päijät-Hämeen Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hanketta ja sinne siirtynyttä LAPE-kehittämistä.

Tehtäviin kuului jatkaa perhekeskuskehittämistä, pitää yllä kehitettyä johtamisrakennetta ja tukea kuntien ja kaupunkien monialaisia LAPE-ryhmiä paikallisessa kehittämistyössä. Muutosagentti osallistui myös Lastensuojelun erillishankkeen valmisteluun (ajalla 1.8.–31.9.2020) sekä toimi erilaisissa verkostoissa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä palveluiden kehittämisen osalta. Kevään aikaan, koronapandemian levitessä voimakkaasti, agentti koordinoi En jaksa -chatin käynnistämistä Päijät-Hämeessä.

Henkilöstö

Muutosagentti Elina Vesterinen

HeVa-hanke

Sosiaalialan osaamiskeskus Verson hallinnoima ja Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän vammaispalvelujen kanssa tiiviissä yhteistyössä toteuttama HeVa-hanke aloitti toiminnan lokakuussa 2020 Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän alueella. HeVa-hanke kuuluu STM:n ohjaamaan ja THL:n toteuttamaan valtakunnalliseen henkilökohtaisen budjetoinnin hankekokonaisuuteen.

Tarkoituksena on luoda koko maata koskevat periaatteet ja toimintatavat vammaisten henkilöiden henkilökohtaisen budjetoinnin käytännön toteutusta varten. HeVa-hankkeen tavoitteena on asiakkaan tarpeiden ja toiveiden mukaisten toimintojen ja palvelujen järjestämiseen liittyvien edesauttavien tekijöiden ja esteiden paikantaminen ja tarvittaessa ratkaisujen löytäminen. Osatavoitteina on asiakkaiden osallisuuden lisääntyminen omassa asiassa sekä laajemmin kehittämistyössä, henkilöstön osaamisen lisääntyminen sekä tiedon tuottaminen alueen asiakkaiden tarpeista, valinnanmahdollisuuksista ja esteistä.

Hankkeen toimenpiteitä toteutetaan vammaispalvelujen asiakastyössä, alueellisessa verkostotyössä sekä valtakunnallisessa yhteistyössä muiden hankkeiden kanssa. Hankkokonaisuudessa on vahva tutkimus- ja kehittämispohja, eikä varsinaisia HB-hallintopäätöksiä hankkeen aikana tehdä lainsäädännön puuttumisen vuoksi. Tutkimus- ja selvitystyössä hyödynnetään todellisiin asiakastilanteisiin pohjautuvaa tietoa.

Hankkeessa aloitti kolme työntekijää lokakuussa 2020. Ohjausryhmä saatiin kokoon marraskuussa, ja ensimmäinen alueellinen verkosto kokoontui myös. Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän vammaispalvelun henkilöstöstä koottiin kehittäjätyöntekijäryhmä, samoin vammaispalvelun asiakkaista mukaan kehittämiseen saatiin oma kehittäjäryhmä. Myös yksilöasiakastyöhön on nimetty mukaan henkilöitä. Vuoden 2021 toimenpiteitä on organisoitu ja suunniteltu yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, ja osin aikatauluja on saatu sovittua. Hankehenkilöstö on ollut valtakunnallisessa kehittämistyössä mukana ja verkostoitunut Suomen muiden alueellisten hankkeiden kanssa.

Henkilöstö

Projektipäällikkö Päivi Kaukovuo-Nykänen

Projektisuunnittelija Riitta Silventoinen

Projektisuunnittelija Anna-Maria Sipponen

Hankesihteeri Mervi Hietaranta 20 %

Pähee 2.0 -hanke

Pähee 2.0 on Suomen rakennerahasto-ohjelmaan Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 perustuva ESR-hanke, joka toteutetaan vuosina 2019–2021. Hanke toteuttaa toimintalinjan 5 Sosiaalinen osallisuus ja köyhyiden torjunta erityistavoitetta 10.1: Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen. Hanke toimii Päijät-Hämeen alueella.

Hankkeen tavoitteena on osatyökykyisten työelämän ulkopuolella olevien henkilöiden työllistymisen ja osallisuuden edistäminen kokeilemalla ja ottamalla käyttöön uusia toimintamalleja. Toisena tavoitteena on luoda maakunnallisia yhteistyörakenteita eri toimialat ylittäen.

Vuosi 2020 painottui Pähee-hankkeessa suunniteltujen toimenpiteiden toteuttamisiin. Tartuntatautilanne toi haasteita käytännön toteutuksiin sekä aikataulutuksiin, ja tämän vuoksi hankkeessa tehtiin vuoden aikana henkilöstöresurssimuutoksia.

Hankkeelle myös haettiin jatkoaika 31.3.2021 asti.

Vuoden 2020 alusta saatiin loppuun osatyökykyisen asiakkaan monialainen palvelupolkutyöpaja, jonka avulla jaettiin tietoa, kuvattiin asiakasprosessia sekä tuotettiin tietoa jatkokehittämiseen. IPS-mallin pilotointi toteutettiin kahdessa Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän kuntouttavan työtoiminnan yksikössä, ja siitä on tehty Sokra-hankkeen kanssa yhteistyössä toimintamallikuvausta Innokylään. Vertaisvalmentajatoiminnan työpajoille ja toimintakeskuksiin jalkauttamisen ja juurruttamisen tueksi luotiin toiminta- ja koulutusmateriaalia sekä järjestettiin kaksi työpajapäivää. Työ jatkuu vuoden 2021 puolella työpajapäivällä sekä vastuutyöntekijöiden organisoimilla koulutuksilla. Hanke on jatkanut myös Päijät-Hämeen työkykykoordinaattoriverkoston koordinointi- ja juurruttamistyötä järjestämällä neljä verkostotapaamista sekä kyselyn verkostolle. Näiden avulla verkoston toiminnan jatkon tueksi on työstetty toimintasuunnitelma. Keväälle 2020 suunnitellut osatyökykyisen asiakkaan työ- ja toimintakykyarvioinnin koulutukset toteutettiin syksyllä etäkoulutuksin sekä kyseisten asiakkaiden kanssa työskentelevälle monialaiselle verkostolle että terveydenhuollon henkilöstölle. Osallistujia koulutuksissa oli yhteensä noin 260 henkilöä. Aiheeseen liittyen tehtiin yhtymän työpajojen toimintatapojen kartoitus sekä suunniteltiin ja aloitettiin arviointityön dokumentoinnin kehittäminen, jota viedään eteenpäin vielä vuoden 2021 aikana. Vuoden 2020 alusta jatkettiin yhtymän työpajojen toimintakulttuurin muutokseen tähtäävää henkilöstönprosessikoulutusta yksikkökohtaisilla valmennuksilla. Prosessi päätetään vuoden 2021 alussa työpajojen yhteiseen seminaariin.

Henkilöstö

Päivi Kaukovuo-Nykänen,
projektipäällikkö 1.1.2019–30.9.2020

Outi Sten, hankesuunnittelija 5.8.2019– 20.9.2020,
projektipäällikkö alkaen 1.10.2020

Sanna Keskikylä, kehittäjäsosiaalityöntekijä
(80 %) 19.8.2019–30.3.2020, (20 %) alkaen 1.4.2020

Mervi Hietaranta (20 %), hankesihteeri

HuuMa – Päijät-Häme, huumeeton maakunta

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön terveyden edistämisen määrärahalta toimiva nuorten huumeidenkäytön ehkäisemiseen tähtäävä HuuMa-hanke alkoi vuoden 2019 alussa. Kumppanuussopimuksen allekirjoittivat alueen kunnat, hyvinvointiyhtymä sekä laajasti eri järjestöt. Hankkeen osatoteuttajana toimii LAB-ammattikorkeakoulu. Nuorten huumeidenkäytön ehkäisemiseen tähtäävässä hankkeessa muotoillaan konseptia kattavan, vaikuttavan ja kustannustehokkaan edistävän ja ehkäisevän työn tekemiseksi.

Kolmevuotisen HuuMa-hankkeen toinen vuosi painottui tiedolla johtamisen kehittämiseen, osaamisen lisäämiseen, hyvien käytäntöjen keräämiseen, kuntien toiminnan tukemiseen, pilottikoulutusten ja -prosessien läpiviemiseen sekä konseptin muotoiluun palvelumuotoilun keinoin. Ohjausryhmä kokoontui kolme kertaa, ja hankkeen eri kehittämisosa-alueissa järjestettiin työkokouksia. Nuorten työpajoja järjestettiin kaksi.

Nuoriin liittyvän tiedon määrittelyä, tiedon lajeja sekä kansallisten ja alueellisten indikaattorien suhdetta paikalliseen tietoon hahmoteltiin loppuvuonna. Alueen kunnissa käynnistyi hankkeessa mallinnettava Ilmiöpöytä-kiertue, jossa aiheena on ehkäisevän työn sisältöihin ja tematiikkaan kytkeytyvä lapsiperheköyhyys. Viiden kunnan osalta Ilmiöpöytä toteutui syksyllä 2020. Systeemisyys, ymmärtäminen, tietojohdaminen ja tiedolla johtaminen pyrittiin ymmärtämään mahdollisimman arkilähtöisesti. EHYT ry:n toteuttamat Hubu-tunnit varattiin jokaiseen kuntaan, mutta koronapandemian takia peruutuksia ja siirtoja tuli joitain. Alakoulun opettajille suunnatun Juteltaisko?-mallin koulutus toteutui alkuvuodesta, mutta toinen peruttiin koronapandemian takia syksyltä. MLL:n Hämeen piirin kanssa järjestettiin kaksi mentaaliteoriaan perustuvaa Jututtamo-pilottikoulutusta, johon osallistui neljä kuntaa ja hyvinvointiyhtymän työntekijöitä. Alueellisten päihdepalvelujen kokoamaa työryhmään laajentamalla saatiin kokoon syksyllä 2020 työpaja, jossa käynnistyi Kun nuori käyttää päihteitä -kehittäminen. Tähän osallistui laaja joukko Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän työntekijöitä sekä Lahden kaupungin ja muutamien yhteistyökumppaneiden edustajia sekä kokemusasiantuntijoita. Konseptointia on tehty hankkeen alusta lähtien osana LAB-ammattikorkeakoulun vetämää palvelumuotoiluprosessia ja linkittyen alueelliseen tai seudulliseen ehkäisevän työn kehittämiseen. Aineistosta on noussut kolme ydinasiaa: empatia, ”mitä jos?” -ajattelu sekä ehkäisevän työn brändäys. Näiden pohjalta on valmisteltu konseptia ja suunniteltu sen toteutusta seudullisen ehkäisevän työn suunnitelman tekemisessä vuonna 2021.

Hankkeessa saatiin toisena vuonna valmiiksi luonnokset ADSUME-päihdemittarin ja mini-intervention kirjaamisen lisäksi mielialakartoituksen (RBDI/BDI) ja siihen liittyvän intervention kuvauksesta ja kirjaamisohjeesta ja sitä kautta tilastoitumisesta. Vuoden 2020 suunnitelmia tehtiin yhdessä seudullisen koordinoitun ehkäisevän työn, alueellisesti koordinoitun hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä LAPE-työn kanssa. HUU-Ma-hankkeessa valmistui vuonna 2020 kolme sosionomi AMK -opinnäytetyötä ja yksi sairaanhoitaja AMK -opinnäytetyö, ja lisäksi käynnistyi yksi opinnäytetyö.

Henkilöstö

Projektipäällikkö Anne-Marie Haavisto

Sihteeri Mervi Hietaranta (20 %)

Digitaalisen sosiaalihuollon kehittäminen

Verso toteuttaa osana maakunnallista muutosohjelmaa (MMR) ja rakennehankkeen rahoittamana sosiaalityön digitaalisten palvelujen kehittämisen osuutta. Sote-rakennuudistusrahoitus (2020–2021) linkittyy Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus-hankkeeseen. Digitaalisia sosiaalipalveluja kehitetään Päijät-Hämeessä vuoden 2021 loppuun asti. Digitaalisten sosiaalipalveluiden kehittäminen liittyy vahvasti maakunnallisen muutosohjelman 3. kärjen osiin 3.1 palvelurakenteiden keventämiseen ja ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistamiseen sekä 3.2 asiakkaiden omaehtoiseen kevyisiin ja ennaltaehkäiseviin palveluihin ohjautumisen tukemiseen.

2020 syyskuussa Versossa aloitti kaksi projektityöntekijää digitaalisen sosiaalihuollon kehittämisen tehtävissä. Yhtymässä digistrategian valmistelu alkoi syksyllä 2020. Strategiaan kuuluvat digipalveluiden kokonaisarkkitehtuurin rakentaminen ja uuden yhteisen alustan kehittäminen, joka kokoaa asiakkaalle kaikki yhtymän ja yhteistyökumppaneiden palvelut yhteen paikkaan. Myös toimintakulttuurin muutoksta tuetaan.

Valmisteilla olevan digistrategian sisältöjä noudattaen on kartoitettu olemassa olevat digipalvelut, joiden järjestämistä selkeäksi kokonaisuudeksi uudelle Päijät-Sote-alustalle on aloitettu kokoamalla yhteistyöverkostoja. Kehitteillä olevien uusien toiminnallisuuksien käyttöönottoa on tuettu palvelumuotoilun keinoin. Keskiössä kehittämistyössä on asiakas- ja työntekijäosallisuus, joiden vahvistamista on aloitettu erilaisen kyselyiden, tapaamisten ja työpajojen kautta. Loppuvuoden 2020 painopisteenä

on ollut Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän työntekijöiden digivalmiuksien kartoittamisen suunnittelu. Kyselyn, haastattelun ja työpajojen perusteella selvitetään osaamista ja asenteita, joiden pohjalta rakennetaan tarvittavaa digitukea.

Henkilöstö

Tarja Poutiainen ja Johanna Järvelä (100 %, rakenneuudistus)

Monialaisen lastensuojelun kehittämishanke

STM:n erillisrahoitus osoitettiin keväällä 2020 sosiaalialan osaamiskeskuksille haettavaksi siten, että jokaiselta viideltä Erva-alueelta tulisi yksi hankehakemus. Rahoituspäätökset tulivat lokakuussa. Etelä-Suomen hankkeen hallinnoijana toimii Socca, ja budjettiesitys on koko hankeajalle 2,7 miljoonaa euroa, josta 80 prosenttia on valtionavustusta ja loput omarahoitusta. Verson molemmille alueelle haettiin hanketyöntekijät ja vaativan tuen konsultaatiotiimiin työntekijä Päijät-Hämeeseen noin vuodeksi.

Kehittämishankkeen tavoitteena on vastata lastensuojelun asiakkaina olevien lasten ja nuorten yksilöllisiin tarpeisiin siten, että heidän sosiaaliset, terveydelliset ja sivistykselliset oikeutensa voivat toteutua hallinnonalojen rajojen estämättä. Hankkeessa on kaksi toimenpidekokonaisuutta ja kuusi työpakettia.

- Toimenpidekokonaisuus 1: Lastensuojelun asiakkaina olevien lasten ja nuorten tarvitsemat erityispalvelut -yhteistyön uusien mallien juurruttaminen arkeen
- Toimenpidekokonaisuus 2: Monitoimijaisien tiimien systeminen konsultointi ja lasten osallisuus monitoimijaisessa työskentelyssä

Hanketyöntekijät aloittavat vasta vuonna 2021, mutta pilottihanke käynnistyi Päijät-Hämeessä lokakuun lopussa Vaativan erityisen tuen konsultaatiotiimin toiminnan mallintamiseksi. Pilotti kestää 30.6.2021 asti. Moniammatillisella ja varhaisella konsultaatiolla ehkäistään erikoissairaanhoidon ja lastensuojelun toimenpiteiden tarvetta. Pilotin tavoitteena on saada kehitettyä koko Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän alueelle toimiva yhdenmukainen malli vaativaa erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tukemiseksi. Tuen rakentamisessa tarvitaan tiivistä yhteistyötä kaikkien sivistys-, sosiaali-, ja terveystoimijoiden välillä, ja mallia on rakennettu yhteistyössä näiden toimijoiden kesken. Toimintamallia kehitetään myös valtakunnallisen VIP-verkoston ja Vaatu-toimijoiden (Vaativa konsultaatio) kautta.

Toimintamallin kehittämisessä edettiin vuoden 2020 aikana siihen pisteeseen, että tiedote toiminnasta ja siihen ohjautumisesta levisi alueen kuntiin ja kouluille. Pilotin toimintamallia on esitelty alueen kunnille, kouluille, lastensuojelun tiimeille ja muille yhteistyötahoille tiedotteen julkistamisen jälkeen. Konsultaatiotoiminta on käynnistynyt joulukuun 2020 puolessavälissä, ja konsultaatiotiimi on aloittanut jalkautumisen alueen kouluille.

Pilottihankkeessa aloitti 26.10.2020 yksi työntekijä, jonka tehtävänä on täydentää tiimin asiantuntijuutta ja rakentaa toimintamallia ehkäisevän ja korjaavan lastensuojelutyön näkökulmista. Pilotin ohjausryhmä kokoontui vuoden 2020 aikana kaksi kertaa.

Henkilöstö

Projektisuunnittelija Minna Koskelainen

Projektit yhteensä tulot ja menot

	TP 2019	TA 2020	Toteuma 2020	TA %	Ed.vuod. muutos %
Tuotot	449 731	395 710	338 878	85,6 %	-24,6 %
Kulut	-465 256	-395 710	-383 201	96,8 %	-17,6 %
Toimintakate	-15 525	0	-44 323	**	185,5 %

6.3.7 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitos: talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu (1000 €)

	TA 2020	Toteuma	Poikkeama
Liikevaihto	361	380	-19
Liiketoiminnan muut tuotot	526	425	101
Materiaalit ja palvelut	-191	-141	-50
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10	-5	-5
Palvelujen ostot	-181	-136	-45
Henkilöstökulut	-652	-728	76
Palkat ja palkkiot	-541	-607	66
Henkilösivukulut	-111	-121	10
Eläkekulut	-91	-101	10
Muut henkilösivukulut	-20	-20	-0
Liiketoiminnan muut kulut	-44	-43	-1
Liikeylijäämä(-alijäämä)	0	-107	107
Tilikauden tulos	0	-107	107

6.3.8 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitos: talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu (1000 €)

	TA 2020	Toteuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit			
Toiminnan rahavirta	0	-107	107
Liikealijäämä	0	-107	107
Toiminnan ja investointien rahavirta	0	-107	107
Rahoituksen rahavirta			
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	107	-107
Rahoituksen rahavirta	0	107	-107
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	0	0

6.3.9 INVESTOINNIT

Versolla ei ollut investointeja vuonna 2020.

6.3.10 KUNTAYHTYMÄN VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVIERIEN TOTEUTUMINEN

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän valtuusto on antanut talousarviossaan Sosiaalialan edistämiskeskus Verso -liikelaitokselle tavoitteeksi ja sitovaksi eräksi vuodelle 2020, että liikelaitoksen ylijäämä ennen varauksien muutoksia on vähintään 0 euroa.

Tavoite ei toteutunut, koska tilikauden tulos on noin 107 500 euroa tappiollinen.

6.4 Johtokunnan esitys vuoden 2020 tuloksen käsittelystä

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitoksen johtokunnan esitys on, että vuoden 2020 tilikauden tulos 107 405 euroa siirretään taseen ylijäämä/alijäämätilille.

6.5 Tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitos

	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2019	
	Eritellyt	Yhteensä	Eritellyt	Yhteensä
Liikevaihto		379 922,05		378 572,63
Liiketoiminnan muut tuotot		424 617,98		605 330,43
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 315,14		-5 248,80	
Palvelujen ostot	-135 987,46	-141 302,60	-189 777,31	-195 026,11
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-606 810,35		-561 136,46	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-101 374,90		-96 285,52	
Muut henkilösivukulut	-19 842,18	-728 027,43	-16 746,15	-674 168,13
Liiketoiminnan muut toimintakulut	-42 614,50	-42 614,50	-49 529,68	-49 529,68
Liikealijäämä(-ylijäämä)		-107 404,50		65 179,14
Rahoitustuotot ja -kulut		0		-2,49
Korkokulut	0		-2,49	
Tilikauden alijäämä(-ylijäämä)		-107 404,50		65 176,65

Rahoituslaskelma

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitos

	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2019	
	Eritellyt	Yhteensä	Eritellyt	Yhteensä
Toiminnan rahavirta				
Liikeliijäämä(-alijäämä)	-107 404,50		65 179,14	
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00	-107 404,50	-2,49	65 176,65
Toiminnan ja investointien rahavirta		-107 404,50		65 176,65
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Lainojen vähennys kuntayhtymältä	0	0	-423 605,67	-423 605,67
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kuntayhtymältä	-120 073,19		-115 568,06	
Saamisten muutos muilta	71 504,51		530 056,64	
Korottomien velkojen muutos muilta	155 973,18	107 404,50	-56 059,56	358 429,02
Rahoituksen rahavirta		107 404,50		-65 176,65
Rahavarojen muutos		0,00		0,00
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	0,00		0,00	
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00

Tase

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitos

VASTAAVAA	2020	2019
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset	429 468,32	380 899,64
Lyhytaikaiset saamiset	429 468,32	380 899,64
Myyntisaamiset	11 640,00	0,00
Saamiset kuntayhtymältä sis.	235 641,25	115 568,06
Muut saamiset	0,00	1 336,34
Siirtosaamiset	182 187,07	263 995,24
VASTAAVAA YHTEENSÄ	429 468,32	380 899,64
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	146 643,98	254 048,48
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	254 048,48	188 871,83
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-107 404,50	65 176,65
VIERAS PÄÄOMA	282 824,34	126 851,16
Lyhytaikainen	282 824,34	126 851,16
Ostovelat	6 521,73	5 001,86
Muut velat	18 390,20	13 958,17
Siirtovelat	257 912,41	107 891,13
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	429 468,32	380 899,64

6.6 Sosiaalialan osaamiskeskus Verson tilinpäätöksen liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 1

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen projektiluonteisten hankkeiden tuet ja avustukset on merkitty tuloslaskelmaan maksuperusteisesti. Tilinpäätöksen yhteydessä vuoden 2020 kustannuksiin saamatta olevat projektien tuet ja avustukset on muutettu suoriteperusteisiksi.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 6

Toimintatuotot	2020	2019
Myyntituotot jäsenkunnilta	326 106	324 638
Muut myyntituotot	53 816	53 935
Tuet ja avustukset	424 618	605 330
Toimintatuotot yhteensä	804 540	983 903

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 25

Oman pääoman erittely	2020	2019
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	188 872	16 589
Edellisen tilikauden ylijäämä	65 177	172 283
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	254 048	188 872
Tilikauden alijäämä	-107 405	65 177
Oma pääoma yhteensä	146 644	254 048

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotukset	113 033	94 813
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	144 880	13 079
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	257 912	107 891
Siirtovelat yhteensä	257 912	107 891

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 38

Vuokravastuut	2020	2019
Toimitilojen vuokravastuut	4 455	4 455
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	12 031	6 255
Vuokravastuut yhteensä	16 506	10 710
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	8 657	8 256

Leasingvuokrasopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2020	2019
Vakinaiset	6	6
Määräaikaiset	10	4
Henkilöstön lukumäärä yhteensä	16	10

Liitetieto 43

Henkilöstökulut	2020	2019
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	728 027	674 168
Henkilöstökulut yhteensä	728 027	674 168

Vuoden 2020 tilinpäätöksen allekirjoitus 22.2.2021

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitos

Johtokunta

Mika Forsberg

Ilona Koskenniemi

Leila Kankainen

Niina Viholainen

Eija Tiihonen

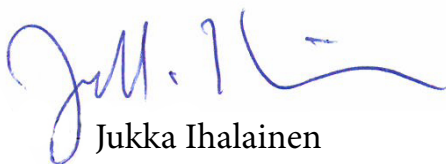
Pasi Ilonen

Pirkko Valtanen

Pasi Töyli

Jukka Ihalainen

Maria Andersson

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen
Lahdessa 3.5.2021

Jorma Nurkkala JHT, KHT, KPMG Oy Ab

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Kirjanpidon osa	Tositelaji	Numerosarja		Kirjanpitojärjestelmien keskinäiset yhteydet	Miten ja missä säilytetään
Tilinpäätös				Yrityksen tasekirjassa on esitetty kirjanpitolain edellyttämä tilinpäätös, toimintakertomus sekä luettelo kirjanpidoista ja aineistosta	Yrityksessä paperilla
Pääkirjanpito			Pää- ja päiväkirjat	Pääkirjanpitoon kootaan yhteenveto esijärjestelmien tapahtumista	Tapahtumat säilytetään sähköisenä DA-arkistossa
Kirjanpitosite - Tasaustosite	AB	01	Pankin + myren + osren välitilien tasaukset	Osa SAP-järjestelmää, joka on integroitu suoraan pääkirjanpitoon	SAP-kirjanpitojärjestelmässä
Pääkirjatilitosite	SA	01	Oikaisumuistio	Pääkirjatositteet viedään pääkirjanpitoon manuaalisesti	SAP-kirjanpitojärjestelmässä liitteinen
	SE	01	Pääkirjatosite, esijärjestelmästä	Pääkirjatositteet viedään pääkirjanpitoon Excelinä	
	SP	01	Oikaisumuistio - sähköinen hyväksyntä	Pääkirjatositteet viedään pääkirjanpitoon manuaalisesti	
	SB	12	Pääkirjatilikirjaus, jaksotus		
	JP	12	Jaksotus-tositteen purku		
	Y1	06	Yritysten välinen kirjaus		
	Y2	06	Yritysten välinen kirjaus	Pääkirjatositteet viedään pääkirjanpitoon Excelinä	
	SK	21	Kassatosite		

Kirjanpidon osa	Tosite-laji	Numerosarja		Kirjanpitojärjestelmien keskinäiset yhteydet	Miten ja missä säilytetään
Alv-vero kauden vaihteessa	SV	01	Alv-saatava- ja velkatilien netotus	Osa SAP-järjestelmää, joka on integroitu suoraan pääkirjanpitoon	SAP-kirjanpitojärjestelmässä, sähköisessä DA-arkistossa
Liittymät	L1	02	FK-palkkaliittymä	Tapahtumat siirretään liittymän kautta pääkirjanpitoon tapahtumakohtaisesti	Palkkakirjanpito ja siihen liittyvät erittelyt ja laskelmat säilytetään sähköisenä DA-arkistossa
	L2	02	TEM-matkalaskuliittymä		
	L5	02	WebMarela-liittymä		
Myyntireskontra	RV	98	Laskun siirto	Myyntireskontran tapahtumat ovat osa SAP-järjestelmää, joka on integroitu suoraan pääkirjanpitoon	Tapahtumat säilytetään sähköisenä DA-arkistossa
	DZ	14	Asiakkaat - maksu		
Ostoreskontra	KR	19	Toimittajat - lasku	Tositteet siirtyvät Basware IP:n kautta SAP-järjestelmään	Tapahtumat säilytetään sähköisenä DA-arkistossa
	KG	17	Toimittajat - hyvät.		
Tiliotteet	ZV	20	Maksuselvitys	Basware maksuliikenneohjelmasta liittymien kautta SAP-kirjanpitojärjestelmään	Tapahtumat säilytetään sähköisenä DA-arkistossa

Liikelaitosten vaikutus kuntayhtymän talouteen

Liikelaitosten vaikutus kuntayhtymän tilikauden tuloksen muodostumiseen (1000 €)

	Talousarvion toteuma			Eliminoinnit		Kokonais- tarkastelu
	Kuntayhtymä	Liikelaitokset	Yhtymä	Liikelaitokset	Tuloslaskelma	
Toimintatuotot	772 410	805	-270	-84	772 861	
Myyntituotot	682 994	380	-270	-84	683 021	
Maksutuotot	61 541	0	0	0	61 541	
Tuet ja avustukset	15 475	425	0	0	15 900	
Muut toimintatuotot	12 400	0	0	0	12 400	
Toimintakulut	-762 317	-912	270	84	-762 875	
Henkilöstökulut	-325 130	-728	0	0	-325 858	
Palkat ja palkkiot	-266 605	-607	0	0	-267 212	
Henkilösivukulut	-58 525	-121	0	0	-58 646	
Eläkekulut	-49 659	-101	0	0	-49 761	
Muut henkilösivukulut	-8 865	-20	0	0	-8 885	
Palvelujen ostot	-259 561	-136	84	269	-259 343	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-66 948	-5	0	0	-66 954	
Avustukset	-66 193	0	0	0	-66 193	
Muut toimintakulut	-44 485	-43	186	-186	-44 528	
Toimintakate	10 093	-107	0	0	9 986	
Rahoitustuotot ja -kulut	410	0	0	0	410	
Korkotuotot	26	0	0	0	26	
Muut rahoitustuotot	690	0	0	0	690	
Korkokulut	-143	0	0	0	-143	
Muut rahoituskulut	-164	0	0	0	-164	
Vuosikate	10 503	-107	0	0	10 396	
Poistot ja arvonalentumiset	-11 795	0	0	0	-11 795	
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 545	0	0	0	-11 545	
Arvonalentumiset	-250	0	0	0	-250	
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	
Satunnaiset tuotot	1 122	0	0	0	1 122	
Tilikauden tulos	-170	-107	0	0	-277	
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	170	0	0	0	170	
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	0	-107	0	0	-107	

Liikelaitosten vaikutus kuntayhtymän toiminnan rahoitukseen (1000 €)

	Talousarvion toteuma		Eliminoinnit		Kokonais- tarkastelu
	Kunta- yhtymä	Liike- laitokset	Yhtymä	Liike- laitokset	Rahoitus- laskelma
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta	10 312	-107	0	0	10 205
Vuosikate	10 503	-107	0	0	10 396
Satunnaiset erät	1 122	0	0	0	1 122
Tulorahoituksen korjaukset	-1 314	0	0	0	-1 314
Investointien rahavirta	-36 164	0	0	0	-36 164
Investointimenot	-37 678	0	0	0	-37 678
Rahoitusosuudet investointi- menoihin	60	0	0	0	60
Pys.vastaavien hyöd.luovutustulot	1 453	0	0	0	1 453
Toiminta ja investoinnit, netto	-25 852	-107	0	0	-25 960
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset	215	0	0	0	215
Antolainasaamisten vähennykset	215	0	0	0	215
Lainakannan muutokset	17 391	0	0	0	17 391
Lyhytaikaisten lainojen muutos	17 391	0	0	0	17 391
Muut maksuvalmiuden muutokset	56 224	227	0	0	56 452
Rahoitustoiminta	73 830	227	0	0	74 058
Vaikutus maksuvalmiuteen	47 978	120	0	0	48 098

Muut eriytetyt laskelmat

Kilpailulain edellyttämä tuloslaskelma ja kustannuslaskennan periaatteet

Eriytetyssä tuloslaskelmassa on esitetty kilpailulain 30 d §:n edellyttämä tuloslaskelma kunnan taloudellisesta toiminnasta, joka tapahtuu kilpailutilanteessa markkinoilla. Tuloslaskelma on kooste eriyttämismuutoksen piiriin tunnistetusta myynnistä ja siihen liittyvistä kustannuksista. Kaikki eriytetyt toiminnot ovat lähtökohtaisesti olemassa yhtymän omaa palvelutuotantoa varten ja vain pieni osa toiminnon tuottamista palveluista on ns. eriytettävää ulosmyyntiä. Eriyttämismuutoksen piiriin on tunnistettu kuuluvaksi osa seuraavien yksiköiden myynnistä; Lahden seudun tulkkikeskus, sosiaalipäivystys, henkilökohtaisen avun keskus (Apuri), lääkehuolto, kuvantaminen, isotooppilääketiede, asiakasjärjestelmät, hankinnan tulosalue (hoitotarvikemyynti), toimistopalvelut, välinehuolto sekä toimitilapalvelut.

Eriyttämisen pohjaksi on otettu mahdollisuuksien mukaan kunkin toiminnon tuloslaskelma sisäisestä laskennasta, tai pohja on johdettu muutoin sisäisen laskennan tiedoista. Toiminnon tuloslaskelma sisältää ulkoiset myyntituotot, ulkoiset toimintakulut sekä sisäisen kaupan erät (yhteisten palveluiden vyörytystulot ja -kulut ja muut sisäiset ostot ja myynnit), kuitenkin niin, että tukipalvelut eivät vyörytä itselleen, jossa tapauksessa kustannuksia on tarvittaessa pyritty arvioimaan olennaisuuden periaate huomioiden. Eriytetyssä tuloslaskelmassa on huomioitu lisäksi suunnitelman mukaiset poistot sekä rahoituksen erät, mikäli niitä on kohdistunut eriytettävään toimintaan.

Toiminnon tuloslaskelmasta on ensin pyritty eriyttämään kyseiseen toimintaan liittyvät erät. Esimerkiksi, jos toiminnon kokonaiskustannuksiin sisältyy myös muiden toimintojen kuin eriytettävän toiminnon kustannuksia, nämä on ensin eliminoitu parhaan arvion mukaisesti pois. Eriytettävään toimintoon kohdistuvista kokonaiskustannuksista on tämän jälkeen pyritty selvittämään eriytettävää myyntiä vastaavat kustannukset. Ei-eriytettävään ja eriytettävään osuuteen kohdistuvien kustannusten jakamisessa on käytetty toiminnosta riippuen erilaisia menetelmiä:

- Toimintakulut on jaettu suoritemäärien suhteessa (esimerkiksi tulkkaukset).
- Toimintakulut on laskettu eriytettävään myyntiin kohdistuvan työpanoksen palkkakustannusten suhteessa (sihteerityöpanos, välinehuollon työpanos).

- Lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden myynissä hyödykkeen hankintahinta on kohdistettu suoraan ja muut kulut on kohdistettu volyymien suhteessa eriytettävään ja muuhun toimintaan.
- Toimintakulut on jaettu hinnaston mukaisen palvelukäytön suhteessa (kuvantaminen, isotooppilääketiede). Hinnasto perustuu kustannuslaskentaan eikä se sisällä katetta, joten arvion mukaan se heijastaa parhaiten palveluiden kustannusrakennetta.
- Yhtymän oman toimitilan vuokrauksen osalta on ensin koottu kaikki toimitilan ylläpidon kokonaiskustannukset sisältäen toimitilakustannukset (vesi, sähkö, lämpö, höyry, kiinteistövero), ylläpitokustannukset (henkilöstö-, materiaali- ja muut kulut, puhtaanapito), poistot sekä rahoituskulut. Kustannukset on kohdistettu tilahallintajärjestelmästä saatujen painotettujen neliövuokrien suhteessa eriytettäviin ja ei-eriytettäviin kustannuksiin.
- Alivuokrattujen toimitilojen osalta on kustannuksena huomioitu tilaan kohdistuva vuokratilakustannus ja läpilaskutettavien ICT-palveluiden osalta vastaava kustannus.
- Eräs jäsenkunnista on ulkoistanut peruspalveluidensa tuotannon yksityiselle yritykselle. Yhtymä tuottaa muutamia lakisääteisiä sote-palveluita kyseisen kunnan asukkaille ja laskuttaa näiden palveluiden kustannukset yhtiöltä. Näiden palveluiden osalta kustannusten eriyttäminen on toteutettu jäsenkuntien asukasluvun suhteessa. Kyseiset palvelut ovat osin anonyymejä tai päivystysluonteisia, jolloin kustannusten jakoperusteeksi ei ole todennettavissa esimerkiksi kuntakohtaisia suoritemääriä.

Eriytetty tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2020	
Liikevaihto, ulkoinen		5 858 348,38
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 241 425,86	
Palvelujen ostot, ulkoinen	-1 190 140,84	
Palvelujen ostot, sisäinen	-190 619,49	-3 622 186,18
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-517 738,11	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-82 845,43	
Muut henkilösivukulut	-17 236,63	-617 820,17
Poistot ja arvon alentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-768 763,32	-768 763,32
Liiketoiminnan muut kulut	-936 051,93	-936 051,93
Liikealijäämä(-ylijäämä)		-86 473,23
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	58,88	
Muille maksetut korkokulut	-23 896,34	-23 837,46
Tilikauden alijäämä ennen satunnaisia eriä (ylijäämä)		-110 310,68
Tilikauden alijäämä ennen varauksia (ylijäämä)		-110 310,68
Poistoeron vähennys	10 288,25	10 288,25
Tilikauden alijäämä (ylijäämä)		-100 022,43

7. Tilinpäätöksen varmentaminen

Lahdessa 29. päivänä maaliskuuta 2021

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä
Hallitus

Marina Erhola
Toimitusjohtaja

Kari Lempinen
Hallituksen puheenjohtaja

Sari Niinistö
Hallituksen varapuheenjohtaja

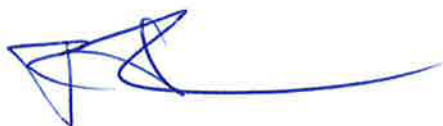
Jouni Kaikkonen

Jari Ronkainen

Niina Saarinen

Petri Pekkala

Tarja Tornio

8. Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Lahdessa 3.5.2021

KPMG Oy
Tilintarkastusyhteisö

Jorma Nurkkala JHT, KHT

KPMG Oy Ab